

รายงานการวิจัย เรื่อง
การสร้างสรรค์นวัตกรรมบริการสาธารณะ
โดยองค์การบริหารส่วนตำบล

The Creation of the Public Service Innovation
by Sub-district Administrative Organizations

โดย

รองศาสตราจารย์ชลิตา ศรมณี	หัวหน้าโครงการ
อาจารย์เดช อุณหะจิรังรักษ์	ผู้ร่วมวิจัย
อาจารย์บุญเกียรติ การะเวกพันธุ์	ผู้ร่วมวิจัย
อาจารย์จักรภาพ ศรมณี	ผู้ร่วมวิจัย
อาจารย์ ดร. พีระพงศ์ ภัคศิริ	ผู้ร่วมวิจัย
อาจารย์ ดร. วิโรจน์ ก่อสกุล	ผู้ร่วมวิจัย
รองศาสตราจารย์เฉลิมพล ศรีหงษ์	ผู้ร่วมวิจัย

ได้รับเงินอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ประเภทการวิจัยมหาวิทยาลัย ประจำปี พ.ศ. 2555

รายงานการวิจัยเรื่อง การสร้างสรรค์นวัตกรรมบริการสาธารณะโดยองค์การบริหารส่วนตำบล
The Creation of the Public Service Innovation by
Sub-district Administrative Organizations

คณะผู้วิจัย	รองศาสตราจารย์ชลิตา ศรมณี	หัวหน้าโครงการ
	อาจารย์เดช อุณหะจิรังรักษ์	ผู้ร่วมวิจัย
	อาจารย์บุญเกียรติ การะเวกพันธุ์	ผู้ร่วมวิจัย
	อาจารย์จักรภพ ศรมณี	ผู้ร่วมวิจัย
	อาจารย์ ดร. พีระพงศ์ ภัคคีรี	ผู้ร่วมวิจัย
	อาจารย์ ดร. วิโรจน์ ก่อสกุล	ผู้ร่วมวิจัย
	รองศาสตราจารย์เฉลิมพล ศรีหงษ์	ผู้ร่วมวิจัย

ที่ปรึกษาโครงการวิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุญชาติ ทองประยูร

ได้รับเงินอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง ประเภทการวิจัย
มหาวิทยาลัย ประจำปี พ.ศ. 2555

พิมพ์ที่ มหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพมหานคร

ปีที่พิมพ์ พ.ศ. 2556

การเผยแพร่ มอบให้ห้องสมุดสถาบันการศึกษาภายในประเทศ

ข้อมูลการติดต่อ โครงการรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สำนักงานอธิการบดี ชั้น 5 มหาวิทยาลัยรามคำแหง
หัวหมาก บางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240
โทร. 08 1400 8816, 0 2310 8030
E-mail: mpa_ram@yahoo.com

ชื่อโครงการวิจัย

การสร้างสรรคนวัตกรรมบริการสาธารณะโดยองค์การบริหารส่วนตำบล
The Creation of the Public Service Innovation by Sub-district
Administrative Organizations

ระยะเวลาทำการวิจัย 12 เดือน ตั้งแต่เดือนมีนาคม 2555 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2556

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาการสร้างสรรคนวัตกรรมบริการสาธารณะต่าง ๆ โดยองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ทั้งนี้ได้เลือก อบต. ในจังหวัดนนทบุรีเป็นกรณีศึกษาจำนวน 5 แห่ง และใช้วิธีการวิจัยสามวิธี คือ การวิจัยสนาม การวิจัยสำรวจ และการวิจัยจากข้อมูลที่มีการบันทึกไว้แล้วโดยผู้อื่น ผลการวิจัยพบว่า 1) นวัตกรรมบริการสาธารณะต่าง ๆ ที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้วส่วนใหญ่เป็นเรื่องโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค 2) การก่อตัวของนวัตกรรมบริการสาธารณะต่าง ๆ ส่วนใหญ่เกิดจากความต้องการของประชาชนที่เห็นชอบร่วมกันในเวทีประชาคมหมู่บ้าน 3) กลยุทธ์การตัดสินใจของ อบต. ในการเลือกที่จะจัดทำนวัตกรรมบริการสาธารณะใด ๆ คือตัดสินใจตามความต้องการต่าง ๆ ของประชาชนที่ตกลงกันในเวทีประชาคมหมู่บ้าน 4) ประชาชนส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา เห็นด้วยและพึงพอใจนวัตกรรมบริการสาธารณะต่าง ๆ ที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้ว ผลการวิจัยดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า เวทีประชาคมหมู่บ้านมีผลกระทบอย่างสำคัญต่อการสร้างสรรคนวัตกรรมบริการสาธารณะของแต่ละตำบล

คำสำคัญ: (1) นวัตกรรม (2) บริการสาธารณะ (3) องค์การบริหารส่วนตำบล

Abstract

The main purpose of this research was to study the creation of the public service innovation by sub-district administrative organizations. The 5 sub-district administrative organizations in Nontabury Province were selected as cases study. A combination of field, survey, and unobtrusive research methods were used in conducting the research. The research findings were as follows ; 1) Most public service innovation done were infrastructure and public utility. 2) The formation of public service innovation mostly originated from the people's needs approved in the community meeting. 3) The decision making strategy of the sub-district administrative organizations, in choosing to do any public service innovation, was making a decision in accordance with the people's needs approved in the community meetings. 4) Most people of a selected sample agreed and were satisfied with the public service innovation done. The findings can be concluded that the community meeting has considerable impact on the creation of the public service innovation of each sub-district.

Keywords : innovation, public service, sub-district administrative organizations

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยเรื่อง การสร้างสรรค์นวัตกรรมบริการสาธารณะโดยองค์การบริหารส่วนตำบล นี้ สำเร็จลุล่วงลงได้โดยได้รับการสนับสนุนและความร่วมมือจากหลายฝ่าย ดังนี้

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่อนุญาติให้เงินอุดหนุนการวิจัยประเภทมหาวิทยาลัย ประจำปีงบประมาณ 2555

ขอขอบคุณ ผศ. วุฒิสักดิ์ ลาภเจริญทรัพย์ อธิการบดี ผศ. ดร. บุญชวล ทองประยูร รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการและวิจัย ที่ปรึกษาโครงการวิจัยนี้ รศ. ดร. มณี อัครวานนท์ ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา และ รศ. รังสรรค์ แสงสุข อธิการบดีและผู้ก่อตั้งโครงการรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต ที่ให้การสนับสนุนส่งเสริมการทำวิจัยเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ คุณประสาร กลั่นคุ้ม นายกองค้การบริหารส่วนตำบลบางรักน้อย คุณสุวรรณา ไส้สมบุญณ์ นายกองค้การบริหารส่วนตำบลบางกร่าง คุณสมเกียรติ บรรพบุรุษ นายกองค้การบริหารส่วนตำบลราชบุรณิยม คุณอมรเทพ โกศลเวช นายกองค้การบริหารส่วนตำบลทวีวัฒนา และ คุณสมชัย สังข์เพชร นายกองค้การบริหารส่วนตำบลคลองข่อย ที่กรุณาให้สัมภาษณ์และอำนวยความสะดวกเป็นอย่างดีในการลงพื้นที่ของคณะผู้วิจัย เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งห้าแห่งดังกล่าว

ขอขอบคุณ ศิษย์เก่าและนักศึกษาโครงการรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต ภาคพิเศษ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ซึ่งเป็นบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลทั้งห้าแห่งดังกล่าว ที่ช่วยประสานงานกับนายกองค้การบริหารส่วนตำบลและผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ รวมทั้งช่วยอำนวยความสะดวกในการลงพื้นที่ของคณะผู้วิจัย ทำให้การเก็บรวบรวมข้อมูลสำเร็จลุล่วงด้วยความเรียบร้อย

อย่างไรก็ตาม แม้ว่ารายงานการวิจัยนี้ จะได้รับการสนับสนุนส่งเสริมและความร่วมมือจากหลายฝ่าย แต่ก็อาจมีข้อบกพร่องบ้างซึ่งถือเป็นความรับผิดชอบของคณะผู้วิจัยเท่านั้น

คณะผู้วิจัย*

รองศาสตราจารย์ชลิตา ศรีมณี	หัวหน้าโครงการ
อาจารย์เดช อุณหะจิริงรักษ์	ผู้ร่วมวิจัย
อาจารย์บุญเกียรติ การะเวกพันธุ์	ผู้ร่วมวิจัย
อาจารย์จักรภพ ศรีมณี	ผู้ร่วมวิจัย
อาจารย์ ดร. พิระพงศ์ ภักดิ์ศรี	ผู้ร่วมวิจัย
อาจารย์ ดร. วิโรจน์ ก่อสกุล	ผู้ร่วมวิจัย
รองศาสตราจารย์เฉลิมพล ศรีหงษ์	ผู้ร่วมวิจัย

* คณะผู้วิจัยเป็นอาจารย์ผู้สอนโครงการรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	(3)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	(4)
กิตติกรรมประกาศ.....	(5)
สารบัญตาราง.....	(8)
สารบัญภาพ.....	(10)
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและสภาพปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
2 การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	7
แนวคิดพื้นฐานว่าด้วยการกระจายอำนาจ.....	7
คุณค่าและความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น.....	10
โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)	11
บริการสาธารณะ.....	14
นวัตกรรมและการสร้างนวัตกรรม.....	18
กลยุทธ์การตัดสินใจ.....	21
ข้อมูลพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ทั้งห้าแห่งที่เป็นกรณีศึกษา.....	25
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	34
กรอบแนวคิดในการทำวิจัย.....	42
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	44
วิธีการวิจัยที่ใช้.....	44
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	45
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....	46
วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล.....	47

บทที่		
	วิธีวิเคราะห์ข้อมูล.....	48
	สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	49
4	ผลการวิจัย.....	50
	ประเด็นที่ 1 ลักษณะของนวัตกรรมบริการสาธารณะต่าง ๆ ที่ อบต. ได้จัดทำไป แล้ว.....	50
	ประเด็นที่ 2 การก่อตัวของนวัตกรรมบริการสาธารณะต่าง ๆ ที่ อบต. ได้จัดทำ ไปแล้ว.....	57
	ประเด็นที่ 3 กลยุทธ์การตัดสินใจของ อบต. ในการจัดทำนวัตกรรมบริการ สาธารณะต่าง ๆ ที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้ว.....	59
	ประเด็นที่ 4 ความคิดเห็นและความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อนวัตกรรม บริการสาธารณะต่าง ๆ ที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้ว.....	62
5	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	81
	สรุปผลการวิจัย.....	81
	อภิปรายผล.....	83
	ข้อเสนอแนะ.....	85
	ภาคผนวก.....	87
	ก แนวการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง.....	88
	ข แบบสอบถาม.....	91
	ค แบบสังเกต.....	94
	บรรณานุกรม.....	95

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 รายชื่อองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ในจังหวัดนนทบุรี จำนวน 34 แห่ง.....	4
2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด จำแนกตามระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่.....	62
3 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด จำแนกตามการมีส่วนร่วมในการเรียกร้องหรือแสดงความคิดเห็นให้ อบต. จัดทำบริการสาธารณะในท้องถิ่น.....	63
4 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามในเขต อบต. บางกร่าง จำแนกตามระยะเวลาอาศัยในพื้นที่.....	63
5 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามในเขต อบต. บางกร่าง จำแนกตามการมีส่วนร่วมในการเรียกร้องหรือแสดงความคิดเห็นให้ อบต. บางกร่าง จัดทำบริการสาธารณะในท้องถิ่น.....	64
6 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามในเขต อบต. บางรักน้อย จำแนกตามระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ของผู้ตอบแบบสอบถามในเขต อบต. บางรักน้อย.....	64
7 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามในเขต อบต. บางรักน้อย จำแนกตามการมีส่วนร่วมในการเรียกร้องหรือแสดงความคิดเห็นให้ อบต. บางรักน้อย จัดทำบริการสาธารณะในท้องถิ่น.....	65
8 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามในเขต อบต. คลองข่อย จำแนกตามระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ของผู้ตอบแบบสอบถามในเขต อบต. คลองข่อย.....	65
9 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามในเขต อบต. คลองข่อย จำแนกตามการมีส่วนร่วมในการเรียกร้องหรือแสดงความคิดเห็นให้ อบต. คลองข่อย จัดทำบริการสาธารณะในท้องถิ่น.....	66
10 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามในเขต อบต. ราษฎร์นิยม จำแนกตามระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ของผู้ตอบแบบสอบถามในเขต อบต. ราษฎร์นิยม.....	66
11 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามในเขต อบต. ราษฎร์นิยม จำแนกตามการมีส่วนร่วมในการเรียกร้องหรือแสดงความคิดเห็นให้ อบต. ราษฎร์นิยม จัดทำบริการสาธารณะในท้องถิ่น.....	67
12 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามในเขต อบต. ทวีวัฒนา จำแนกตามระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ของผู้ตอบแบบสอบถามในเขต อบต. ทวีวัฒนา.....	67

13 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามในเขต อบต. ทวีวัฒนา จำแนกตาม การมีส่วนร่วมในการเรียกร้องหรือแสดงความคิดเห็นให้ อบต. ทวีวัฒนา จัดทำบริการ สาธารณะในท้องถิ่น.....	68
14 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดที่อาศัยอยู่ในเขต อบต. ทั้ง 5 แห่งของ จังหวัดนนทบุรี ที่มีต่อการจัดทำวัตรกรรมบริการสาธารณะในท้องถิ่น.....	69
15 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่อาศัยอยู่ในเขต อบต. บางกร่าง ที่มีต่อการ จัดทำวัตรกรรมบริการสาธารณะในท้องถิ่น.....	70
16 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่อาศัยอยู่ในเขต อบต. บางรักน้อย ที่มีต่อการ จัดทำวัตรกรรมบริการสาธารณะในท้องถิ่น.....	71
17 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่อาศัยอยู่ในเขต อบต. คลองข่อย ที่มีต่อการ จัดทำวัตรกรรมบริการสาธารณะในท้องถิ่น.....	72
18 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่อาศัยอยู่ในเขต อบต. ราษฎร์นิยม ที่มีต่อการ จัดทำวัตรกรรมบริการสาธารณะในท้องถิ่น.....	73
19 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่อาศัยอยู่ในเขต อบต. ทวีวัฒนา ที่มีต่อการ จัดทำวัตรกรรมบริการสาธารณะในท้องถิ่น.....	74
20 ความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดที่อาศัยอยู่ในเขต อบต. ทั้ง 5 แห่ง ของจังหวัดนนทบุรี ที่มีต่อการจัดทำวัตรกรรมบริการสาธารณะในท้องถิ่น.....	75
21 ความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่อาศัยอยู่ในเขต อบต. บางกร่าง ที่มีต่อการ จัดทำวัตรกรรมบริการสาธารณะในท้องถิ่น.....	76
22 ความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่อาศัยอยู่ในเขต อบต. บางรักน้อย ที่มีต่อการ จัดทำวัตรกรรมบริการสาธารณะในท้องถิ่น.....	77
23 ความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่อาศัยอยู่ในเขต อบต. คลองข่อย ที่มีต่อการ จัดทำวัตรกรรมบริการสาธารณะในท้องถิ่น.....	78
24 ความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่อาศัยอยู่ในเขต อบต. ราษฎร์นิยม ที่มีต่อ การจัดทำวัตรกรรมบริการสาธารณะในท้องถิ่น.....	79
25 ความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่อาศัยอยู่ในเขต อบต. ทวีวัฒนา ที่มีต่อการ จัดทำวัตรกรรมบริการสาธารณะในท้องถิ่น.....	80

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
1 นวัตกรรมและความสามารถในการแข่งขัน (Innovation and Competitiveness)...	20
2 รูปแบบการยอมรับเทคโนโลยีนวัตกรรมในท้องถิ่น (Model for the Adoption of Technological Innovation by Local Government).....	21

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและสภาพปัญหา

การปกครองส่วนท้องถิ่นได้เริ่มมีการจัดให้มีการปกครองในรูปแบบสุขาภิบาล เมื่อปี พ.ศ. 2440 ในสมัยรัชกาลที่ 5 ซึ่งเป็นการปกครองท้องถิ่นครั้งแรก แต่ยังไม่มีการปกครองตนเอง ซึ่งต่อมา ในสมัยรัชกาลที่ 6 ได้จัดรูปแบบระบบการปกครองท้องถิ่นแบบเทศบาลขึ้น ที่มีชื่อว่า “ดุสิตธานี” ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ได้ออกกฎหมายว่าด้วยการปกครองท้องถิ่นเป็นครั้งแรกเมื่อ ปี พ.ศ. 2476 คือจัดให้มีเทศบาลนคร เทศบาลเมือง และเทศบาลตำบล

นับตั้งแต่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา มีผลทำให้ต้องประกาศพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 พร้อมทั้งแผนกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ที่ต้องการกระจายอำนาจจากราชการส่วนกลางและราชการส่วนภูมิภาคไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ได้มีอำนาจหน้าที่อย่างอิสระในการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของตนเอง โดยประชาชนในท้องถิ่นเลือกตั้งตัวแทนของตนเองเข้าไปเป็นคณะผู้บริหารท้องถิ่นทำหน้าที่ฝ่ายบริหาร และสมาชิกสภาท้องถิ่นเข้าไปทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติแทนประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งเป็นการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านการบริหารงานทั่วไป การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ด้านการเงินและการคลัง เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า การบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ได้ยึดหลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการของประชาธิปไตย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ให้เป็นสถาบันที่ให้การศึกษากองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชน 2) เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง 3) เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นได้ตรงตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น 4) เพื่อการบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และ 5) เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลกลาง

การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในประเทศไทยนั้น เริ่มมีการสนับสนุนและผลักดันอย่างจริงจังในเรื่องการกระจายอำนาจ (Decentralization) สู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ชัดเจนมากขึ้นจากข้อบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 หมวดที่ 14 การปกครอง

ท้องถิ่น ซึ่งมีข้อบัญญัติเกี่ยวกับเรื่อง “การจัดทำบริการสาธารณะโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” มีสาระสำคัญว่า รัฐจะต้องส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะ (มาตรา 281) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอำนาจหน้าที่โดยทั่วไปในการดูแลและจัดทำบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น และย่อมมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบาย การบริหาร การจัดบริการสาธารณะ... องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีความเข้มแข็งในการบริหารงานได้โดยอิสระและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาระบบการคลังท้องถิ่นให้จัดบริการสาธารณะได้โดยครบถ้วนตามอำนาจหน้าที่ จัดตั้งหรือร่วมกันจัดตั้งองค์การเพื่อการจัดทำบริการสาธารณะตามอำนาจหน้าที่ เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าเป็นประโยชน์ และให้บริการประชาชนอย่างทั่วถึง (มาตรา 289) ประชาชนในท้องถิ่นมีสิทธิมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (มาตรา 287)

ข้อบัญญัติในรัฐธรรมนูญฯ ดังกล่าว สะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น(อปท.) เป็น “ตัวแสดงหลัก” ที่มีบทบาทสำคัญอย่างมากในฐานะที่เป็นผู้ให้บริการสาธารณะ และสวัสดิการแก่ประชาชนในขอบเขตพื้นที่ความรับผิดชอบของตนเอง ในขณะที่ประชาชนในท้องถิ่นเป็น “ตัวแสดงร่วม” ที่มีความสำคัญทัดเทียมกัน มีสิทธิและมีส่วนร่วมในการจัดทำบริการสาธารณะในท้องถิ่นร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

นอกจากนี้ กระแสของการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน ที่ส่งผลกระทบต่อองค์กรที่จะต้องมีการปรับตัว อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ เช่น เศรษฐกิจ การเมือง สังคม เทคโนโลยี ความต้องการของผู้ซื้อสินค้าและผู้ให้บริการ และรูปแบบการแข่งขันทางธุรกิจ เป็นต้น ที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานทั้งในภาครัฐและเอกชน ทำให้นักวิชาการให้ความสนใจกับคำว่า “นวัตกรรม” ในฐานะที่เป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้างความสามารถทางการแข่งขัน และการสร้างความได้เปรียบขององค์กร

สำหรับภาครัฐ จะพบว่า นวัตกรรม (Innovation) ได้มีการแพร่กระจายและมีการนำไปประยุกต์ใช้ในภาครัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในประเทศไทยนั้น เริ่มมีการสนับสนุนและผลักดันอย่างจริงจังในเรื่องการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ซึ่งถือได้ว่าเป็นนวัตกรรมองค์การ (Organization Innovation) และเป็นรากฐานสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย จากผลการศึกษาของนักวิชาการหลายท่าน ได้ให้ข้อสรุปที่ตรงกันว่า นวัตกรรมองค์การก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานขององค์กร ซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งของความสำเร็จขององค์กร นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้บริหารได้นำนวัตกรรมมาใช้ในการแก้ปัญหาขององค์กร การเพิ่มศักยภาพในการตอบสนองความต้องการ และการสร้างความท้าทายใหม่ ๆ เพื่อให้องค์กรเกิดความสำเร็จในอนาคตที่เป็นสากลมากขึ้น โดยนำเอาวิธีการบริหารจัดการ

สมัยใหม่เข้ามาประยุกต์ใช้ ดังที่ ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์ (2552, หน้า 271-272) กล่าวว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) จำนวนมากพยายามสร้างนวัตกรรมเพื่อการบริหารสาธารณะใหม่ ๆ ตลอดเวลา นอกจากนี้ผลการวิจัยเรื่อง “วิถีใหม่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย” (จรัส สุวรรณมาลา และคณะ, 2549, หน้า 7-9, 23, 35) พบว่า การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นในช่วงที่ผ่านมา มีผลต่อการเกิดนวัตกรรมท้องถิ่นอย่างชัดเจน และพบว่าความหลากหลายของนวัตกรรมท้องถิ่นมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับสถานะแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม และสภาพปัญหาของภูมิภาคและชุมชนแต่ละแห่งอย่างชัดเจน ปรากฏการณ์ดังกล่าวนี้ยืนยันทฤษฎีที่ว่าด้วยการกระจายอำนาจ (Decentralization) ที่ว่า การกระจายอำนาจการตัดสินใจลงสู่หน่วยงานระดับล่างย่อมส่งเสริมให้เกิดการคิดค้นริเริ่มนวัตกรรม เพื่อสนองตอบการแก้ไขปัญหาและความต้องการอันหลากหลายของพื้นที่หรือกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งกว่าการรวบอำนาจการตัดสินใจไว้ที่หน่วยงานส่วนกลาง

ข้อบ่งชี้จากการศึกษาดังกล่าวพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่มีศักยภาพที่จะริเริ่มคิดค้นนวัตกรรมท้องถิ่นของตนเองได้ นวัตกรรมส่วนท้องถิ่นสามารถเกิดขึ้นได้ทั้งในท้องถิ่นที่มีขนาดเล็กและใหญ่ ภายใต้สถานะแวดล้อมทางเศรษฐกิจสังคมของแต่ละท้องถิ่นที่แตกต่างกัน แต่ในขณะเดียวกัน งานวิจัยส่วนใหญ่ไม่ได้ระบุให้ชัดเจนถึงรูปแบบหรือกรอบแนวคิดสำหรับการเข้าใจโครงสร้างของการสร้างความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรม และยังมีคำถามคลุมเครือในบทบาทที่สำคัญของความรู้ที่ทำให้นวัตกรรมองค์การสามารถดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง

ดังนั้น เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนอย่างมาก และมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายกำหนดในการจัดทำบริการสาธารณะต่าง ๆ ให้กับประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง คณะผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาว่า อบต. มีหลักในการคิดและจัดทำนวัตกรรมบริการสาธารณะในท้องถิ่นอย่างไร เพื่อให้ตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการที่เพิ่มมากขึ้นของประชาชนในท้องถิ่น และมีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของแต่ละท้องถิ่นที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา นอกจากนี้คณะผู้วิจัยยังสนใจที่จะทราบว่าประชาชนในแต่ละท้องถิ่นมีความคิดเห็นและความพึงพอใจอย่างไรเกี่ยวกับบริการสาธารณะต่าง ๆ ที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้ว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาว่าบริการสาธารณะต่าง ๆ ที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้วในช่วงเวลาการดำรงตำแหน่งของนายก อบต. คนปัจจุบัน มีอะไรบ้างที่ถือได้ว่าเป็นนวัตกรรมบริการสาธารณะ
- 2) เพื่อศึกษาการก่อตัวของนวัตกรรมบริการสาธารณะต่าง ๆ ที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้วในช่วงเวลาการดำรงตำแหน่งของนายก อบต. คนปัจจุบัน

3) เพื่อศึกษากลยุทธ์การตัดสินใจของ อบต. ในการตัดสินใจจัดทำนวัตกรรมการบริการสาธารณะต่าง ๆ ที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้วในช่วงเวลาการดำรงตำแหน่งของนายก อบต. คนปัจจุบัน

4) เพื่อศึกษาความคิดเห็นและความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อนวัตกรรมการบริการสาธารณะต่าง ๆ ที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้วในช่วงเวลาการดำรงตำแหน่งของนายก อบต. คนปัจจุบัน

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านพื้นที่ที่ศึกษา ในการวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยกำหนดพื้นที่ที่จะศึกษาเฉพาะ อบต. ในจังหวัดนนทบุรีเพียงจังหวัดเดียวเท่านั้น เพื่อเป็นโครงการนำร่องสำหรับการวิจัยในพื้นที่จังหวัดอื่น ๆ ในโอกาสต่อไป

ข้อมูล ณ วันที่ 20 มิถุนายน 2554 พบว่า จังหวัดนนทบุรีมี อบต. จำนวนทั้งหมด 34 อบต. (กระทรวงมหาดไทย, กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, สำนักพัฒนาระบบรูปแบบและโครงสร้าง, ส่วนวิจัยและพัฒนาระบบรูปแบบและโครงสร้าง, 2554) ตามรายละเอียดที่แสดงในตารางต่อไปนี้

ตาราง 1

รายชื่อองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ในจังหวัดนนทบุรี จำนวน 34 แห่ง

อำเภอ	องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)	ขนาด
อ.เมืองนนทบุรี	อบต. บางกร่าง	กลาง
	อบต. บางไผ่	เล็ก
	อบต. บางรักน้อย	ใหญ่
อ.บางกรวย	อบต. บางขุน	เล็ก
	อบต. บางขุนกอง	เล็ก
	อบต. บางสีทอง	เล็ก
	อบต. มหาสวัสดิ์	เล็ก
อ.บางบัวทอง	อบต. บางคูรัด	กลาง
	อบต. บางบัวทอง	ใหญ่
	อบต. บางรักพัฒนา	กลาง
	อบต. บางรักใหญ่	ใหญ่
	อบต. พิมลราช	กลาง
	อบต. ละหาร	ใหญ่
	อบต. ลำโพ	เล็ก

อำเภอ	องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)	ขนาด
อ.บางใหญ่	อบต. บางม่วง	ใหญ่
	อบต. บางแม่นาง	เล็ก
	อบต. บางเลน	กลาง
	อบต. บางใหญ่	เล็ก
	อบต. บ้านใหม่	กลาง
	อบต. เสาธงหิน	ใหญ่
อ.ปากเกร็ด	อบต. เกาะเกร็ด	เล็ก
	อบต. คลองข่อย	กลาง
	อบต. คลองพระอุดม	เล็ก
	อบต. ท่าอิฐ	เล็ก
	อบต. บางตะไนย์	เล็ก
	อบต. บางพลับ	เล็ก
	อบต. อ้อมเกร็ด	เล็ก
อ.ไทรน้อย	อบต. ชุนศรี	กลาง
	อบต. คลองขวาง	เล็ก
	อบต. ทวีวัฒนา	เล็ก
	อบต. ไทรน้อย	ใหญ่
	อบต. ไทรใหญ่	ใหญ่
	อบต. ราษฎร์นิยม	กลาง
	อบต. หนองเพรางาย	กลาง

ทั้งนี้ คณะผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สุ่มเลือก อบต. ในจังหวัดนนทบุรี จากบัญชีรายชื่อ อบต. ดังกล่าว มาใช้เป็นกรณีศึกษาจำนวน 5 อบต. ได้แก่

- 1) อบต. บางรักน้อย
- 2) อบต. บางกร่าง
- 3) อบต. ราษฎร์นิยม
- 4) อบต. ทวีวัฒนา
- 5) อบต. คลองข่อย

ขอบเขตด้านช่วงเวลาการศึกษา เป็นการศึกษานวัตกรรมบริการสาธารณสุขที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้วในช่วงระยะเวลาประมาณไม่เกิน 3 ปีที่ผ่านมา (นับย้อนหลังไปไม่เกินปี 2552) ทั้งนี้จะเน้นเฉพาะบริการสาธารณสุขที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาการดำรงตำแหน่งของนายก อบต. คนปัจจุบัน โดยใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนพฤษภาคม-มิถุนายน 2555 (ประมาณ 2 เดือน)

นิยามศัพท์เฉพาะ

ความหมายของคำศัพท์บางคำที่เป็นประเด็นสำคัญของการวิจัยนี้ คณะผู้วิจัยได้ประมวลจากคำอธิบายของนักวิชาการต่าง ๆ ตามที่ได้เสนอรายละเอียดไว้ในบทที่ 2 เพื่อกำหนดเป็นความหมายสำหรับใช้ในการวิจัยนี้ ได้แก่

นวัตกรรมบริการสาธารณสุข หมายถึง บริการสาธารณสุขใหม่ ๆ ที่ไม่เคยมีมาก่อนในท้องถิ่นหรือการปรับปรุง/พัฒนาบริการสาธารณสุขที่มีอยู่เดิมในท้องถิ่น โดยใช้วิธีการหรือเทคโนโลยีใหม่ ทำให้บริการสาธารณสุขที่มีอยู่เดิมนั้น มีความแตกต่างไปจากเดิม

การก่อตัวของนวัตกรรมบริการสาธารณสุข หมายถึง กระบวนการระบุปัญหาหรือความต้องการของท้องถิ่นว่าคืออะไร ใครเป็นผู้ริเริ่มเสนอหรือเรียกร้อง ผ่านทางช่องทางหรือวิธีการใด ใครเป็นแนวร่วมหรือเครือข่ายผู้สนับสนุน จนกระทั่งปัญหาหรือความต้องการดังกล่าวสามารถเข้าสู่วาระการตัดสินใจของ อบต.

กลยุทธ์การตัดสินใจ หมายถึง หลักการ/วิธีการ/ปัจจัยสำคัญที่ผู้ตัดสินใจใช้เป็นกรอบแนวในการตัดสินใจเลือกจะทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ทำให้ทราบองค์ความรู้เกี่ยวกับการสร้างสรรค์นวัตกรรมบริการสาธารณสุขโดย อบต. ว่ามีการก่อตัวและการตัดสินใจอย่างไร
- 2) ทำให้ทราบความคิดเห็นและความพึงพอใจของประชาชนในระดับรากหญ้าซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากนวัตกรรมบริการสาธารณสุขที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้ว
- 3) ทั้งองค์ความรู้และความคิดเห็นดังกล่าวน่าจะเป็นบทเรียนที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับ อบต. ต่าง ๆ ที่ยังขาดประสบการณ์หรือยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรในการสร้างบริการสาธารณสุขใหม่ ๆ ให้กับประชาชน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานของ อบต. ให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีศักยภาพในการสร้างสรรค์นวัตกรรมบริการสาธารณสุขต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถจำแนกออกเป็นหัวข้อย่อยๆ ได้ ดังนี้

- 1 แนวคิดพื้นฐานว่าด้วยการกระจายอำนาจ
- 2 คุณค่าและความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น
- 3 โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)
- 4 บริการสาธารณะ
- 5 นวัตกรรมและการสร้างนวัตกรรม
- 6 กลยุทธ์การตัดสินใจ
- 7 ข้อมูลพื้นฐานของ อบต. ทั้ง 5 แห่งที่เป็นกรณีศึกษา
- 8 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ พบรายละเอียดที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันได้ ดังนี้

แนวคิดพื้นฐานว่าด้วยการกระจายอำนาจ

แนวคิดพื้นฐานที่เปรียบเสมือนกับกรอบความคิดใหญ่ในการจัดระบบการปกครองท้องถิ่น คือ แนวคิดที่ว่าด้วย “การกระจายอำนาจ” (Decentralization) ซึ่งมีความแตกต่างหลากหลายอยู่ค่อนข้างมาก จึงทำให้เกิดคำอธิบายและการให้ความหมายของคำดังกล่าวเอาไว้ต่าง ๆ ดังนี้

ราชบัณฑิตยสถาน (2544, หน้า 21) ให้ความหมายคำว่า การกระจายอำนาจปกครอง (Decentralization) ว่า หมายถึง การจัดระเบียบการปกครองที่รัฐมอบอำนาจในการปกครองท้องถิ่นบางส่วนให้องค์กรอื่นนอกจากองค์กรของราชการบริหารส่วนกลางจัดทำบริการสาธารณะบางอย่าง โดยมีความอิสระตามสมควร ไม่ต้องขึ้นอยู่กับความบังคับบัญชาของราชการบริหารส่วนกลาง เพียงแต่ขึ้นอยู่กับความควบคุมดูแลเท่านั้น เช่น รัฐกระจายอำนาจการปกครองส่วนท้องถิ่นให้แก่เทศบาล

นันทวัฒน์ บรมานันท์ (2545, หน้า 19) เสนอไว้ว่า การกระจายอำนาจปกครองเป็นวิธีการหนึ่งในการจัดการปกครองประเทศที่รัฐมอบอำนาจการปกครองบางส่วนให้กับองค์กรอื่นนอกจากองค์กรของส่วนกลาง เพื่อจัดทำบริการสาธารณะบางอย่างโดยให้มีความเป็นอิสระในการดำเนินการ และไม่อยู่ในการบังคับบัญชาของส่วนกลาง แต่จะอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของส่วนกลาง

Humes (1991, p. 3) เสนอว่า การกระจายอำนาจควรเป็นเรื่องของ “การจัดสรรแบ่งปันอำนาจ” (Distribution of Power) ซึ่งมีความสอดคล้องกับเรื่องการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปสู่ท้องถิ่น

รูปแบบของการกระจายอำนาจ มีอยู่ด้วยกันหลายระดับและหลายรูปแบบ การกระจายอำนาจควรเป็นเรื่องของ “ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายในระบบการเมืองหนึ่ง ๆ” สามารถแจกแจงขอบข่ายหรือรูปแบบของการกระจายอำนาจได้ 5 ลักษณะ ได้แก่ (Manor, 1999, pp. 4-12)

1) การกระจายอำนาจโดยจำเป็นหรือโดยปริยาย (Decentralization by Default) เกิดจากสภาวะการณ์ที่สถาบันหรือองค์กรของรัฐเกิดความล้มเหลวในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ มิอาจสามารถจะเข้าไปใช้อำนาจหรืออิทธิพลในดินแดนที่ตนปกครองอยู่ได้ และจากสภาวะที่ประชาชนในระดับรากหญ้าเกิดความไม่เชื่อใจในรัฐบาล เหล่านี้จึงเป็นผลให้ประเทศที่มีภาคประชาสังคมมีความตื่นตัวและเข้มแข็ง จำเป็นต้องลุกขึ้นมาดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อชุมชนของตนด้วยตนเอง โดยที่รัฐบาลเองก็ไม่ได้ตั้งใจให้เกิดขึ้น

2) การแปรรูปกิจการของภาครัฐ (Privatization) ได้แก่ การโยกโอนกิจการบางอย่างที่เคยจัดทำโดยหน่วยงานของรัฐไปให้ภาคเอกชนเป็นผู้จัดทำแทน เช่น กิจการขนส่งมวลชน กิจการโทรคมนาคม การไฟฟ้า การประปา เป็นต้น

3) การกระจายอำนาจภายใต้หลักการแบ่งอำนาจ (Deconcentration) หมายถึง การแบ่งอำนาจของรัฐบาลกลางไปยังองค์กรในระดับรองที่ออกไปทำงานในพื้นที่นอกศูนย์กลางหรือท้องถิ่น โดยที่องค์กรภายใต้หลักการแบ่งอำนาจนี้จะมีอิสระตามสมควรในการตัดสินใจต่าง ๆ ภายในพื้นที่ที่ตนดูแล แต่ทั้งนี้อำนาจการตัดสินใจและการกำหนดนโยบายต่าง ๆ ยังคงอยู่ที่ส่วนกลาง บางครั้งจึงเรียกการกระจายอำนาจในลักษณะนี้ว่า การกระจายอำนาจทางการบริหาร

4) การกระจายอำนาจภายใต้หลักการมอบอำนาจ (Delegation) มีระดับของการกระจายอำนาจที่ให้อิสระสูงกว่าการแบ่งอำนาจ การกระจายอำนาจเน้นในเชิง “ภารกิจหน้าที่” มีการกำหนดภารกิจเฉพาะที่ชัดเจนให้องค์กรเหล่านั้นสามารถตัดสินใจและใช้อำนาจหน้าที่ภายในขอบเขตของตนได้โดยอิสระ แต่ส่วนกลางก็ยังคงมีอำนาจอยู่เหนือองค์กรเหล่านี้ โดยอาศัยมาตรการทางกฎหมายเป็นกรอบในการควบคุมและกำกับบทบาทขององค์กรภายใต้หลักการมอบอำนาจ รวมถึงอำนาจในการจัดตั้งและยุบเลิกองค์กรภายใต้หลักการมอบอำนาจ

5) การกระจายอำนาจภายใต้หลักการโอนอำนาจ (Devolution) ถือเป็นกรกระจายอำนาจที่สะท้อนให้เห็นถึงระดับของการกระจายอำนาจที่กว้างขวางมากที่สุด ถูกใช้เพื่ออธิบายถึงสภาวะที่ส่วนกลางมีการถ่ายโอนหรือยกอำนาจการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ไปยังองค์กรตัวแทนของพื้นที่ ชุมชนหรือท้องถิ่นต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง ส่วนกลางจะไม่เข้ามามีบทบาทหรือแทรกแซงการทำงานขององค์กรภายใต้หลักการโอนอำนาจหรือการแทรกแซงจะเกิดขึ้นต้องเป็นไปอย่างจำกัด ดังนั้น จึงมีการ

เรียกการกระจายอำนาจในลักษณะนี้ว่าการกระจายอำนาจในทางการเมือง หรือการกระจายอำนาจที่เน้นความเป็นประชาธิปไตย

ทั้งนี้ การโอนอำนาจเท่าที่ปรากฏมีอยู่ด้วยกันใน 2 ระดับ ได้แก่ (Heywood, 2007, pp. 167-168)

ระดับที่หนึ่ง การโอนอำนาจในทางการเมืองการปกครอง สอดคล้องกับการจัดรูปการปกครองท้องถิ่น ตามหลัก “การปกครองตนเอง” เป็นหลักการที่เปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นมีการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นของตนเอง โดยตนเอง และเพื่อตนเอง โดยที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระเป็นอย่างสูงในการดูแลชีวิตความเป็นอยู่และสามารถจัดทำกิจการต่าง ๆ เพื่อตอบสนองต่อปัญหาและความจำเป็นภายในชุมชนของตนได้อย่างกว้างขวาง อีกทั้งยังมีความเป็นอิสระทั้งในทางการเมืองการคลังและบุคลากร

ระดับที่สอง การโอนอำนาจในทางนิติบัญญัติ เป็นรูปแบบของการกระจายอำนาจขั้นสูงสุดที่เป็นไปภายใต้การจตุรูปแบบการปกครองในระบบรัฐเดี่ยวจนมีลักษณะเข้าใกล้กับระบบสหพันธรัฐ เป็นการถ่ายโอนอำนาจจากส่วนกลางไปยังพื้นที่หรือท้องถิ่นหนึ่ง ๆ โดยเปิดโอกาสให้ชุมชนที่ได้รับ การโอนอำนาจสามารถที่จะกำหนดชะตากรรมในทางการเมืองได้ด้วยตนเอง ผ่านการจัดตั้งสถาบันทางการเมืองในรูป “สภา” ที่เป็นของตนเอง

จากรูปแบบการกระจายอำนาจทั้งห้าลักษณะ เมื่อนำมาใช้ภายใต้บริบทของการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการปกครองท้องถิ่น การกระจายอำนาจจึงควรครอบคลุมเฉพาะรูปแบบที่สามารถถึงรูปแบบที่ห้าเท่านั้น ขณะที่สองรูปแบบแรกควรจัดแยกออกไป เนื่องจากว่า การกระจายอำนาจในรูปแบบแรก เป็นการเกิดขึ้นเองโดยประชาชนมิใช่เป็นผลจากการดำเนินการจัดสรรหรือแบ่งปันอำนาจจากรัฐบาลส่วนกลาง ขณะที่การกระจายอำนาจในลักษณะของการแปรรูปกิจการภาครัฐนั้น ท้ายที่สุดมิได้นำไปสู่สภาวะของการกระจายอำนาจที่เป็นจริง

จากความหมายและขอบข่ายโดยกว้าง เมื่อจำกัดกรอบการมองโดยอยู่บนฐานคิดเรื่องการบริหารปกครองในพื้นที่ท้องถิ่น ทำให้เห็นว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากหลักการกระจายอำนาจ แต่เนื่องจากการกระจายอำนาจนั้นมีหลายระดับ หมายความว่า ระบบการปกครองท้องถิ่นในประเทศหนึ่ง ๆ ย่อมมีอำนาจและความเป็นอิสระที่มากน้อยแตกต่างกันออกไป อีกทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นมีลักษณะของการผสมผสานแนวคิดการกระจายอำนาจที่ต่างรูปแบบกัน

จากแนวคิดต่าง ๆ ที่กล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งในการบริหารจัดการบ้านเมืองของรัฐในระบบประชาธิปไตย โดยมุ่งลดบทบาทของรัฐในส่วนกลางให้เหลือแต่ภารกิจหลักที่ต้องทำเท่าที่จำเป็น และเพิ่มบทบาทให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าดำเนินการแทนในภาระงานที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตประจำวันของประชาชนส่วนใหญ่ซึ่ง

รวมถึงการดูแลความสงบเรียบร้อย การพัฒนาท้องถิ่นและการจัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชน พร้อมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการจัดบริการสาธารณะ การพัฒนาและจัดการแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นตามเจตนารมณ์ของประชาชนมากขึ้น การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นจึงเป็นการจัดความสัมพันธ์ทางอำนาจหน้าที่ระหว่างส่วนกลางกับส่วนท้องถิ่นให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ บ้านเมืองที่เปลี่ยนแปลงไปในสถานะที่สังคมมีกลุ่มที่หลากหลาย มีความต้องการและความคาดหวังจากรัฐเพิ่มขึ้น ในขณะที่รัฐมีขีดความสามารถและทรัพยากรจำกัดในการตอบสนองปัญหาความต้องการที่เกิดขึ้นในแต่ละท้องถิ่นได้ทันต่อเหตุการณ์และตรงกับความต้องการของท้องถิ่น

คุณค่าและความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น

นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ (2553) สรุปคุณค่าและความสำคัญของการปกครองท้องถิ่นไว้ว่า ภายในรัฐสมัยใหม่ การรวมศูนย์อำนาจมีขีดจำกัด เนื่องจากการบริหารปกครองประเทศ ที่ประกอบไปด้วยประชากรมากมายและพื้นที่อันกว้างไกลโดยรัฐบาลที่ศูนย์กลางแต่เพียงสถาบันเดียวย่อมเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ยาก หรือเกิดสภาพของความ “ไม่ประหยัดในเชิงขนาด” จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการถ่ายเทอำนาจในทางการเมืองการปกครองให้อยู่ในมือขององค์กรหรือสถาบันที่อยู่นอกศูนย์กลางออกไป ด้วยเหตุนี้ คุณค่าและความสำคัญของการปกครองท้องถิ่นมีดังต่อไปนี้

1) การปกครองท้องถิ่นช่วยสนองตอบต่อปัญหาและความต้องการของชุมชนภายในท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยทางการปกครองจำนวนเล็ก ๆ ที่มีมากมายกระจายอยู่ทั่วประเทศ โดยพื้นที่เหล่านั้นย่อมมีความแตกต่างกันไปตามลักษณะทางกายภาพ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของผู้คนในท้องถิ่นนั้น ๆ ทำให้การบริหารและการปกครองที่มีลักษณะของการรวมศูนย์อำนาจอยู่ที่รัฐบาลเพียงแห่งเดียว ไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการและปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชนนั้น ๆ จึงจำเป็นต้องกระจายระบบงานให้มีลักษณะคล่องตัวและปรับตัวให้ยืดหยุ่น นั่นก็คือ การสร้างหน่วยการปกครองที่เรียกว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้มาจัดทำบริการและแก้ปัญหาของประชาชนในท้องถิ่น และยังจะเป็นการสร้างเสริมความเข้มแข็งให้กับหลักความรับผิดชอบตามระบอบประชาธิปไตย

2) การปกครองท้องถิ่นเป็นโรงเรียนประชาธิปไตยในระดับรากหญ้า ระบบการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีการเลือกตั้ง มีระบบพรรคการเมืองระดับท้องถิ่น มีการต่อสู้และการแข่งขันในทางการเมืองตามวิถีทางและตามกติกา ในที่สุดก็จะทำให้ประชาชนเข้าใจถึงระบบการปกครองตนเอง เข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่ายที่อยู่ภายใต้โครงสร้างทางการบริหาร ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายบริหาร และที่สำคัญคือการเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของประชาชน และในที่สุดจะทำให้เกิดการพัฒนาทางการเมืองได้ และการที่การปกครองท้องถิ่นช่วยสร้างเสริมความรู้ความเข้าใจในทางการเมือง ถือได้ว่าเป็นสถาบันฝึกสอนประชาธิปไตยให้ประชาชน

3) สร้างการมีส่วนร่วม การมีอยู่ของรัฐบาลในระดับท้องถิ่นหรือในระดับภูมิภาคย่อมเอื้อต่อประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองได้มากกว่า เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับชุมชนของตน และการเข้ามาบริหารกิจการสาธารณะต่าง ๆ ภายในชุมชนด้วยตัวเอง จะเป็นผลให้ประชาชนเหล่านี้ได้เรียนรู้และมีประสบการณ์ในทางการเมืองการปกครองตามหลักการปกครองตนเอง และนำไปสู่การเติบโตของ “ความเป็นพลเมือง” ในหมู่ประชาชน

4) สร้างความชอบธรรม ความห่างไกลทั้งในทางภูมิศาสตร์และในทางการเมืองย่อมทำให้การตัดสินใจโดยสถาบันทางการเมืองที่ห่างไกลออกไปจากชุมชนท้องถิ่นอาจจะไม่ได้รับการยอมรับในทางตรงกันข้าม หากการตัดสินใจกระทำในระดับชุมชนท้องถิ่น มีแนวโน้มที่จะได้รับการยอมรับและเป็นการสมเหตุสมผลมากกว่า ทำให้การตัดสินใจในทางการเมืองการปกครองนั้นมีความชอบธรรม

5) ดำรงหลักเสรีภาพ หากอำนาจทางการเมืองการปกครองถูกรวบอยู่ที่ศูนย์กลางมากเกินไป เป็นไปได้ที่จะเกิดการใช้อำนาจในทางที่ลิดรอนสิทธิเสรีภาพของปัจเจกบุคคล และสร้างความเสียหายให้กับสังคมโดยรวมได้ง่าย ในทางตรงข้าม การกระจายอำนาจจึงเป็นมรรควิธีหนึ่งในการปกป้องเสรีภาพของปัจเจกบุคคล โดยการทำให้อำนาจมีการกระจายออกไป อันจะนำไปสู่การสร้างโครงข่ายของการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจซึ่งกันและกันระหว่างศูนย์กลางกับพื้นที่นอกศูนย์กลาง

โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)

โครงการวิจัยนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการสร้างสรรค์นวัตกรรมบริการสาธารณะโดยองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงเริ่มต้นด้วยการศึกษาทำความเข้าใจ อบต. ในเชิงกฎหมายก่อน เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องว่า อบต. คืออะไร มีโครงสร้าง และอำนาจหน้าที่อย่างไร ดังนี้

องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) มีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น ซึ่งจัดตั้งขึ้นจากสภาตำบลที่มีรายได้โดยไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปี เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท (พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2546 มาตรา 40 และ 43) และถือว่าเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง (พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 4)

โครงสร้างของ อบต. ประกอบด้วยสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (สภา อบต.) และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล (นายก อบต.) ซึ่งแต่ละส่วนมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

1. สภา อบต. ประกอบด้วยสมาชิกสภา อบต. จำนวนหมู่บ้านละสองคน ซึ่งเลือกตั้งขึ้นโดยราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละหมู่บ้านในเขต อบต. นั้น ในกรณีที่เขต อบต. ใดมีเพียงหนึ่งหมู่บ้าน ให้มีสมาชิก อบต. จำนวนหกคน และในกรณีมีเพียงสองหมู่บ้านให้มีสมาชิก อบต. หมู่บ้านละสามคน สภา อบต. มีประธานสภาและรองประธานสภาคนหนึ่งซึ่งเลือกจากสภา อบต. โดยนายอำเภอเป็นผู้แต่งตั้งประธานและรองประธานสภา อบต. ตามมติของสภา อบต.

2. นายก อบต. ในแต่ละ อบต. มีนายก อบต. หนึ่งคนซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

นายก อบต. อาจแต่งตั้งรองนายก อบต. ซึ่งมีใช้สมาชิกสภา อบต. เป็นผู้ช่วยเหลือในการบริหารราชการของ อบต. ตามที่นายก อบต. มอบหมายได้ไม่เกินสองคน และอาจแต่งตั้งเลขานุการนายก อบต. ซึ่งมีได้เป็นสมาชิกสภา อบต. หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ (พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2546 มาตรา 44, 45, 48, 58, และ 58/3)

อำนาจหน้าที่ของ อบต. อบต. มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยมีหน้าที่ต้องทำ 9 ประการ และอาจจัดทำ 13 ประการ

อบต. มีหน้าที่ต้องทำ 9 ประการ มีดังนี้

1. จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก
2. รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
3. ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
4. ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
5. ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
6. ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
7. คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
8. บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
9. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมายโดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคลากรให้ตามความจำเป็นและสมควร

และมีหน้าที่อาจจัดทำ 13 ประการ มีดังนี้

1. ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร
2. ให้มีและบำรุงไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
3. ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
4. ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะ
5. ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกร และกิจการสหกรณ์

6. ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
7. บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
8. การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
9. หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของ อบต.
10. ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
11. กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์
12. การท่องเที่ยว
13. การผังเมือง (พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2546 มาตรา 66, 67, และ 68)

นอกจากนี้ ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 ได้กำหนดให้ อบต. มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ดังนี้

1. การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
2. การจัดให้มี และบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ
3. การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ
4. การสาธารณสุขโรค และการก่อสร้างอื่น ๆ
5. การสาธารณสุข
6. การส่งเสริม การฝึก และการประกอบอาชีพ
7. การพาณิชย์ และการส่งเสริมการลงทุน
8. การส่งเสริมการท่องเที่ยว
9. การจัดการศึกษา
10. การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส
11. การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
12. การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัด และการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย
13. การจัดให้มี และบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
14. การส่งเสริมกีฬา
15. การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน
16. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น
17. การรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
18. การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย

19. การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล
  20. การจัดให้มี และควบคุมสุสาน และฌาปนสถาน
  21. การควบคุมการเลี้ยงสัตว์
  22. การจัดให้มีและควบคุมการฆ่าสัตว์
  23. การรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการอนามัย โรงมหรสพ และสาธารณสุขสถานอื่น ๆ
  24. การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
  25. การผังเมือง
  26. การขนส่งและการวิศวกรรมจราจร
  27. การดูแลรักษาที่สาธารณะ
  28. การควบคุมอาคาร
  29. การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
  30. การรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกันและรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
  31. กิจการอื่นใดที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่คณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกาศกำหนด
- โดยสรุป อำนาจหน้าที่ที่สำคัญตามกฎหมายของ อบต. ก็คือการจัดทำบริการสาธารณสุขต่าง ๆ ให้กับประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง

บริการสาธารณสุข

ประเด็นที่จะต้องศึกษาให้เข้าใจต่อไป คือ ในทางวิชาการนั้นมีแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องบริการสาธารณสุขอย่างไร เพื่อจะได้อาศัยเป็นแนวทางในการศึกษาวิเคราะห์การจัดทำบริการสาธารณสุขโดย อบต.

ความหมายของบริการสาธารณสุข

ประยูร กาญจนดุล (2538, หน้า 108) อธิบายว่า บริการสาธารณสุข หมายถึง กิจการที่อยู่ในความอำนาจหรืออยู่ในการควบคุมของฝ่ายปกครอง ที่จัดทำเพื่อสนองความต้องการส่วนรวมของประชาชน

นันทวัฒน์ บรมานันท์ (2554, หน้า 76, 78-79) ให้ความหมายว่า บริการสาธารณสุขเป็นกิจกรรมที่ฝ่ายปกครองทำขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์สาธารณะ ซึ่งประกอบด้วยเงื่อนไข 2 ประการ คือ

1) กิจกรรมที่ถือว่าเป็นบริการสาธารณะจะต้องเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับนิติบุคคลในกฎหมายมหาชน ซึ่งหมายความถึงการที่นิติบุคคลในกฎหมายมหาชนเป็นผู้ประกอบกิจกรรมที่เป็นบริการสาธารณะนั้นด้วยตนเอง อันได้แก่กิจกรรมที่รัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรมหาชน หรือรัฐวิสาหกิจเป็นผู้ดำเนินการ และหมายความรวมถึงกรณีนิติบุคคลในกฎหมายมหาชนมอบกิจการของตนบางประเภทให้เอกชนเป็นผู้ดำเนินการจัดทำแทน แต่องค์กรที่มอบยังคงควบคุม/กำกับดูแลให้การดำเนินกิจกรรมนั้นอยู่ในสภาพเดียวกับที่องค์กรผู้มอบเป็นผู้ดำเนินการเอง (นิติบุคคลตามกฎหมายมหาชน หมายถึง นิติบุคคลที่มีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำบริการสาธารณะได้แก่ รัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรมหาชน และวิสาหกิจมหาชน)

2) กิจกรรมที่ถือว่าเป็นบริการสาธารณะจะต้องเป็นกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์สาธารณะและตอบสนองความต้องการของประชาชน

หลักเกณฑ์สำคัญในการจัดทำบริการสาธารณะ

นันทวัฒน์ บรมานันท์ (2552, หน้า 43-45) สรุปไว้ว่า หลักเกณฑ์ขั้นพื้นฐานในการจัดทำบริการสาธารณะ ประกอบด้วยหลัก 3 ประการ คือ 1) หลักว่าด้วยความเสมอภาค 2) หลักว่าด้วยความต่อเนื่อง และ 3) หลักว่าด้วยการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) หลักว่าด้วยความเสมอภาค เป็นหลักเกณฑ์ที่มีความสำคัญประการแรกในการจัดทำบริการสาธารณะ เนื่องจากการที่รัฐเข้ามาจัดทำบริการสาธารณะนั้น รัฐมิได้มีจุดมุ่งหมายที่จะจัดทำบริการสาธารณะขึ้นเพื่อประโยชน์ของผู้หนึ่งผู้ใดโดยเฉพาะ แต่เป็นการจัดทำเพื่อประโยชน์ของประชาชนทุกคน ประชาชนทุกคนย่อมมีสิทธิได้รับการปฏิบัติหรือได้รับผลประโยชน์จากบริการสาธารณะอย่างเสมอภาคกัน ความเสมอภาคนี้มีหลายประเภท กล่าวโดยสรุปคือ นอกจากความเสมอภาคที่จะได้รับประโยชน์จากบริการสาธารณะอย่างเท่าเทียมกันแล้ว ยังหมายความถึงความเสมอภาคที่จะได้รับบริการเท่าเทียมกันไม่ว่าจะเป็นราคาค่าบริการหรือการบริการ ความเสมอภาคในการเข้าเป็นผู้สัญญาของรัฐที่จะต้องมีการเรียกประกวดราคาหรือประมูลเพื่อให้บุคคลทั่วไปมีโอกาสเข้าแข่งขันกับผู้อื่นเพื่อเป็นผู้สัญญาของรัฐ รวมทั้งความเสมอภาคในการเข้าทำงานกับรัฐอย่างเท่าเทียมกันโดยการสอบแข่งขันกับบุคคลอื่น ๆ ภายใต้เงื่อนไขบางประการเกี่ยวกับคุณสมบัติด้านความรู้ความสามารถพื้นฐาน (กิจการใดที่รัฐจัดทำขึ้นเพื่อบุคคลใดโดยเฉพาะจะไม่มีลักษณะเป็นบริการสาธารณะ)

2) หลักว่าด้วยความต่อเนื่อง การบริการสาธารณะเป็นกิจการที่มีความจำเป็นสำหรับประชาชน ดังนั้น หากบริการสาธารณะหยุดชะงักลงไม่ว่าด้วยเหตุใดก็ตาม ประชาชนผู้ใช้บริการสาธารณะย่อมได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายได้ ด้วยเหตุนี้ บริการสาธารณะจึงต้องมีความต่อเนื่องในการจัดทำ ความต่อเนื่องดังกล่าวนี้ไม่มีมาตรฐานที่แน่นอนตายตัวว่าจะต้องมีลักษณะอย่างไร สำหรับบริการสาธารณะบางประเภทซึ่งจะต้องจัดทำอย่างถาวร เช่น การรักษาความสงบเรียบร้อยภายในและภายนอกประเทศ การรักษาพยาบาล การควบคุมการคมนาคมทางอากาศ ความต่อเนื่องจะหมายถึงการจัดทำบริการสาธารณะประเภทนั้น ๆ ตลอด 24 ชั่วโมง สัปดาห์ละ 7 วัน ในขณะที่บริการสาธารณะบางประเภทซึ่งไม่จำเป็นต้องจัดทำอย่างถาวรแต่ต้องจัดทำอย่างสม่ำเสมอ ก็อาจจัดทำโดยมีหลักเกณฑ์และเงื่อนไขบางประการ เช่น พิพิธภัณฑสถานกำหนดเวลาเปิด-ปิด กำหนดวันหยุดได้ การศึกษาสามารถกำหนดวันเวลาในการให้การศึกษา รวมทั้งการหยุดพักประจำปี เป็นต้น

3) หลักว่าด้วยการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง บริการสาธารณะที่ดีจะต้องสามารถปรับปรุงแก้ไขได้ตลอดเวลา เพื่อให้เหมาะสมกับเหตุการณ์และความจำเป็นในทางปกครองที่จะรักษาประโยชน์สาธารณะรวมทั้งปรับปรุงให้เข้ากับวิวัฒนาการของความต้องการส่วนรวมของประชาชนด้วย

หลักเกณฑ์การจัดทำบริการสาธารณะระดับท้องถิ่น

จิราภา แจ้งใจดี (2541, หน้า 59-66) สรุปหลักเกณฑ์การจัดทำบริการสาธารณะระดับท้องถิ่นไว้ดังนี้

1. บริการสาธารณะระดับท้องถิ่นต้องไม่เป็นการกิจที่เกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ การกิจการจัดทำบริการสาธารณะที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของท้องถิ่นต้องเป็นการกิจเพื่อชุมชนหรือประชาชนในท้องถิ่นนั้น ไม่ใช่เพื่อประโยชน์แก่มหาชนของรัฐ กล่าวคือ ถ้าเพื่อประโยชน์แก่ส่วนรวมของประชาชนทั่วทั้งประเทศและมีความสำคัญต่อความเป็นเอกภาพของรัฐ ความมั่นคงของชาติ การต่างประเทศ การยุติธรรม และการคลังของประเทศ จะต้องอาศัยองค์กรกลางเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน รัฐจึงต้องเป็นผู้ดำเนินการ หากรัฐไม่ดำเนินการเอง รัฐก็ต้องเป็นผู้ควบคุมนโยบายให้ท้องถิ่นดำเนินการตามนโยบายเพื่อผลประโยชน์ของรัฐ หรือความเป็นเอกภาพของรัฐ

2. บริการสาธารณะระดับท้องถิ่นต้องเป็นการกิจที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสามารถที่จะดำเนินการได้ หากการจัดทำบริการสาธารณะบางอย่างที่เป็นกิจกรรมขนาดใหญ่

ต้องใช้เทคโนโลยี เงินทุน และบุคลากรที่มีความสามารถระดับสูง รัฐไม่ควรกระจายอำนาจการจัดบริการสาธารณะนั้นให้แก่ท้องถิ่นไปดำเนินการ แต่หากจำเป็นต้องจัดทำ รัฐอาจยื่นมือเข้าไปดำเนินการเสียเอง เช่น การศึกษาระดับสูง การคมนาคมขนส่งทางอากาศ การชลประทาน การขุดเจาะน้ำมันเชื้อเพลิง เป็นต้น

แต่ข้อพิจารณาในเรื่องดังกล่าวนี้อาจมีข้อยกเว้น ในกรณีที่ท้องถิ่นมีความสามารถเพียงพอที่จะดำเนินกิจกรรมนั้น ๆ ได้ เพราะบริการสาธารณะบางอย่างเป็นกิจการที่ไม่สลับซับซ้อนหรือมีเทคนิคมากนัก และมักเป็นกิจการที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของประชาชน จึงต้องอาศัยความชำนาญของผู้ที่จะเป็นเจ้าหน้าที่ ซึ่งได้แก่เจ้าพนักงานท้องถิ่นที่รู้ถึงสภาพของท้องถิ่นนั้น ๆ เป็นผู้จัดทำ จึงจะมีประสิทธิภาพมากกว่าให้รัฐซึ่งเป็นผู้วางนโยบายและดำเนินกิจการในวงกว้าง เป็นผู้จัดทำ การที่จะให้รัฐเป็นผู้ดำเนินการขนาดเล็กสนองตอบความต้องการของคนในทุกพื้นที่พร้อม ๆ กัน ย่อมเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณและไม่สามารถจัดทำได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ

3. บริการสาธารณะระดับท้องถิ่นต้องเป็นภารกิจที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการแล้วไม่มีผลกระทบกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภทมีอำนาจและหน้าที่อิสระในการบริหารงานในองค์กรของตนเอง ถ้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นองค์กรใดจัดทำบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนในองค์กรของตน จะต้องไม่มีผลกระทบให้เกิดความเสียหายแก่องค์กรอื่น ทั้งภาระหน้าที่ และรายได้

4. บริการสาธารณะระดับท้องถิ่นต้องเป็นภารกิจที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการตรงตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น การจัดบริการสาธารณะในท้องถิ่นเพื่อสนองตอบความต้องการและประโยชน์สูงสุดของประชาชนในท้องถิ่น เป็นสวัสดิการของสังคมที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละองค์กรจัดขึ้น โดยพิจารณาจากความต้องการและความเหมาะสมในแต่ละท้องถิ่น ซึ่งความต้องการของแต่ละท้องถิ่นมีความแตกต่างกันตามสภาพสังคม เศรษฐกิจ และปัจจัยอื่น ๆ ความต้องการของแต่ละท้องถิ่นเป็นปัจจัยสำคัญในการแบ่งแยกภาระหน้าที่และรายได้ที่องค์กรแต่ละองค์กรควรจะได้รับการจัดสรรงบประมาณ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดมีอำนาจและหน้าที่มาก ภารกิจก็จะมีมากด้วย และส่งผลให้เกิดรายได้มากขึ้น แต่ถ้าภารกิจที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการ ไม่ตรงกับความต้องการของประชาชน และรัฐมอบภารกิจดังกล่าวให้ดำเนินการก็ไม่น่าคุ้มค่างบประมาณที่รัฐจัดสรรให้ และไม่เกิดประโยชน์ที่เหมาะสม ดังนั้น รัฐจะให้องค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่นดำเนินการจัดบริการสาธารณะใด จำเป็นต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมในแต่ละท้องถิ่นให้ตรงกับความต้องการของประชาชน และไม่ให้เกิดปัญหาการจัดทำบริการสาธารณะที่ซ้ำซ้อนกัน

โดยสรุป แนวคิดของนักวิชาการเกี่ยวกับเรื่องบริการสาธารณะและการจัดทำบริการสาธารณะโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความคล้ายคลึงกัน คือ บริการสาธารณะเป็นเรื่องเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งจัดทำโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อตอบสนองต่อความต้องการและประโยชน์ของประชาชนส่วนรวมในแต่ละท้องถิ่น ทั้งนี้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งควรพิจารณาจัดทำบริการสาธารณะต่าง ๆ ตามความเหมาะสมกับขอบเขตความรับผิดชอบและข้อจำกัดต่าง ๆ ของแต่ละแห่ง และควรมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงบริการสาธารณะต่าง ๆ อยู่เสมอ เพื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมกับความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในแต่ละท้องถิ่น

นวัตกรรมและการสร้างนวัตกรรม

จากแนวคิดของนักวิชาการที่ว่า บริการสาธารณะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำขึ้นควรมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เพื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมกับความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในแต่ละท้องถิ่นนั้น คณะผู้วิจัยเห็นว่าประเด็นนี้ก็คือเรื่องนวัตกรรมบริการสาธารณะนั่นเอง ซึ่งมีแนวคิดที่ควรจะต้องทำความเข้าใจ ดังนี้

ความหมายและแนวความคิดเกี่ยวกับนวัตกรรมและการสร้างนวัตกรรม

คำว่า นวัตกรรม มีผู้ให้ความหมายไว้อย่างหลากหลาย เช่น Merriam-Webster (2011) ให้ความหมายว่า นวัตกรรม (Innovation) หมายถึง การแนะนำสิ่งใหม่ ๆ ความคิดใหม่ วิธีใหม่ หรือการประดิษฐ์ใหม่

McKeown (อ้างถึงใน วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, ม.ป.ป.) กล่าวว่า นวัตกรรม หมายถึงการทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยวิธีใหม่ ๆ และยังสามารถหมายถึงการเปลี่ยนแปลงทางความคิด การผลิต กระบวนการหรือองค์กร ไม่ว่าจะการเปลี่ยนนั้นจะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติ การเปลี่ยนอย่างถอนรากถอนโคน หรือการพัฒนาต่อยอด ทั้งนี้ มักมีการแยกแยะความแตกต่างอย่างชัดเจน ระหว่างการประดิษฐ์คิดค้นความคิดริเริ่ม และนวัตกรรม อันหมายถึงความคิดริเริ่มที่นำมาประยุกต์ใช้อย่างสัมฤทธิ์ผล

Drucker (อ้างถึงใน ฮาด, 2550, หน้า 107, 109, 118) อธิบายว่า นวัตกรรม คือ “การสลัดตัวให้หลุดพ้นจากโลกของวันวาน เพื่อจะได้อิสระภาพในการสร้างสรรค์ในวันพรุ่งนี้”

“เราไม่อาจโยนทุกสิ่งทุกอย่างไปได้หมด เพราะจะกลายเป็นผู้ไร้หลักการ แต่ก็ไม่อาจเก็บทุกสิ่งทุกอย่างได้ เพราะจะทำให้เราตาย”

“องค์การจำเป็นต้องรุกไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่อง ด้วยการเฝ้าหาดินแดนใหม่ ๆ ที่มีศักยภาพ แทนที่จะตั้งรับคู่แข่งที่ล่องล้าเข้ามาเท่านั้น”

Ven (as cited in Fimm, 2011) อธิบายว่า นวัตกรรม หมายถึง การแนะนำ หรือการนำไปปฏิบัติ เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ใหม่ การบริการใหม่ และนโยบายใหม่

กีรติ ยศยิ่งยง (2552, หน้า 7) อธิบายว่า นวัตกรรมเป็นกระบวนการสร้างสรรค์ คิดค้น พัฒนา สามารถนำไปปฏิบัติจริงและมีการเผยแพร่ออกสู่ชุมชน ในลักษณะของใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อน หรือของเก่าที่มีอยู่แต่เดิม แต่ได้รับการปรับปรุงเสริมแต่งพัฒนาขึ้นไป ทำให้มีมูลค่าทางเศรษฐกิจ

กล่าวโดยสรุป นวัตกรรมคือ การเปลี่ยนแปลงด้วยวิธีการใหม่ ๆ ที่เป็นไปในทางบวกและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

แนวความคิดเกี่ยวกับนวัตกรรม

นวัตกรรมเป็นการดำเนินการให้เกิดสิ่งใหม่หรือวิธีใหม่ เพื่อสร้างรายได้เปรียบในการแข่งขัน ในอนาคต มีจุดเน้นที่สำคัญคือ การบริหารคนด้วยสติปัญญา เป็นการดำเนินการเพื่อให้คนมีสติปัญญา โดยสร้างทัศนคติเชิงบวก มีความอยากรู้อยากเห็น มีการคิดแบบญาณหยั่งรู้ มีปรัชญาและหลักการที่ถูกต้อง มีการคิดเชิงกลยุทธ์ คิดเป็นระบบ คิดเปรียบเทียบ คิดแบบสร้างอนาคต คิดแบบแผนที่ความคิด และบริหารคนด้วยการส่งเสริมสนับสนุน โดยสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง การสร้างความผูกพันที่ถูกต้อง การสร้างความคิดที่ถูกต้อง การกระทำที่ถูกต้อง การประเมินที่ถูกต้อง (เสนห์ จุ้ยโต, 2548, หน้า 30-31)

นวัตกรรมและความสามารถในการแข่งขัน (innovation and competitiveness) ขึ้นอยู่กับความสามารถในการใช้คน ทุน และทรัพยากรธรรมชาติ และความสามารถด้านนวัตกรรม จะทำให้องค์การมีศักยภาพในการแข่งขัน ส่งผลให้องค์การมีความเจริญรุ่งเรือง Porter (2001, p. 3)

ดั่งภาพ 1

ภาพ 1 นวัตกรรมและความสามารถในการแข่งขัน (Innovation and Competitiveness)

ที่มา. จาก *Innovation and Competitiveness: Finding on the Netherlands* (p. 3) by

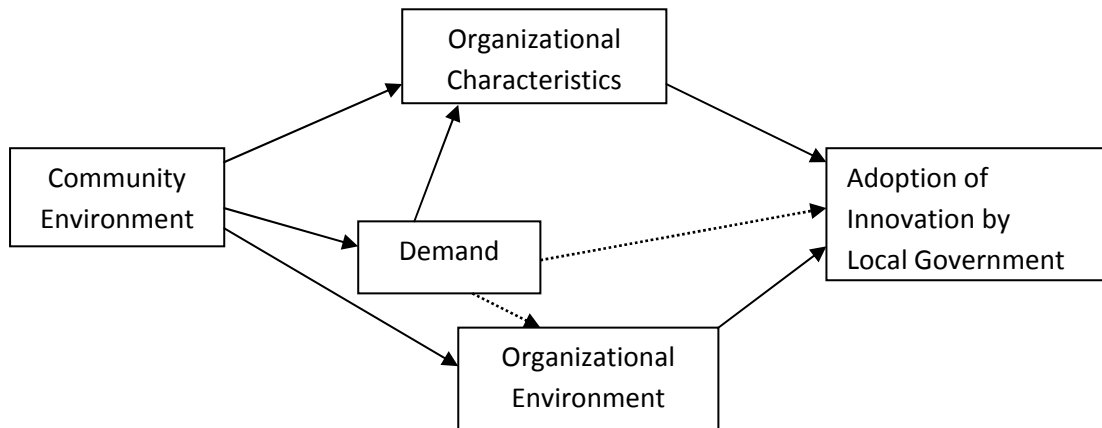
E. Porter, 2001, Retrieved July 14, 2011, from <http://www.isc.edu/Netherlands>

การสร้างนวัตกรรม

นวัตกรรมเป็นสิ่งสำคัญในการรักษาชีวิตขององค์กรและรักษาความได้เปรียบคู่แข่ง องค์กรจึงต้องมีการพัฒนาต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการสร้างนวัตกรรม การสนับสนุนการสร้างนวัตกรรมต้องรู้ปัญหาและโอกาส หาพันธมิตรด้วยการแสดงวิสัยทัศน์ การยุติการต่อต้าน การมอบอำนาจ และการให้รางวัลกับความสำเร็จ (Kinichi & Williams, 2551, หน้า 163-164) ส่วน Porter (อ้างถึงใน กิริติ ยศียงยง, 2552, หน้า 26-27) กล่าวว่า องค์กรต้องส่งเสริมให้บุคลากรใช้พลังความคิดริเริ่มสร้างสรรค์จากพลังสมอง เป็นกระบวนการสร้างสรรค์ความสามารถและความชำนาญของบุคลากร เป็นพื้นฐานสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรเพื่อความได้เปรียบในการแข่งขันและความเจริญเติบโตอย่างมั่นคงขององค์กร จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะจัดการความรู้ และดึงความสามารถในการปรับและสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ของบุคลากรออกมาเป็นรูปธรรม

Osborne and Plastrik (2000) ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิรูประบบราชการ และ Light (1998) ศึกษานวัตกรรมในองค์กรที่ไม่แสวงหากำไร รวมทั้งองค์กรภาครัฐขนาดเล็ก พบว่า การสร้างนวัตกรรมในองค์กรภาครัฐมีที่มาหลากหลาย เช่น การสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูง มุมมองจากภายนอก ผู้มีส่วนได้เสีย การมีส่วนร่วม การทดลอง มีทรัพยากรที่เหมาะสม การส่งเสริม การสร้างความมั่นใจ การเรียนรู้ที่จะยอมรับ การบริหารความเสี่ยง และการประเมินผล เป็นต้น

Bingham (as cited in Fimm, 2011, p. 15) กล่าวถึง รูปแบบการยอมรับนวัตกรรม เทคโนโลยีในท้องถิ่นขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมของชุมชน ลักษณะขององค์กร สภาพแวดล้อมองค์กร และข้อเรียกร้อง ดังภาพ 2

ภาพ 2 รูปแบบการยอมรับเทคโนโลยีนวัตกรรมในท้องถิ่น (Model for the Adoption of Technological Innovation by Local Government)

ที่มา. จาก *Innovation Strategies in Australian Local Government* (p. 15) by Bingham (as cited in Fimm, 2011, Retrieved July 14, 2011, from <http://www.ahui.edu.au/downloads/publication/occasional>)

กลยุทธ์การตัดสินใจ

บริการสาธารณะแต่ละอย่างที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งจัดทำขึ้น ใครเป็นผู้ตัดสินใจ และตัดสินใจอย่างไร จำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องหลายประการ ในอันที่จะทำให้บริการสาธารณะแต่ละอย่างสามารถจัดทำได้จริง และตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนส่วนรวมในท้องถิ่น ประเด็นนี้จึงเป็นเรื่องที่ควรจะต้องทำความเข้าใจแนวคิดเกี่ยวกับกลยุทธ์การตัดสินใจ

ความหมายและแนวความคิดเกี่ยวกับการตัดสินใจ

ความหมายของการตัดสินใจ ตามคำอธิบายในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 อธิบายว่า ตัดสินใจ หมายถึง ตกลงใจ นอกจากนี้ยังมีคำอธิบายของนักวิชาการต่าง ๆ เช่น (BusinessDictionary.com, n.d.)

บาร์นาร์ด (Barnard) ได้ให้ความหมายของการตัดสินใจว่า เป็นเทคนิควิธีที่ลดทางเลือกลงมาให้เหลือเพียงทางเดียว

ไซมอน (Simon) ได้ให้ความหมายว่า การตัดสินใจเป็นกระบวนการของการหาโอกาสที่จะตัดสินใจ การหาทางเลือกที่พอเป็นไปได้จากทางเลือกต่าง ๆ ที่มีอยู่

มูตี (Moody) ได้ให้ความหมายว่า การตัดสินใจเป็นการกระทำที่ต้องทำเมื่อไม่มีเวลาที่จะหาข้อเท็จจริงอีกต่อไป ปัญหาที่เกิดขึ้นก็คือ เมื่อใดถึงจะตัดสินใจว่าควรหยุดหาข้อเท็จจริง แนวทางแก้ไขจะเปลี่ยนแปลงไปตามปัญหาที่ต้องการแก้ไข ซึ่งการรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวข้องกับการใช้จ่ายและการใช้เวลา

โจนส์ (Jones) ได้ให้ความหมายการตัดสินใจขององค์กรว่า เป็นกระบวนการที่จะแก้ไขปัญหาขององค์กร โดยการค้นหาทางเลือกและเลือกทางเลือกหรือแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กรที่ได้กำหนดไว้

จากคำนิยามข้างต้น อาจกล่าวได้ว่า มีมุมมองของนักวิชาการที่แตกต่างกันไปบ้างในรายละเอียด แต่ประเด็นที่น่าจะเป็นแนวความคิดที่เกี่ยวกับการตัดสินใจที่สรุปได้ คือ

1. การตัดสินใจเป็นกระบวนการ นั้นหมายความว่า การตัดสินใจต้องผ่านกระบวนการคิด พิจารณาไตร่ตรอง วิเคราะห์แล้วค่อยตัดสินใจเลือกทางที่ดีที่สุด มีหลายท่านคิดว่าการตัดสินใจไม่มีขั้นตอนอะไรมาก คิดแล้วทำเลย ซึ่งในความเป็นจริงแล้วการคิดก็ต้องมีการเก็บรวบรวมข้อมูลข่าวสาร การออกแบบ และการเลือก เพื่อให้สามารถเลือกทางเลือกได้ดีที่สุด

2. การตัดสินใจเกี่ยวข้องกับทางเลือก การตัดสินใจเป็นการพยายามสร้างทางเลือกให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ทางเลือกที่น้อยอาจปิดโอกาสให้เกิดความคิดสร้างสรรค์หรือทางเลือกที่ดีกว่าได้ ผู้บริหารที่ดีจำเป็นต้องมีการฝึกฝนการสร้างทางเลือกที่มากขึ้น หลากหลาย ด้วยวิธีการคิดแบบริเริ่ม และคิดแบบสร้างสรรค์

3. การตัดสินใจเกี่ยวข้องกับโครงสร้างขององค์กร จะเห็นว่าผู้บริหารในแต่ละระดับชั้นก็มีหน้าที่ในการตัดสินใจต่างกัน กล่าวคือ ผู้บริหารระดับสูงจำเป็นต้องตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ (strategic decision) เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับแนวทางที่ถูกต้องเพื่อใช้ทรัพยากรที่จำเป็นให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรที่กำหนดไว้ ผู้บริหารระดับกลางจะตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดการ (management decision) เป็นการตัดสินใจเพื่อให้สามารถใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่วนผู้บริหารระดับต้นจะตัดสินใจเกี่ยวกับการปฏิบัติการ (operational decision) เป็นการตัดสินใจดำเนินการควบคุมงานให้สำเร็จตามระยะเวลาและเป้าหมายที่กำหนดไว้

4. การตัดสินใจเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมคน จะเห็นว่าการตัดสินใจเกี่ยวข้องกับตั้งแต่คนเดียว กลุ่ม และทั้งองค์กร ซึ่งพฤติกรรมคนแต่ละคนก็แตกต่างกัน ผู้บริหารที่ดีจะต้องมีความเข้าใจและมีจิตวิทยาเกี่ยวกับบุคคล กลุ่ม และองค์กร ที่ดีพอ จึงจะทำให้การตัดสินใจประสบผลสำเร็จได้

ดังนั้นกล่าวได้ว่า การตัดสินใจ คือ ผลสรุปหรือผลขั้นสุดท้ายของกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล เพื่อเลือกแนวทางการปฏิบัติที่ถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์ ทรัพยากร และบุคคล สามารถนำไปปฏิบัติและทำให้งานบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการ

การตัดสินใจ เป็นส่วนหนึ่งของบทบาทของผู้บริหารที่เกิดจากตำแหน่งและอำนาจที่เป็นทางการ คือบทบาทการเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneur) บทบาทผู้จัดการสถานการณ์ที่เป็นปัญหา (Disturbance Handler) บทบาทผู้จัดสรรทรัพยากร (Resource Allocator) และบทบาทผู้เจรจาต่อรอง (Negotiator)

5. การตัดสินใจที่ดีเป็น "การใช้เวลาและทรัพยากรต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อทำให้เกิดประโยชน์หรือคุณค่าสูงสุด เหมาะสมตามจังหวะเวลาและสภาวะแวดล้อม"

ขั้นตอนในการตัดสินใจ โดยทั่วไปประกอบด้วย 4 ขั้นตอนคือ (มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ศูนย์บริการช่วยสืบค้นข้อมูลทางวิชาการ, ม.ป.ป.)

ขั้นตอนที่ 1 ระบุทางเลือกที่เป็นไปได้ทั้งหมด

ขั้นตอนที่ 2 คัดคะแนนเหตุการณ์ในอนาคตทั้งหมดที่จะเป็นไปได้

ขั้นตอนที่ 3 สร้างตารางผลดี-ผลเสียที่เกิดขึ้นหากตัดสินใจเลือกทางใด

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลเพื่อการตรวจสอบแนวคิด เพื่อการตัดสินใจเลือกแนวทางที่ดีที่สุด

การตัดสินใจอาจเกิดขึ้นโดยอาจเกิดขึ้นในสภาวะที่แตกต่างกัน สามารถแบ่งประเภทของการตัดสินใจ ตามสถานการณ์คาดคะเน ดังนี้

1. การตัดสินใจภายใต้ความไม่แน่นอน (Decision-making under uncertainty)
2. การตัดสินใจภายใต้ความแน่นอน (Decision-making under certainty)
3. การตัดสินใจภายใต้ความเสี่ยง (Decision-making under risk)

ผลการตัดสินใจอาจเป็นตามสภาวะการณ์ที่นักบริหารคิดหรืออาจมีการเปลี่ยนแปลงต่อไปอีก ดังนั้นกระบวนการคิดแก้ปัญหาและการคิดตัดสินใจ เป็นกระบวนการสุดท้ายที่มักเกิดควบคู่กัน หากการตัดสินใจเป็นไปตามสภาวะการณ์ที่คิด คือการตัดสินใจภายใต้ความแน่นอน ทุกอย่างก็ยุติ แต่ถ้าการตัดสินใจนั้นพบสภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลง คือการตัดสินใจภายใต้ความไม่แน่นอน หรืออาจพบข้อมูลแปรเปลี่ยน ก็ต้องใช้กระบวนการคิดแก้ปัญหาเข้าช่วยปรับกระบวนการคิดเพื่อตัดสินใจใหม่อีกครั้ง จึงอาจสรุปได้ว่าการคิดวิจารณ์ญาณเป็นกระบวนการคิดระดับสูงเบื้องต้นที่แปรไปเป็นความคิดสร้างสรรค์ การคิดแก้ปัญหา และการคิดตัดสินใจ โดยกระบวนการที่เกิดขึ้นในสมองของมนุษย์เมื่อมีความชำนาญในการใช้กระบวนการคิดแล้วนั่นเอง

อย่างไรก็ตาม ปรมาจารย์ทางด้านการบริหารท่านหนึ่งคือ Simon เคยศึกษาพฤติกรรม การบริหารของนักบริหาร พบว่า ความมีเหตุผลของนักบริหารนั้นเป็น “ความมีเหตุผลภายใต้ ข้อจำกัด” (bounded rationality) ซึ่งเกิดจากข้อจำกัดของบุคคลแต่ละคนในด้านต่าง ๆ คือ (Simon, 1976, p. 40)

- 1) ข้อจำกัดด้านความชำนาญ นิสัย และสัญชาตญาณ
- 2) ข้อจำกัดด้านค่านิยมและวัตถุประสงค์
- 3) ข้อจำกัดด้านความรู้และข้อมูลข่าวสาร

“ความมีเหตุผลภายใต้ข้อจำกัด” ดังกล่าว มีผลทำให้การตัดสินใจของนักบริหารในการเลือก วิธีการแก้ไขปัญหาหนึ่ง ๆ จึงไม่ใช่เป็นการตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ไขปัญหาที่ดีที่สุดวิธีหนึ่งเพื่อแก้ไข ปัญหาหนึ่ง ๆ ทั้งหมดโดยรวม แต่เป็นเพียงการตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ไขปัญหาวิธีใดวิธีหนึ่งที่รู้สึก พอใจ (satisfactory solution) เพื่อแก้ไขปัญหาย่อย ๆ เพียงบางส่วนของปัญหาหนึ่ง ๆ เท่านั้น (Simon, 1976, p. 272)

ทฤษฎีหมวก 6 ใบ กลยุทธ์เพื่อการตัดสินใจ

ภารกิจหนึ่งที่สำคัญของผู้บริหารที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้คือ การตัดสินใจ ซึ่งต้องตัดสินใจ ด้วยความรอบคอบ เพราะการตัดสินใจใด ๆ อาจส่งผลกระทบต่อทั้งในด้านบวกและด้านลบได้ เพื่อให้ การตัดสินใจเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำทฤษฎีหมวก 6 ใบ ของ ดร. เอ็ดเวิร์ด เดอ โบโน มาประยุกต์ใช้ โดยให้มีการพิจารณาเรื่องราวต่าง ๆ ในหลายมุมมองตามหมวก 6 ใบที่มีสีต่างกัน กัน เพื่อแทนความคิดในมุมมองนั้น ๆ คือ (Thaifactory.com, n.d.)

หมวกสีขาว เป็นตัวแทนของข้อเท็จจริง ซึ่งได้แก่ ตัวเลขและข้อมูลต่าง ๆ ที่มีประโยชน์ใน การวิเคราะห์ เพื่อหาข้อสรุปโดยไม่คำนึงถึงทัศนคติหรือความคิดเห็นใด ๆ

หมวกสีแดง เป็นตัวแทนของอารมณ์และความรู้สึกที่มีต่อเรื่องราวนั้น ๆ โดยไม่จำเป็นต้อง อธิบายเหตุผลใด ๆ

หมวกสีดำ เป็นตัวแทนของความระมัดระวัง ซึ่งจำเป็นต้องไตร่ตรองและยับยั้งการดำเนินการ ถ้าอาจทำให้เกิดความเสียหายหรือล้มเหลวได้ ผู้บริหารจะใช้หมวกสีดำเพื่อพิจารณาว่าสิ่งที่จะทำนั้น เหมาะสมกับประสบการณ์และมโนธรรมที่เคยมีมา

หมวกสีเหลือง เป็นตัวแทนของการแสวงหาทางเลือกอย่างมีความหวัง พร้อมทั้งทดลอง ปฏิบัติเพื่อหาข้อมูลประกอบการตัดสินใจ

หมวกสีเขียว เป็นตัวแทนของความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ใหม่ ๆ ซึ่งเปรียบเสมือนต้นไม้ที่ให้ความสดชื่น ผู้บริหารจะใช้หมวกสีนี้เมื่อมีความคิดใหม่ ๆ แตกต่างจากแนวทางเดิม เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้กับการปรับปรุง สร้างสรรค์ และพัฒนา

หมวกสีฟ้า เป็นตัวแทนของการควบคุมความคิดทั้งหมด หรือมุมมองในทางกว้างที่ครอบคลุมทุกสรรพสิ่งซึ่งเปรียบเหมือนท้องฟ้า ผู้บริหารที่ใช้หมวกนี้จะต้องอาศัยประสบการณ์เป็นอย่างมาก

โดยสรุป กลยุทธ์หมวก 6 ใบ มีประโยชน์สำหรับผู้บริหารในการเลือกตัดสินใจโดยคิดอย่างรอบด้านแตกต่างกันไปตามหมวกแต่ละใบ

กลยุทธ์ในการตัดสินใจอีกแบบหนึ่งสามารถพิจารณาจากมุมมอง 4 มุมมองของผู้บริหารองค์กรเพื่อที่จะทำการตามแผนที่เลือกตัดสินใจเพื่อให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายต่าง ๆ โดยมีการตัดสินใจตามหลักทั้ง 4 ดังนี้ (DecisionMakingConfidence.com, n.d.)

1. การตัดสินใจด้วยเหตุผล: พิจารณาจากทางเลือกต่าง ๆ โดยการเปรียบเทียบและพิจารณาผลที่ได้จากทางเลือกต่าง ๆ แล้วเลือกตัดสินใจจากทางเลือกที่ดีที่สุด
2. การตัดสินใจโดยสัญชาตญาณ (ความรู้ของผู้ที่ทำการตัดสินใจ): เป็นการตัดสินใจโดยไม่ใช้หลักเหตุผล
3. การตัดสินใจตามสิ่งที่เป็นคุณค่ามากที่สุด: เป็นการตัดสินใจที่ใช้ความรู้ของผู้ตัดสินใจในการเลือกกระทำทางใดทางหนึ่งแล้วค่อยหาเหตุผลมาสนับสนุนการตัดสินใจนั้น ๆ
4. การตัดสินใจที่เกิดจากกระบวนการสัญญาณความต้องการส่วนตัว: มักจะเกิดการตัดสินใจจากสภาพชีววิทยา

ข้อมูลพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ทั้งห้าแห่งที่เป็นกรณีศึกษา

ตามที่คณะผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สุ่มเลือก อบต. จากบัญชีรายชื่อ อบต. ในจังหวัดนนทบุรี ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 34 อบต. เพื่อนำมาใช้เป็นกรณีศึกษาจำนวน 5 อบต. ได้แก่

- 1) อบต. บางรักน้อย
- 2) อบต. บางกร่าง
- 3) อบต. ราษฎร์นิยม
- 4) อบต. ทวีวัฒนา
- 5) อบต. คลองข่อย

พบว่า สภาพแวดล้อมโดยทั่วไปของ อบต. แต่ละแห่งคล้ายคลึงกัน กล่าวคือสภาพพื้นที่ที่เป็นที่ราบลุ่มมีแม่น้ำ ลำคลองต่าง ๆ ไหลผ่านเหมาะแก่การทำเกษตรกรรม อาชีพหลักของประชาชนในพื้นที่คืออาชีพเกษตร ในระหว่างที่คณะผู้วิจัยลงพื้นที่เพื่อสังเกตสภาพแวดล้อมของแต่ละ อบต. พบว่าเมื่อแยกจากถนนใหญ่เพื่อเข้าไปที่ อบต. แต่ละแห่ง จะเป็นถนนแคบ ๆ แต่สภาพดี มีทั้งส่วนที่เป็นถนนคอนกรีตและถนนลาดยาง ลักษณะถนนจะคดเคี้ยวไปตามแนวคันนาหรือพื้นที่เพาะปลูกของชาวบ้าน มองไปรอบ ๆ จะเห็นแต่พื้นที่สีเขียวเป็นส่วนใหญ่ ปัจจุบันมีการสร้างหมู่บ้านจัดสรรมากขึ้น รวมทั้งมีโรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็กปรากฏให้เห็นบ้าง ดังรายละเอียดข้อมูลพื้นฐานที่ อบต. ทั้ง 5 แห่งจัดทำเป็นเอกสารเผยแพร่ ดังนี้

สภาพทั่วไปของตำบลบางรักน้อย

องค์การบริหารส่วนตำบลบางรักน้อย (ม.ป.ป.) ระบุไว้ว่า มีเนื้อที่ทั้งหมด 3,780 ไร่ สภาพพื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ราบลุ่ม เหมาะแก่การเพาะปลูก จำนวนประชากรในเขต อบต. 9,990 คน และจำนวนหลังคาเรือน 5,219 หลังคาเรือน อาชีพหลัก ทำสวน ทำไร่ อาชีพเสริม ค้าขาย รับจ้าง

ชุมชนบางรักน้อยเดิมสมาชิกภายในชุมชนประกอบอาชีพทำสวน แต่ในสภาวะปัจจุบัน ความเจริญทางสังคมได้ขยายตัวอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้คนบางรักน้อยขายที่ดินให้แก่หมู่บ้านจัดสรร จนปัจจุบันสมาชิกชุมชนได้มีการรวมกลุ่มกัน โดยเน้นการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างชุมชนบ้านจัดสรร และชุมชนชาวสวนเดิม กิจกรรมที่ทำร่วมกัน ได้แก่ การจัดพื้นที่ขายต้นไม้ การตั้งกลุ่มออมทรัพย์ การรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มเยาวชน ฯลฯ

ชุมชนมีการผสมผสานทางวัฒนธรรมระหว่างชุมชนใหม่และชุมชนดั้งเดิมที่อยู่ร่วมกันได้เป็นอย่างดี เป็นชุมชนที่มีการรวมกลุ่มกันอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาทางสังคมไม่เป็นปัญหาและอุปสรรคในการร่วมกันของชุมชน และผลจากการอยู่ร่วมกันส่งผลให้เกิดกิจกรรมที่เด่น ได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปกล้วยน้ำว้าส่งจำหน่ายได้ทั้งในและต่างประเทศ ความสามัคคีที่เกิดขึ้นทำให้ชุมชนบางรักน้อยมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่พอเพียง เกื้อกูลและยั่งยืนอย่างสามัคคี

องค์การบริหารส่วนตำบลบางรักน้อยเคยได้รับรางวัลถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ประเภทชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง ชุมชนบางรักน้อย ต. บางรักน้อย อ. เมือง จ. นนทบุรี โดยมีการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

ความพอประมาณ

ชุมชนมีการทำกิจกรรมตามที่ตนถนัด เช่น การปลูกต้นไม้ การทำวิสาหกิจชุมชนในการแปรรูปกล้วยน้ำว้า ซึ่งเป็นผลผลิตที่มีอยู่ในชุมชนมาแปรรูปและส่งจำหน่ายทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งเป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนอย่างคุ้มค่า

ความมีเหตุผล

ชุมชนมีการประชุมร่วมกัน เพื่อจัดทำแผนพัฒนาชุมชน โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมส่งผลให้แนวทางการพัฒนาชุมชนมีความเกื้อกูล เกิดความสมดุลระหว่างชุมชนเมืองและชุมชนชาวสวนเดิมสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างยั่งยืน

ภูมิคุ้มกัน

ชุมชนได้มีการเตรียมตนเองเรื่องอาชีพเสริมตามที่ตนถนัด เพื่อเป็นรายได้เสริมให้แก่ครัวเรือน และการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ประจำชุมชน โดยใช้หลักการออมร่วมกัน มีการตั้งกลุ่มเผื่อระวังปัญหาเสพติด และแก้ไขปัญหายั่งยืนในพื้นที่ได้อย่างดี

ความรู้

ชุมชนได้เรียนรู้หลักการทำธุรกิจชุมชน ในรูปแบบกลุ่มวิสาหกิจที่นำผลผลิตที่มีในพื้นที่มาแปรรูป โดยใช้หลักการลองผิดลองถูก สอบถามจากผู้รู้จนประสบผลสำเร็จเป็นที่ยอมรับ มีแหล่งรับซื้อผลผลิตทั้งในและต่างประเทศ

คุณธรรม

ชุมชนเน้นการทำกิจกรรมทางศาสนาอย่างต่อเนื่อง พื้นที่ทำกิจกรรมทางศาสนาที่สำคัญ ได้แก่ วัดบางรักน้อย ซึ่งชุมชนถือเป็นวัดที่มีคุณค่าทางประวัติชุมชน การร่วมทำกิจกรรมกับวัดจึงให้มีอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

ผลสำเร็จจากการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ชุมชนมีความเข้มแข็ง เกิดการพัฒนาแบบผสมผสานระหว่างชุมชนชาวสวนเดิมและชุมชนบ้านจัดสรร ซึ่งเป็นชุมชนใหม่ โดยมีกิจกรรมต่าง ๆ เป็นตัวยึดให้คนในชุมชนได้มีพื้นที่ทำกิจกรรมร่วมกัน เป็นการพัฒนาอย่างยั่งยืน

สภาพทั่วไปของตำบลบางกร่าง

องค์การบริหารส่วนตำบลบางกร่าง (ม.ป.ป.) รวบรวมไว้ว่า ตำบลบางกร่าง อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี อยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของจังหวัดนนทบุรี ตั้งอยู่บนพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำ

เจ้าพระยา มีขนาดพื้นที่ 6.55 ตารางกิโลเมตร (4,094 ไร่) พื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ราบลุ่มน้ำท่วมถึง ฤดูน้ำหลากมีความสูงต่ำแตกต่างกันบ้างเล็กน้อย มีแม่น้ำลำคลองไหลผ่านเหมาะแก่การทำเกษตรกรรม ในปัจจุบันพื้นที่ส่วนใหญ่ได้จัดสรรเป็นที่พักอาศัย ตั้งเป็นหมู่บ้านจัดสรร

นอกจากนี้ยังมีคลองกระจายไปตามพื้นที่ ซึ่งมีทั้งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติและขุดใหม่เชื่อมโยงติดต่อกันออกสู่น้ำเจ้าพระยา บริเวณพื้นที่ราบริมฝั่งแม่น้ำและคลองต่าง ๆ เป็นที่อยู่อาศัยของประชาชนในตำบล

จำนวนประชากรทั้งสิ้น 9,052 คน จำนวนครัวเรือน 2,508 ครัวเรือน (ข้อมูลจริง ณ วันสำรวจ แยกตามช่วงอายุจากผลการจัดเก็บข้อมูล จปฐ. 2 พ.ศ. 2549) อาชีพหลัก ทำสวนผลไม้ ทำการเกษตร อาชีพรอง ค้าขาย และรับจ้างทั่วไป

ผลการดำเนินงานที่ อบต. บางกร่างได้จัดทำไปแล้ว จำแนกออกเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้
ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

1. ส่งเสริมพัฒนางานด้านอาชีพและการเพิ่มรายได้ของประชาชนตลอดจนการประกอบธุรกิจด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และอุตสาหกรรมในครัวเรือน รวมถึงการส่งเสริมภูมิปัญญาชาวบ้าน และทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น เพื่อการพัฒนาอาชีพ

2. จัดทำโครงการติดตั้งไฟฟ้าสาธารณะ

3. จัดทำโครงการถนน คสล.

4. จัดทำโครงการถนนขอยลงหินคลุก

5. จัดทำโครงการวางระบบประปา

6. จัดทำโครงการก่อสร้าง ปรับปรุง บำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ

ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1. ส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมการดูแลรักษาเรื่องขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูล รวมถึงการคุ้มครองรักษาที่สาธารณะประโยชน์

2. จัดทำโครงการขุดลอกคลองในเขตพื้นที่ตำบล

3. จัดทำโครงการเก็บวัชพืชในลำคลองในเขตพื้นที่ตำบล

4. จัดทำโครงการปรับปรุงภูมิทัศน์ดูแลบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่ตำบล

5. จัดซื้อถังขยะเพื่อรองรับขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบล

ด้านพัฒนาคนและสังคม

ส่งเสริมเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของประชาชน ส่งเสริมด้านสวัสดิการและนันทนาการ การป้องกันและปราบปรามปัญหาอาชญากรรม การรักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยในด้านชีวิต และทรัพย์สินของประชาชน การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยต่าง ๆ

1. ส่งเสริมจัดการแข่งขันกีฬามวลชน และสนับสนุนการแข่งขันกีฬา มวก.คัพ จังหวัดนนทบุรี
2. อุดหนุนการศึกษาให้กับโรงเรียนในเขตตำบลบางกร่าง
3. สนับสนุนอาหารเสริม (นม) แก่เด็กก่อนวัยเรียน และเด็กประถมศึกษา เยาวชน

ผู้ด้อยโอกาส และขาดแคลน

4. สนับสนุนดำเนินการโครงการบ้านชุมชน และโรงเรียนปลอดค่าใช้จ่าย
5. จัดการแข่งขันกีฬาต้านยาเสพติดขององค์การบริหารส่วนตำบลบางกร่าง
6. อุดหนุนส่งเสริมและจัดกิจกรรมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมให้กับทุกหมู่บ้าน

ในตำบลบางกร่าง

7. โครงการส่งเสริมกิจกรรมผู้สูงอายุของตำบลบางกร่าง
8. โครงการส่งเสริมจัดกิจกรรมช่วยเหลือผู้พิการที่ยากไร้ในตำบลบางกร่าง
9. อุดหนุนค่าใช้จ่ายสำหรับการสงเคราะห์เอื้ออาทรให้กับผู้ด้อยโอกาสทางสังคม คนชรา
10. อุดหนุนพัฒนาชุมชน อำเภอเมืองนนทบุรี การจัดเก็บข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.)
11. โครงการจัดซื้อจัดหาถุงยังชีพ/ของขวัญ ให้กับผู้สูงอายุ/ผู้ด้อยโอกาส (คนพิการ)
12. โครงการจัดกิจกรรมและการสันทนาการในวันเด็กในเขตตำบลบางกร่าง
13. จัดตั้งศูนย์สงเคราะห์ผู้สูงอายุ (คนชรา) และผู้ด้อยโอกาส
14. โครงการจัดกิจกรรมออกกำลังกายเพื่อบริหารสุขภาพ และอนามัยให้กับราษฎรในเขต

ตำบลบางกร่าง

15. โครงการสนับสนุนและส่งเสริมอาชีพแก่ผู้ด้อยโอกาส/ผู้พิการ ในตำบลให้มีรายได้เพิ่มขึ้น
16. โครงการจัดงานระดับก่อนวัยเรียน และประถมศึกษา และศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตำบล

บางกร่าง

17. ส่งเสริมการแข่งขันกีฬาในตำบล เช่น กีฬาสากล และกีฬาพื้นบ้านตามประเพณีและการแข่งขันระหว่างตำบลในเขตและนอกเขต จังหวัดนนทบุรี

18. ส่งเสริมจัดกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา
19. โครงการกีฬาชุมชน และเยาวชนสัมพันธ์

ด้านการเมืองการบริหาร

1. ส่งเสริมการดำเนินงานด้านการพัฒนาระบบการเมือง การปกครอง การบริหารงาน สาธารณะและชุมชน การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ราษฎรในรูปแบบต่าง ๆ โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง

2. จัดทำโครงการพัฒนาประสิทธิภาพพนักงาน อบต.

3. จัดทำโครงการอบรมสัมมนาสมาชิกสภา อบต. หัวหน้าส่วนราชการ และพนักงานส่วนตำบล ประชาคมหมู่บ้านตำบลบางกร่าง

4. โครงการ อบต. พบประชาชน

5. โครงการฝึกอบรมอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน อปพร. ตำบลบางกร่าง

ด้านพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ส่งเสริมสนับสนุนทางการศึกษาของเด็กและเยาวชน การศึกษานอกระบบ การส่งเสริมและสนับสนุนวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น การทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา ตลอดจนการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นอันดีงาม

ด้านเศรษฐกิจ

1. ส่งเสริมพัฒนางานด้านอาชีพและการเพิ่มรายได้ของประชาชน ตลอดจนการประกอบธุรกิจด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และอุตสาหกรรมในครัวเรือน รวมถึงการส่งเสริมภูมิปัญญาชาวบ้านและทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นเพื่อพัฒนาอาชีพ

2. จัดตั้งกองทุนการเกษตรและศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลบางกร่าง

3. จัดทำโครงการฝึกอบรมส่งเสริมอาชีพกลุ่มอาชีพการเกษตร กลุ่มแม่บ้าน และกลุ่มอาชีพต่างๆ ในตำบลบางกร่าง

สภาพทั่วไปของตำบลราชบุรีนิคม

องค์การบริหารส่วนตำบลราชบุรีนิคม (ม.ป.ป.) ระบุไว้ว่า ตำบลราชบุรีนิคมมีเนื้อที่ประมาณ 21,969 ไร่ หรือประมาณ 35.15 ตารางกิโลเมตร พื้นที่ของตำบลราชบุรีนิคม มีสภาพเป็นที่ราบลุ่ม พื้นที่ส่วนใหญ่ใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพทางการเกษตรประมาณ 19,891 ไร่ หรือประมาณร้อยละ 85 ของพื้นที่ทั้งหมดของตำบล

มีคลองในพื้นที่ จำนวน 9 คลอง ได้แก่ คลองขุนศรี คลองลัดตาฉาย คลองราษฎร์นิยม คลองลัดบ้านยอด คลองลากค้อน คลองลัดกำนันยูร คลองห้าร้อย คลองประกอบศรีราษฎร์ คลองนาหมอน และมีบ่อบาดาล จำนวน 15 แห่ง

สภาพโดยทั่วไปของตำบลราษฎร์นิยม เป็นที่ราบลุ่มมีแหล่งน้ำเหมาะแก่การเพาะปลูกและสามารถทำการเกษตรกรรมได้ตลอดทั้งปี ปัจจุบันพื้นที่ตำบลราษฎร์นิยมเป็นแหล่งที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก จำนวนกว่า 50 โรงงาน ทำให้ประชาชนในตำบลและพื้นที่ใกล้เคียงได้มีงานทำในโรงงานอุตสาหกรรมดังกล่าว

อาชีพหลักของประชาชนในพื้นที่ คือ

- การเกษตรกรรม   ได้แก่   ทำนา, ทำไร่, ทำสวนผัก
- การปศุสัตว์   ได้แก่   เลี้ยงสุกร, เลี้ยงโค, เลี้ยงไก่, เลี้ยงเป็ด
- การประมง   ได้แก่   เลี้ยงปลาตูก, ปลานิล และปลาตะเพียน

การบริการพื้นฐานที่ อบต. ราษฎร์นิยมได้จัดทำไปแล้ว จำแนกออกเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้

ด้านการคมนาคม

1. ถนน คสล.	6	สาย
2. ถนนลาดยาง	10	สาย
3. ถนนหินคลุก	2	สาย
4. ถนนลูกรัง	1	สาย
5. ถนนไพรโค้ท	4	สาย
6. ถนนดิน	1	สาย

ด้านการใช้ไฟฟ้า ราษฎร์มีไฟฟ้าใช้ ครอบคลุมทั้ง 8 หมู่บ้าน

สภาพทั่วไปของตำบลทวีวัฒนา

องค์การบริหารส่วนตำบลทวีวัฒนา (ม.ป.ป.) รวบรวมไว้ว่า มีเขตการปกครองจำนวน 8 หมู่บ้าน มีเนื้อที่ทั้งตำบลจำนวนโดยประมาณ 14,785 ไร่ (23.65 ตารางกิโลเมตร)

ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลทวีวัฒนา เป็นที่ราบลุ่มภาคกลาง ลำคลองที่สำคัญ คือ คลองทวีวัฒนา คลองตาชม คลองมะสง ซึ่งเป็นลำคลองสายหลัก และยังมีคลองแยกย่อยอีก เช่น คลองแอน คลองหนึ่ง คลองสอง คลองสาม เป็นต้น ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้น้ำในการประกอบอาชีพทำนา ซึ่งในแต่ละปีทำนาได้ปีละ 2-3 ครั้ง

ประชากรทั้งสิ้น 6,532 คน จำนวนครัวเรือน 2,963 ครัวเรือน มีความหนาแน่นเฉลี่ย 276 คน/ตารางกิโลเมตร

การประกอบอาชีพของราษฎร ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตรกรรม และรับจ้างทั่วไป ทำนา ทำสวน ทำไม้ดอก ไม้ประดับ พืชผัก นอกจากนี้ยังมีการเลี้ยงปลาในบ่อ เช่น ปลา นิล ปลาสลิค ปลาดุก เป็นต้น และการเลี้ยงเป็ด เลี้ยงไก่

ระบบประปาหมู่บ้านเป็นระบบประปาหมู่บ้านถังสูง มีครบทุกหมู่บ้าน

การโทรคมนาคม พื้นที่ส่วนใหญ่ยังขาดโทรศัพท์สาธารณะอีกเป็นจำนวนมาก และขาดโทรศัพท์ใช้ในบ้านเรือน เพราะมีคู่สายน้อย ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การไฟฟ้า สภาพโดยรวมแล้วประชาชนมีไฟฟ้าใช้แทบทุกครัวเรือน แต่ขณะเดียวกันยังไม่มีไฟฟ้าสาธารณะเพื่อใช้ในเขตตำบลทิววัฒนา

แหล่งน้ำธรรมชาติ

1. คลองมะสง เป็นลำคลองสายหลักในการส่งน้ำสู่คลองเล็ก ๆ ในเขตตำบลทิววัฒนา สภาพมีน้ำไหลผ่านตลอดปี ไหลผ่านหมู่ที่ 6,8,3 ตำบลทิววัฒนา หน่วยงานรับผิดชอบกรมชลประทาน

2. คลองทิววัฒนา เป็นลำคลองสายหลักในการส่งน้ำ เชื่อมติดต่อตำบลทิววัฒนา และตำบลนราภิรมย์ อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ไหลผ่านแนวเขต หมู่ที่ 1,2,3 ตำบลทิววัฒนา หน่วยงานรับผิดชอบ กรมชลประทาน

3. คลองไทรน้อย-ทิววัฒนา (คลองแอน) หมู่ที่ 1,5,6 เป็นคลองแยกออกจากคลองมะสง เชื่อมคลองทิววัฒนา หน่วยงานรับผิดชอบ กรมชลประทาน

4. คลองหนึ่ง เชื่อมติดต่อคลองมะสง หมู่ที่ 5,6 เป็นคลองแยกออกจากคลองมะสง หน่วยงานรับผิดชอบ กรมชลประทาน

5. คลองสอง เชื่อมคลองมะสงและคลองทิววัฒนา ผ่านหมู่ที่ 8,3,1 ตำบลทิววัฒนา หน่วยงานรับผิดชอบ กรมชลประทาน

6. คลองสาม เชื่อมคลองมะสงและคลองทิววัฒนา หมู่ 3 หน่วยงานรับผิดชอบ กรมชลประทาน

7. คลองตาชม หมู่ที่ 7 เชื่อมแนวเขตตำบลทิววัฒนา และตำบลพิมลราช อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี หน่วยงานรับผิดชอบ กรมชลประทาน

โอกาสในการพัฒนา

ตำบลทิววัฒนามีสภาพทางกายภาพเป็นที่ราบลุ่มภาคกลาง น้ำท่วมถึง มีลำคลองส่งน้ำไหลผ่านและเชื่อมต่อตำบลข้างเคียง การระบายน้ำดี สภาพดินส่วนใหญ่เป็นดินร่วนสามารถระบายน้ำได้ดีถึงปานกลาง พื้นที่ส่วนใหญ่เหมาะสำหรับการกสิกรรม โดยเฉพาะการทำนา ทำสวน และเลี้ยงสัตว์น้ำ โอกาสในการพัฒนา คือ ส่งเสริมการปลูกข้าวพันธุ์ดี ส่งเสริมการทำสวนผลไม้ และการเลี้ยงสัตว์น้ำ เนื่องจากมีพื้นที่อยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร และจังหวัดใกล้เคียงหลายจังหวัด จึงควรส่งเสริมให้มีการขยายผลผลิตให้มากขึ้น

ข้อจำกัดในการพัฒนา

1. คมนาคมโดยภาพรวมแล้วสะดวก เพราะมีถนนลาดยางเชื่อมติดต่อกับจังหวัดสะดวก แต่ยังมีถนนหินคลุกและลูกรังอยู่เป็นจำนวนมากจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้เป็นถนนคอนกรีตและลาดยางต่อไป
2. สภาพถนนส่วนใหญ่อยู่ริมถนนแนวคลอง และถนนบางเส้นทางยกสูง ประกอบกับดินเป็นดินร่วนถนนและไหล่ทางเกิดการทรุดตัว และเลื่อนตัวของดินทำให้ถนนชำรุดบ่อย
3. ลักษณะพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มภาคกลาง ในฤดูฝนบางปีน้ำเหนือไหลบ่าและน้ำทะเลหนุน ทำให้เกิดน้ำท่วมเอ่อล้นตลิ่งได้
4. สภาพพื้นที่มีลำคลองมาก มีผักตบชวาและวัชพืชอยู่ในลำคลองมากทำให้การระบายน้ำไม่สะดวก
5. สะพานข้ามคลองส่วนมากเป็นสะพานไม้ ซึ่งอายุการใช้งานไม่นาน จึงควรปรับปรุงเป็นสะพานคอนกรีตต่อไป
6. ขาดงบประมาณในการพัฒนาเนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งเก็บภาษีได้น้อย

สภาพทั่วไปของตำบลคลองข่อย

องค์การบริหารส่วนตำบลคลองข่อย (ม.ป.ป.) รวบรวมไว้ว่าพื้นที่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคลองข่อยทั้งหมดประมาณ 17.085 ตารางกิโลเมตร หรือ 10,875 ไร่ มีจำนวนประชากร 6,374 คน (ข้อมูล ณ ธันวาคม 2552) ความหนาแน่นโดยเฉลี่ยประมาณ 373 คน/ตร.กม.

การเตรียมการเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และสวัสดิการของประชาชนในท้องถิ่น มีการเตรียมการดังนี้

- รถดับเพลิง	จำนวน	1	คัน
- รถบรรทุกน้ำ	จำนวน	1	คัน
- ถังดับเพลิง	จำนวน	60	คัน

การสังคมสงเคราะห์ และสวัสดิการสังคม

- มีศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน	จำนวน	12	แห่ง
- การให้บริการประชาสงเคราะห์ผู้สูงอายุ/เบี้ยยังชีพคนชรา	จำนวน	359	คน
- คนพิการที่จดทะเบียนเป็นคนพิการแล้ว	จำนวน	60	คน
- มีสถานีตำรวจ 1 แห่ง คือ สถานีตำรวจภูธรคลองข่อย			

แหล่งน้ำ มีคลอง ลำธาร ห้วย จำนวน 22 แห่ง

จุดเด่นของพื้นที่ (ที่เอื้อต่อการพัฒนาตำบล) คือพื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม มีลำคลองหลายสายไหลผ่านเหมาะสมที่จะทำการเกษตร

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

มณฑิรา ยีนนาน (2544) ศึกษาเรื่อง*ศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลและประชาชนในการส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรม กรณีศึกษาตำบลบางตาเถร อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี* มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับศักยภาพในการส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรมระดับตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลและประชาชนตำบลบางตาเถร อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี รวมทั้งศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรมของตำบลบางตาเถร อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบางตาเถร จำนวน 16 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ระดับลึกเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล 2) กลุ่มประชาชนในตำบลบางตาเถร จำนวน 99 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล 3) กลุ่มผู้นำทางวัฒนธรรม จำนวน 10 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ระดับลึกเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาพบว่า ศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลและประชาชนในการส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรมตำบลบางตาเถรในภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง จำแนกรายด้านของวัฒนธรรม ดังนี้

ด้านประเพณีท้องถิ่น มีศักยภาพในภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ทั้งสองกลุ่มเห็นด้วยหากตำบลจะทำการอนุรักษ์ฟื้นฟูประเพณีท้องถิ่น และต้องการให้อนุรักษ์ฟื้นฟูประเพณีท้องถิ่นในระดับค่อนข้างสูง ส่วนความสามารถในการจัดการ ทั้งสองกลุ่มเห็นว่ามีความสามารถค่อนข้างสูง แต่องค์การบริหารส่วนตำบลเห็นว่าความสามารถด้านการจัดโครงสร้างองค์การยังอยู่ในระดับต่ำ ส่วนประชาชนเห็นว่าความสามารถในการควบคุมดูแลยังอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการพัฒนาประเพณีท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลไม่ตระหนัก และไม่ต้องการที่จะพัฒนา จึงไม่ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถในการจัดการ ส่วนประชาชนก็ไม่ตระหนักในการพัฒนาประเพณีท้องถิ่นเช่นกัน แต่เมื่อได้รับการนำเสนอจากผู้วิจัยก็กลับมีความต้องการให้พัฒนาประเพณีท้องถิ่นระดับค่อนข้างสูง และเห็นว่าความสามารถในการจัดการพัฒนาประเพณีท้องถิ่นอยู่ในระดับสูง โดยควรปรับปรุงด้านการจัดโครงสร้างองค์การให้มีความเข้มแข็งขึ้น

ด้านโบราณสถานและสิ่งสำคัญทางประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น มีศักยภาพในภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง องค์การบริหารส่วนตำบลให้ความสำคัญกับการส่งเสริมโบราณสถานและสิ่งสำคัญทางประวัติศาสตร์น้อย ขณะที่ประชาชนมีความตระหนักและต้องการให้ส่งเสริมในระดับค่อนข้างสูง รวมทั้งเห็นว่าสามารถจัดการได้ในระดับค่อนข้างสูงทุกด้าน ส่วนการพัฒนาโบราณสถาน ทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็น มีความต้องการ รวมทั้งเห็นพ้องต้องกันว่าสามารถพัฒนาโบราณสถานและสิ่งสำคัญทางประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นได้ในระดับค่อนข้างสูง

ด้านศิลปะการแสดงท้องถิ่น ในภาพรวมมีศักยภาพอยู่ในระดับค่อนข้างสูง โดยองค์การบริหารส่วนตำบลให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และพัฒนาศิลปะการแสดงท้องถิ่นไม่มากนัก ขณะที่ประชาชนมีความตระหนัก และต้องการให้อนุรักษ์ ฟื้นฟู และพัฒนาศิลปะการแสดงท้องถิ่นในระดับค่อนข้างสูง รวมทั้งเห็นว่าความสามารถในการจัดการส่งเสริมและพัฒนาเรื่องดังกล่าวอยู่ในระดับค่อนข้างสูงทุกด้าน

ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น มีศักยภาพในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยองค์การบริหารส่วนตำบลให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และพัฒนาศิลปะการแสดงท้องถิ่นไม่มากนัก ขณะที่ประชาชนมีความตระหนัก และต้องการให้อนุรักษ์ ฟื้นฟู และพัฒนาศิลปะการแสดงท้องถิ่นในระดับ

ค่อนข้างสูง และเห็นว่าความสามารถในการจัดการส่งเสริมและพัฒนาเรื่องดังกล่าวอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นด้านภาวะผู้นำในการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นอยู่ในระดับค่อนข้างสูง

ด้านภาษาถิ่น มีศักยภาพในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ โดยองค์การบริหารส่วนตำบลให้ความสำคัญกับภาษาถิ่นไม่มากนัก และไม่เห็นความจำเป็นเร่งด่วนในการอนุรักษ์ ฟังพูดหรือพัฒนาวัฒนธรรมด้านนี้แต่อย่างใด ส่วนประชาชนมีความตระหนักและต้องการให้ส่งเสริมและพัฒนาภาษาถิ่นในระดับปานกลางเช่นกัน

วีระศักดิ์ เครือเทพ (2548) ได้เสนอข้อค้นพบจากนวัตกรรมท้องถิ่นไทย ซึ่งเป็นการวิเคราะห์โดยอาศัยข้อมูลจากผลการวิจัยเรื่อง “วิถีใหม่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย” ของจรัส สุวรรณมาลา และคณะ โดยพบว่า นวัตกรรมท้องถิ่นของไทยในภาพรวมมีคุณลักษณะร่วมกันอย่างน้อย 5 ประการ คือ

1) การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นทำให้เกิด “หน่วยงานที่รับผิดชอบ” กิจกรรมสาธารณะในท้องถิ่น มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ ทรัพยากรบุคคล และการเงิน ผู้บริหารและพนักงานส่วนท้องถิ่นจะทำหน้าที่เป็น “ตัวแสดง” หลักในระบบการเมืองท้องถิ่น เริ่มต้นตั้งแต่การรับรู้ปัญหาสาธารณะในชุมชนของตน กระตุ้นให้มีการอภิปรายและระดมความคิดเห็นจากประชาชนในชุมชนผ่านเวทีประชาคม และดำเนินการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ตามข้อสรุปที่ได้รับจากการระดมความคิดเห็นร่วมกัน และนอกจากนี้ การกระจายอำนาจยังเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมใน “การตัดสินใจของท้องถิ่น” ซึ่งถือเป็นรากฐานสำคัญต่อการพัฒนาการเมืองและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแบบทางตรง องค์กรประชาชนจะเป็นผู้ที่เสนอปัญหา ความต้องการ หรือแนวทางการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง

2) นวัตกรรมท้องถิ่นในแต่ละด้านมีที่มาและมีคุณลักษณะที่แตกต่างกัน เช่น นวัตกรรมด้านการศึกษามักเกิดขึ้นจากความต้องการของผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหลัก แม้จะมีการผลักดันจากผู้บริหารของสถานศึกษาอยู่บ้าง แต่ก็มีจำนวนไม่มากนัก ข้อสังเกตที่สำคัญสำหรับนวัตกรรมด้านการศึกษาก็คือ การจัดการศึกษาในชุมชนชนบท มักเป็นไปเพื่อแก้ไขปัญหาการเข้าถึงบริการของประชาชนในพื้นที่ห่างไกล ส่วนการจัดการศึกษาในเขตเมือง มักมีวัตถุประสงค์เพื่อขยายขอบเขตการให้บริการด้านการศึกษาทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพให้เพียงพอต่อความต้องการของประชาชนที่เพิ่มขึ้นตามการขยายตัวของชุมชนเมือง ส่วนนวัตกรรมด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ เกิดขึ้นจากปัจจัยผลักดันหลายประการ เช่น ความตื่นตัวของชุมชนที่พบเห็นหรือ

ได้รับผลกระทบจากความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ การสนับสนุนจากองค์กรพัฒนาเอกชน ส่วนราชการ สถาบันการศึกษา หรือองค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศ ฯลฯ เป็นต้น

3) การเกิดขึ้นของนวัตกรรมท้องถิ่นในภูมิภาคต่าง ๆ แม้ว่าจะเกิดขึ้นในช่วงเวลาต่างกัน แต่บ่อยครั้งพบว่ามีลักษณะปัญหาและวิธีดำเนินการแก้ไขคล้ายคลึงกัน ซึ่งสามารถนำไปสู่ข้อสังเกตในทางวิชาการได้อย่างน้อยสองประการ คือ ประการแรก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยอาจมีการเรียนรู้จากกันและกัน เมื่อท้องถิ่นแห่งหนึ่งดำเนินการแล้วประสบผลสำเร็จ ก็อาจนำไปสู่การเผยแพร่บอกต่อให้แก่ท้องถิ่นแห่งอื่นได้เรียนรู้และศึกษาเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ ประการที่สอง การแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นในบางเรื่อง อาจมีวิธีดำเนินการที่สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพอยู่แล้วก็เป็นได้ กล่าวคือ ไม่ว่าปัญหาเรื่องเดียวกันนั้นจะเกิดขึ้นที่ใด ก็จะต้องใช้วิธีการแก้ไขปัญหาอย่างเดียวกัน

4) นวัตกรรมท้องถิ่นบางประเภทมีความหลากหลาย และมีลักษณะเฉพาะต่างกันไปตามสภาพเงื่อนไขของท้องถิ่นต่าง ๆ นวัตกรรมเหล่านี้ได้แก่ นวัตกรรมด้านการศึกษา วัฒนธรรม การจัดสวัสดิการสังคม การบริหารจัดการ การสาธารณสุข และการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนและแหล่งท่องเที่ยว นวัตกรรมเหล่านี้มักเกิดขึ้นจากแรงผลักดันในชุมชนที่แตกต่างกันไป และมีลักษณะเฉพาะตัวสูง

5) นวัตกรรมท้องถิ่นจำนวนมากที่พบในการศึกษา มีลักษณะเป็นพลวัต เกิดขึ้นในลักษณะที่เชื่อมโยงต่อเนื่องกันและกัน เช่น นวัตกรรมด้านการเมืองที่มุ่งส่งเสริมการใช้เวทีประชาคมเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการนโยบายสาธารณะในระดับท้องถิ่น นำไปสู่การเกิดขึ้นของนวัตกรรมท้องถิ่นด้านอื่นได้อย่างกว้างขวาง เช่น ทำให้เกิดนวัตกรรมด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ นวัตกรรมด้านการจัดการขยะ ซึ่งต่อจากนั้นสามารถนำไปสู่นวัตกรรมการทำปุ๋ยชีวภาพ ฯลฯ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม วงจรการเริ่มต้นของนวัตกรรมท้องถิ่นไม่มีรูปแบบที่ชัดเจน นวัตกรรมท้องถิ่นอาจเริ่มจากเรื่องใดก่อนก็ได้ เช่น ในกรณีของเทศบาลนครขอนแก่น เริ่มจากนวัตกรรมด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง และก่อให้เกิดนวัตกรรมอื่นตามมา ส่วนกรณีของเทศบาลนครพิษณุโลก เริ่มจากนวัตกรรมด้านการจัดการสาธารณะก่อนเป็นลำดับแรก จากนั้นจึงค่อยเกิดนวัตกรรมด้านการเมืองและการมีส่วนร่วมตามมา

จรัส สุวรรณมาลา และคณะ (2549) ได้สรุปบทเรียนจากการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยที่ค้นพบจากผลการวิจัยเรื่อง “วิถีใหม่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย” (จรัส สุวรรณมาลา และคณะ, 2547) ซึ่งพบว่าการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นในช่วงที่ผ่านมา มีผลต่อการเกิดนวัตกรรมในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างชัดเจน กรณีวิถีใหม่ (หรือนวัตกรรม) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 500 เรื่อง ที่สำรวจบันทึกไว้ในการวิจัยครั้งนี้ เกิดขึ้นในช่วงหลังปี พ.ศ. 2542 เป็นต้นมาถึงประมาณร้อยละ 87 และเพิ่มในลักษณะทวีคูณในปีหลัง ๆ ซึ่งปีที่มีจำนวนนวัตกรรมเกิดขึ้นมากที่สุด (จำนวน 172 กรณี หรือประมาณร้อยละ 34.4) เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2545 โดยเป็นช่วงปีงบประมาณที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้นมากกว่าหนึ่งเท่าตัวจากนโยบายการกระจายอำนาจทางการคลังสู่ท้องถิ่นครั้งใหญ่ในปี พ.ศ. 2544

ผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่าความหลากหลายของกรณีนวัตกรรมดังกล่าวนี้ มีความสัมพันธ์เชื่อมโยง (อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ) กับสภาวะแวดล้อมทางเศรษฐกิจสังคมและสภาพปัญหาของภูมิภาคและชุมชนแต่ละแห่งอย่างชัดเจน เช่น นวัตกรรมด้านการจัดการขยะและสาธารณสุขส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่ในท้องถิ่นเขตเมือง (เทศบาลนคร และเทศบาลเมือง) ในขณะที่นวัตกรรมด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ การส่งเสริมอาชีพ รายได้ และการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนมีการกระจุกตัวในเขตชนบทที่มีรายได้ต่อหัวประชากรค่อนข้างต่ำ

ท้องถิ่นในภาคเหนือมีการกระจุกตัวของนวัตกรรมท้องถิ่นด้านการศึกษา ภาคตะวันออก-เฉียงเหนือมีการกระจุกตัวของนวัตกรรมด้านสวัสดิการสังคม ในขณะที่ภาคกลาง ภาคใต้ และภาคตะวันตกมีการกระจุกตัวของนวัตกรรมด้านการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ฯลฯ ดังนี้ เป็นต้น

คณะผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยว่า ปรากฏการณ์ดังกล่าวนี้ยืนยันข้อเสนอทางทฤษฎีว่าด้วยการกระจายอำนาจที่ว่า การกระจายอำนาจการตัดสินใจลงสู่หน่วยงานระดับล่างย่อมส่งเสริมให้เกิดการคิดค้นริเริ่มนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อสนองตอบการแก้ไขปัญหาและความต้องการอันหลากหลายของพื้นที่หรือกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งกว่าการรวบรวมอำนาจการตัดสินใจไว้ที่หน่วยงานศูนย์กลาง

หากพิจารณาถึง “ความคุ้มค่า” ของกรณีนวัตกรรมท้องถิ่นที่เกิดขึ้นในช่วงที่ผ่านมา ก็พบว่า นวัตกรรมท้องถิ่นให้ผลที่คุ้มค่า ทั้งในด้านผลตอบแทนที่เป็นตัวเงินและที่ไม่สามารถวัดเป็นเงินเป็นทองได้ ความคุ้มค่าของกรณีนวัตกรรมท้องถิ่นที่ไม้อาจประเมินเป็นตัวเงิน แต่เป็นผลตอบแทนรูปแบบอื่น ๆ เช่น การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยทางตรงในชุมชน การฟื้นฟู/เพิ่มมูลค่าและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การลดอาชญากรรมในชุมชน การเพิ่มขึ้นของบริการสาธารณะขั้นพื้นฐานทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ฯลฯ เป็นต้น

ผลการวิจัยนี้ได้ชี้ให้เห็นว่า การเกิดขึ้นของนวัตกรรมท้องถิ่นในช่วงที่ผ่านมายังไม่กว้างขวางเท่าที่ควร ถ้าพิจารณาในภาพรวมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ พบว่ามีองค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่นที่มีกรณีนวัตกรรมที่จดบันทึกได้ ซึ่งเป็นกรณีนวัตกรรมที่ประสบผลสำเร็จและสามารถใช้เป็นกรณีตัวอย่างสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้ ในช่วงปี พ.ศ. 2546–2547 เพียงจำนวนไม่ถึงร้อยละ 10 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีกรณีนวัตกรรมทั้งหมด 500 เรื่อง ซึ่งนับว่ายังมีจำนวนที่ค่อนข้างน้อย

ผลการวิจัยนี้ค้นพบข้อบ่งชี้ว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่มีศักยภาพที่จะริเริ่มคิดค้นนวัตกรรมท้องถิ่นของตนเองได้ แม้ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่มีความได้เปรียบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กในเรื่องขีดความสามารถในการริเริ่มนวัตกรรมอยู่ระดับหนึ่ง แต่ถ้าวินิจฉัยกรณีเฉพาะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งที่มีนวัตกรรม ก็พบว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สามารถริเริ่มนวัตกรรมจนประสบผลสำเร็จ มิได้มีลักษณะพิเศษใด ๆ แตกต่างไปจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่

นวัตกรรมท้องถิ่นสามารถเกิดขึ้นได้ทั้งในขนาดเล็กและใหญ่ ทั้งในเขตเมืองและชนบท ในสถานะแวดล้อมทางเศรษฐกิจสังคมที่แตกต่างกันอย่างหลากหลาย และไม่จำเป็นต้องมีผู้บริหารหรือนักการเมืองท้องถิ่นที่มีคุณสมบัติพิเศษหรือแตกต่างไปจากผู้บริหารและนักการเมืองท้องถิ่นส่วนใหญ่แต่อย่างใด

สิ่งที่ขาดหายไปหรือยังไม่ถึงพร้อม และทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ยังไม่มีโอกาสได้ริเริ่มนวัตกรรมของตนเอง น่าจะประกอบด้วยปัจจัย 3 ประการ คือ

1. ท้องถิ่นยังมีได้ใช้ความสามารถดังกล่าวนั้นให้เต็มที่ หรือยังอยู่ในช่วงการเรียนรู้พัฒนาระบบองค์กร
2. ในขณะที่เดียวกันรัฐบาลซึ่งมีหน้าที่ส่งเสริมการปกครองตนเองของชุมชน ก็ยังไม่ได้กระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และยังไม่มีการส่งเสริมการริเริ่มนวัตกรรมท้องถิ่นที่เหมาะสมและได้ผล
3. นอกจากนั้น ยังมีปัจจัยสถานะแวดล้อมทางการเมืองการบริหารบางประการที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้และการริเริ่มนวัตกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จุฑารัตน์ ตำนานวัน (2551) ศึกษาเรื่อง*ภาวะผู้นำและแนวทางการจัดการการพัฒนาตำบล* เพื่อศึกษารูปแบบภาวะผู้นำของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และแนวทางการจัดการพัฒนาตำบลของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล 3 ด้าน คือ การจัดการความขัดแย้ง การส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วม และการจัดทำแผนพัฒนาตำบล โดยการใช้วิธีการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ประกอบด้วยนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล หัวหน้าส่วนต่าง ๆ ภายในองค์การบริหารส่วนตำบล และตัวแทนผู้ใหญ่บ้านภายในตำบล โดยมีพื้นที่ในการศึกษา คือ องค์การบริหารส่วนตำบลเชิงดอย อำเภอ

โดยสะกัด และองค์การบริหารส่วนตำบลแม่เหียะ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษา พบว่า นายกองการบริหารส่วนตำบลเชิงดอยใช้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) ในการจัดการพัฒนาตำบลเชิงดอย มิติหลักที่นำมาใช้ คือ การมีอิทธิพลอย่างอุดมการณ์ (Idealized Influence: II) และมิติที่รองลงมา คือ มิติการกระตุ้นทางปัญญา (Intellectual Stimulation: IS) สำหรับแนวทางการจัดการพัฒนาตำบล พบว่าแนวทางการจัดการความขัดแย้งใช้การจัดการความขัดแย้งแบบไกล่เกลี่ย โดยเชิญคู่กรณีมาเจรจาหรือสอบถามเหตุผล มีการส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมให้กับพนักงานส่วนตำบลและประชาชนในตำบล ทั้งระดับร่วมคิด ร่วมลงมือปฏิบัติ และร่วมแก้ปัญหา การจัดทำแผนพัฒนาตำบล พบว่า นายกองการบริหารส่วนตำบลเชิงดอย มีส่วนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลโดยกำหนดมาจากนโยบายการทำงาน และจะเข้าร่วมประชุมจัดทำแผนร่วมกับชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

นายกองการบริหารส่วนตำบลแม่เหียะ ใช้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ในการจัดการการพัฒนาตำบลแม่เหียะ มิติหลักที่นำมาใช้ คือ การจัดการภายใต้เงื่อนไขเชิงรับ และมิติที่รองลงมาคือ การให้รางวัลตามสถานการณ์ สำหรับแนวทางในการจัดการความขัดแย้งเฉพาะความขัดแย้งที่ส่งผลกระทบต่อองค์การบริหารส่วนตำบลเท่านั้น มีการส่งเสริมให้พนักงานเข้าร่วมปฏิบัติงานโดยการใช้คำพูดชักชวน โน้มน้าว แต่ในระดับประชาชนพบว่าการแจกลสิ่งของให้กับประชาชนเพื่อชักจูงให้เข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้น การจัดทำแผนพัฒนาตำบล พบว่าบทบาทในการจัดทำแผนฯ เป็นของคณะกรรมการที่ได้แต่งตั้งขึ้นเท่านั้น

นิติ รัตนปริชาเวช (2553) ศึกษาเรื่อง*ผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจากมุมมองแนวคิดองค์การแห่งการเรียนรู้และนวัตกรรมองค์การ* โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้คือการพัฒนากรอบแนวคิดความสัมพันธ์ของแนวคิดองค์การแห่งการเรียนรู้และนวัตกรรมองค์การ ที่มีต่อผลการดำเนินงานขององค์การ การศึกษาครั้งนี้ได้ทำการทดสอบกรอบแนวคิดที่ได้สร้างขึ้นเพื่อศึกษาถึงอิทธิพล และความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่มีผลต่อการพัฒนาระดับผลการดำเนินงานขององค์การ นอกจากนี้ในการศึกษายังได้วิเคราะห์ให้เห็นถึงความสอดคล้องในภาพรวม ระหว่างกรอบแนวคิดในการวิจัยและกรอบแนวคิดเชิงประจักษ์อีกด้วย การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณในลักษณะของการวิจัยเชิงสำรวจแบบตัดขวาง (Exploratory and Cross Sectional Study) และเป็นการศึกษาปรากฏการณ์จริง (Phenomenon Study) โดยอาศัยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามในการวิเคราะห์ถึงระดับอิทธิพลที่ตัวแปรมีต่อระดับผลการดำเนินงานขององค์การ กลุ่มประชากรในการศึกษาได้แก่ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมประเภทอุตสาหกรรมการผลิตที่อาศัยแรงงานเข้มข้น อันประกอบด้วย 4 สาขาอุตสาหกรรมหลัก ได้แก่

อุตสาหกรรมการผลิตอาหารและเครื่องดื่ม อุตสาหกรรมการผลิตอัญมณี อุตสาหกรรมการผลิตสิ่งทอ และเครื่องนุ่งห่ม และอุตสาหกรรมการผลิตเฟอร์นิเจอร์ การศึกษาวิจัยเชิงปริมาณได้ดำเนินการโดยใช้เทคนิควิเคราะห์ความตรงโมเดลโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุด้วยโปรแกรมลิสเรล (Lisrel) กับกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 208 องค์กร และดำเนินการสัมภาษณ์เจ้าของกิจการ ทายาทกิจการ หุ้นส่วนกิจการหรือผู้บริหารระดับสูงที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบายขององค์กร รวมทั้งนักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบันอุดมศึกษาและนักวิชาการจากหน่วยงานรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ แสดงให้เห็นว่ากรอบแนวคิดในการวิจัยและกรอบแนวคิดเชิงประจักษ์มีความสอดคล้องกันในภาพรวมเป็นอย่างดี และในรายละเอียดของการวิเคราะห์พบว่านวัตกรรมองค์การมีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงานขององค์กร องค์กรแห่งการเรียนรู้มีอิทธิพลทางตรงต่อนวัตกรรมองค์การ และเครือข่ายองค์กรมีอิทธิพลทางตรงต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ ในขณะที่องค์กรแห่งการเรียนรู้มีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลการดำเนินงานขององค์กร และเครือข่ายองค์กรมีอิทธิพลทางอ้อมต่อนวัตกรรมองค์การ ซึ่งข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างพบว่าสนับสนุนผลการวิจัยเชิงปริมาณดังกล่าว

อรอนงค์ โรจนวิวัฒน์บุลย์ (2553) ศึกษาเรื่อง*การพัฒนาตัวแบบผู้นำเชิงนวัตกรรม* การศึกษาเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบคุณลักษณะของผู้นำเชิงนวัตกรรมขององค์กรธุรกิจ เอกชนภาคอุตสาหกรรมที่มีลักษณะเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรม 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาผู้นำเชิงนวัตกรรม 3) พัฒนาตัวแบบผู้นำเชิงนวัตกรรม โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีภาวะผู้นำและแนวคิดการพัฒนา นวัตกรรม เป็นฐานคติในการศึกษาเพื่อค้นหาปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบคุณลักษณะของผู้นำที่มีผลต่อการพัฒนานวัตกรรมในองค์กร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ ผู้นำองค์กรที่มีผลิตภัณฑ์ กระบวนการ หรือบริการซึ่งเป็นผลจากการสร้างสรรค์ที่มีลักษณะความเป็นนวัตกรรม ใช้วิธีการศึกษาแบบ Grounded Theory และวิธีการศึกษาเฉพาะกรณี โดยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก สัมภาษณ์ผู้บริหารระดับสูงในตำแหน่งประธานเจ้าหน้าที่บริหารหรือ กรรมการผู้จัดการใหญ่ องค์กรละ 1 ท่าน โดยใช้เทคนิคการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลโดยทำการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า วิเคราะห์ ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ส่วนประกอบ การวิเคราะห์เนื้อหา การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุป และการเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างกรณีศึกษา กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิเคราะห์ประกอบด้วยปัจจัยหลัก คือ 1) บริบทภายนอกองค์กรที่ส่งผลต่อผู้นำเชิงนวัตกรรม 2) บริบทภายในองค์กรที่ส่งผลต่อผู้นำเชิงนวัตกรรม 3) องค์ประกอบคุณลักษณะของผู้นำเชิงนวัตกรรม 4) แนวทางการพัฒนาผู้นำเชิง นวัตกรรม 5) กระบวนการพัฒนานวัตกรรมในองค์กร

ผลการศึกษาพบว่า บริบทภายนอกองค์กรที่มีความเปลี่ยนแปลงมากขึ้นส่งผลกระทบต่อ การปรับทิศทางและกลยุทธ์ในการนำองค์กร กัดดันให้ผู้มุ่งเน้นการพัฒนานวัตกรรมมากขึ้น เพื่อสร้าง ความได้เปรียบในการแข่งขันและการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน บริบทภายในองค์กรด้านวัฒนธรรม องค์กรและบรรยากาศภายในองค์กรมีผลกระทบต่อบทบาทของภาวะผู้นำ รูปแบบองค์กรแห่งการ เรียนรู้ และระบบการจัดการความรู้ที่มีกระบวนการชัดเจน และใช้เทคโนโลยีในการสร้างคลังความรู้ การส่งเสริมการเรียนรู้ เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาวัตกรรมการพัฒนาองค์กรที่ เหมาะสม คือ โครงสร้างองค์กรแบบทีมงานข้ามสายงาน ระบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีการ บริหารคนเก่ง และมีระบบพี่เลี้ยง มีการสอนงาน การมอบหมายงานโครงการ การมอบอำนาจ เป็น ระบบที่ส่งผลเชิงบวกต่อแนวทางการพัฒนาผู้นำเชิงนวัตกรรม

ผลจากการวิเคราะห์เปรียบเทียบกรณีศึกษาทั้งหมด ผู้วิจัยนำเสนอ ตัวแบบองค์ประกอบ คุณลักษณะของผู้นำเชิงนวัตกรรม และแนวทางการพัฒนาผู้นำเชิงนวัตกรรม อันประกอบด้วยบริบท ภายนอกและภายในองค์กรที่มีผลต่อผู้นำเชิงนวัตกรรม และองค์ประกอบคุณลักษณะของผู้นำเชิง นวัตกรรม มีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ด้าน คือ 1) ด้านบุคลิกภาพ 2) ด้านสมรรถนะ 3) ด้านบทบาท หน้าที่ 4) ด้านลักษณะทางสังคม เป็นองค์ประกอบคุณลักษณะหลักของผู้นำเชิงนวัตกรรม

ข้อเสนอของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ แนวทางการพัฒนาผู้นำในองค์กรให้มีองค์ประกอบ คุณลักษณะของผู้นำเชิงนวัตกรรม เพื่อพัฒนาวัตกรรมการ และการศึกษาต่อไปในอนาคต เสนอให้มีการศึกษาปัจจัยหลักที่มีอิทธิพลต่อองค์กรนวัตกรรม และกระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำเชิง นวัตกรรม เพื่อความชัดเจนในการกำหนดนโยบายแนวทางในการพัฒนาผู้นำในองค์กรทุกระดับ ให้ เกิดภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม

กรอบแนวคิดในการทำวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้อาศัยความรู้ความเข้าใจและข้อกำหนดกฎเกณฑ์ต่าง ๆ จาก แนวคิด ทฤษฎี กฎหมาย ระเบียบ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่ เป็นอยู่จริงตามธรรมชาติขององค์กรบริหารส่วนตำบล (อบต.) ทั้งห้าแห่งที่ใช้เป็นกรณีศึกษา ตาม รายละเอียดที่ได้เสนอข้างต้น มาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาว่าการจัดทำบริการสาธารณะโดย องค์กรบริหารส่วนตำบล (อบต.) นั้น มีความสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และกฎหมายเกี่ยวกับเรื่อง การกระจายอำนาจและการปกครองส่วนท้องถิ่นหรือไม่ อบต. มีอำนาจหน้าที่ ความสามารถ และ ข้อจำกัดเพียงใดในการสร้างสรรค์นวัตกรรมบริการสาธารณะในท้องถิ่น อบต. มีกลยุทธ์อย่างไรในการ ตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดทำนวัตกรรมบริการสาธารณะในท้องถิ่น รวมทั้งสำรวจความคิดเห็นและความ พึงพอใจของประชาชนในพื้นที่ที่มีต่อการจัดทำบริการสาธารณะโดย อบต. ทั้งนี้คณะผู้วิจัยใช้วิธีการ วิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลักในการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากองค์กรบริหารส่วนตำบลที่เลือกเป็น

กรณีศึกษา และใช้การวิจัยเชิงปริมาณเพื่อตรวจสอบยืนยันเฉพาะประเด็นความคิดเห็นและความพึงพอใจของประชาชนฯ เท่านั้น กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้มุ่งทำความเข้าใจเกี่ยวกับการสร้างสรรค์นวัตกรรมบริการสาธารณะในท้องถิ่นจากสภาพที่เป็นอยู่จริงตามธรรมชาติ และวิเคราะห์หาแบบแผนของความสัมพันธ์บางอย่างที่อาจจะมีอยู่ในปรากฏการณ์ที่ศึกษา ซึ่งข้อค้นพบในลักษณะนี้อาจนำไปสู่การพัฒนาทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้างสรรค์นวัตกรรมบริการสาธารณะในท้องถิ่นขึ้นมาใหม่ในอนาคตที่เรียกว่า Grounded Theory (Babbie, 2010, p. 307; Patton, 1980, p. 81)

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยเรื่อง การสร้างสรรค์นวัตกรรมบริการ สาธารณะโดยองค์การบริหารส่วนตำบล ไว้ 4 ประการ ดังนี้

- 1) เพื่อศึกษาว่าบริการสาธารณะต่าง ๆ ที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้วในช่วงเวลาการดำรง ตำแหน่งของนายก อบต. คนปัจจุบัน มีอะไรบ้างที่ถือได้ว่าเป็นนวัตกรรมบริการสาธารณะ
- 2) เพื่อศึกษาการก่อตัวของนวัตกรรมบริการสาธารณะต่าง ๆ ที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้วใน ช่วงเวลาการดำรงตำแหน่งของนายก อบต. คนปัจจุบัน
- 3) เพื่อศึกษากลยุทธ์การตัดสินใจของ อบต. ในการตัดสินใจจัดทำนวัตกรรมบริการสาธารณะ ต่าง ๆ ที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้วในช่วงเวลาการดำรงตำแหน่งของนายก อบต. คนปัจจุบัน
- 4) เพื่อศึกษาความคิดเห็นและความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อนวัตกรรมบริการสาธารณะ ต่าง ๆ ที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้วในช่วงเวลาการดำรงตำแหน่งของนายก อบต. คนปัจจุบัน

วิธีการวิจัยที่ใช้

คณะผู้วิจัยเลือกใช้ทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผสมผสานกันดังนี้ คือ

- 1) เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อ 1-3 คณะผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพโดยเลือกใช้ วิธีการวิจัยสนาม (Field Research) และวิธีการวิจัยจากข้อมูลที่มีการบันทึกไว้แล้วโดยผู้อื่น (Unobtrusive Research)
- 2) เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อ 4 คณะผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงปริมาณโดยเลือกใช้ วิธีการวิจัยสำรวจ (Survey Research)

ในส่วนของการวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งคณะผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการวิจัยสนามและวิธีการวิจัยจาก ข้อมูลที่มีการบันทึกไว้แล้วโดยผู้อื่นนั้น คณะผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้กลยุทธ์การวิจัยตามที่ Patton (1980, pp. 40-43) อธิบายไว้ 3 ประการดังนี้

- 1) ศึกษาทำความเข้าใจภาพรวม (Holistic View) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลหลาย ๆ แง่มุม ของเรื่องที่วิจัยจากกรณีศึกษา รวมทั้งสภาพแวดล้อมที่เป็นบริบทของของเรื่องที่วิจัยนั้น เนื่องจาก ความหมายเฉพาะของเรื่องที่วิจัยและความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่าง ๆ ล้วนเกิดจากและสัมพันธ์กับ บริบทของเรื่องที่วิจัยนั้น

2) ใช้วิธีการเชิงตรรกะแบบอุปนัย (Inductive Approach) ผู้วิจัยจะเริ่มต้นด้วยการสังเกตรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่วิจัยจากกรณีศึกษาที่เลือกไว้ และนำไปใช้ในการวิเคราะห์สร้างแบบแผนทั่วไป (general patterns) แง่มุมต่าง ๆ ของการวิเคราะห์จะเกิดขึ้นเองจากการสังเกตแบบเปิดกว้าง ซึ่งจะทำให้ผู้วิจัยสามารถเข้าใจแบบแผนต่าง ๆ ที่มีอยู่จริงในโลกเชิงประจักษ์ที่ผู้วิจัยศึกษานั้น ผู้วิจัยจะพยายามสร้างเหตุผลและทำความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงพหุระหว่างสิ่งต่าง ๆ ของสถานการณ์หนึ่งโดยไม่ต้องกำหนดความคาดหวังใด ๆ ไว้ล่วงหน้าเกี่ยวกับตัวแปรหรือความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ตรรกะแบบอุปนัยเปิดโอกาสให้ผู้วิจัยสามารถทำการวิจัยได้โดยไม่ต้องมีการกำหนดไว้ล่วงหน้าว่าอะไรเป็นตัวแปรสำคัญของเรื่องที่จะวิจัย และไม่ต้องตั้งสมมุติฐานการวิจัยไว้ล่วงหน้าก่อนเก็บรวบรวมข้อมูล

3) ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากสภาพที่เป็นอยู่จริงตามธรรมชาติ (Naturalistic Inquiry) โดยผู้วิจัยไม่พยายามที่จะเข้าไปจัดการสภาพแวดล้อมของการวิจัย ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นภายใต้สภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติของปรากฏการณ์นั้นจริง ๆ

ในส่วนของกรณีศึกษาเชิงปริมาณซึ่งคณะผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการวิจัยสำรวจนั้น คณะผู้วิจัยอาศัยแนวทางตามที่ Babbie (2010, pp. 24, 422) อธิบายไว้ว่า การวิจัยเชิงปริมาณจะต้องแปลงข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ให้อยู่ในรูปของตัวเลข ในรูปแบบที่สามารถจะนำไปประมวลผลได้ด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมการคำนวณทางสถิติเพื่อคำนวณค่าสถิติต่าง ๆ ที่จะนำไปใช้ในการพรรณนาและหรืออธิบายเหตุผลเกี่ยวกับเรื่องที่วิจัย ซึ่งจะทำให้ข้อมูลนั้นมีความชัดเจนแน่นอนไม่คลุมเครือ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ตามที่ได้อธิบายไว้แล้วในบทที่ 1 ข้อ ขอบเขตของการวิจัย ว่าคณะผู้วิจัยกำหนดขอบเขตพื้นที่สำหรับการศึกษาคั้งนี้เฉพาะ อบต. ในจังหวัดนนทบุรี จำนวน 5 อบต. ซึ่งคณะผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สุ่มเลือก อบต. จากบัญชีรายชื่อ อบต. ในจังหวัดนนทบุรีจำนวนทั้งหมด 34 อบต. เพื่อนำมาใช้เป็นกรณีศึกษาจำนวน 5 อบต. ได้แก่

- 1) อบต. บางรักน้อย
- 2) อบต. บางกร่าง
- 3) อบต. ราษฎร์นิยม
- 4) อบต. ทวีวัฒนา
- 5) อบต. คลองข่อย

เพราะฉะนั้น จึงสามารถอธิบายประชากรและกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยนี้ได้ ดังนี้

ประชากรของการวิจัย แบ่งออกเป็นสองส่วน ได้แก่ ผู้บริหารของ อบต. และประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขต อบต. ทั้ง 5 แห่งที่สุ่มเลือกได้ดังกล่าว

กลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็นสองส่วนเช่นกัน คือ กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารของ อบต. และกลุ่มตัวอย่างประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขต อบต. ทั้ง 5 แห่งที่สุ่มเลือกได้ดังกล่าว โดยคณะผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างและวิธีการสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1) กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารของ อบต. ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยเจาะจงเลือกเฉพาะนายก อบต. จาก อบต. ทั้ง 5 แห่งที่สุ่มเลือกได้ดังกล่าวข้างต้น จำนวน 5 คน เนื่องจากนายก อบต. เป็นผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและรับผิดชอบในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งมีอำนาจหน้าที่ในการสั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลตามกฎหมาย จึงถือได้ว่านายก อบต. เป็นแหล่งข้อมูลสำคัญที่ตรงประเด็นและน่าเชื่อถือสำหรับการวิจัยนี้

2) กลุ่มตัวอย่างประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขต อบต. ทั้ง 5 แห่งที่สุ่มเลือกได้ดังกล่าว ซึ่งมีจำนวนรวมกันทั้งสิ้นประมาณ 38,589 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 20 มิถุนายน 2554 ส่วนวิจัยและพัฒนาแบบรูปแบบและโครงสร้าง สำนักพัฒนาระบบรูปแบบและโครงสร้าง กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย) คณะผู้วิจัยใช้ตารางกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ Yamane (1973, p. 1088) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และยอมรับความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากการสุ่มตัวอย่าง $\pm 5\%$ ดังนั้น จึงใช้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างประชาชนจำนวน 397 คน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แยกออกเป็นสองส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ

1) แนวการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ซึ่งกำหนดเฉพาะแนวคำถามที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1-3 เท่านั้น แต่ไม่กำหนดถ้อยคำและการเรียงลำดับของคำถามอย่างแน่นอนตายตัว ดังนั้นในระหว่างการสัมภาษณ์ (ซึ่งคณะผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์เอง) ผู้สัมภาษณ์สามารถปรับถ้อยคำและการเรียงลำดับของคำถามในการสัมภาษณ์ เพื่อให้เหมาะกับผู้ที่สัมภาษณ์แต่ละคน และบริบทของการสัมภาษณ์จริงในแต่ละกรณี (Patton, 1980, pp. 197-198; Lindlof & Taylor as cited in Wikipedia, 2011) ทั้งนี้ คณะผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างกับกลุ่มตัวอย่างนายก อบต. ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 5 คน

2) แบบสังเกต เพื่อจดบันทึกเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและสภาพ/ลักษณะของนวัตกรรม บริการสาธารณะต่าง ๆ ที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้ว ตามที่คณะผู้วิจัยสังเกตพบจากสภาพที่เป็นอยู่จริง ตามธรรมชาติในพื้นที่ ๆ ศึกษา โดยคณะผู้วิจัยใช้วิธีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมและเปิดเผย (Patton, 1980, pp. 126-132)

3) เอกสารข้อมูลพื้นฐานของ อบต. รวมทั้งเอกสารอื่น ๆ ที่มีข้อมูลเกี่ยวข้องกับ ส่วนที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน โดยใช้คำถามแบบปลาย ปิด เป็นคำถามที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 4 เท่านั้น โดยแจกแบบสอบถามให้กับ กลุ่มตัวอย่างประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขต อบต. ทั้ง 5 แห่งที่ถูกเลือกเป็นกรณีศึกษาดังกล่าวข้างต้น จำนวน 397 ชุด

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

สำหรับการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งแนวการสัมภาษณ์ แบบกึ่งโครงสร้าง แบบสังเกต และแบบสอบถามที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน นั้น คณะผู้วิจัยได้ปรึกษาหารือกับที่ปรึกษาโครงการวิจัยและผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นทั้งอาจารย์ผู้สอนวิชาการระเบียบวิธีวิจัย และมีประสบการณ์มากในการทำวิจัยมาแล้ว เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นได้ว่าแนวการสัมภาษณ์ฯ แบบสังเกต และแบบสอบถามฯ มีความชัดเจน ตรงประเด็น สอดคล้อง และครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลแยกออกเป็นสองส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การวิจัยเชิงคุณภาพ การเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย

การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง คณะผู้วิจัยได้ติดต่อประสานล่วงหน้ากับนายก อบต. ทั้ง 5 คนที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อบอกหมายวัน เวลา (ช่วงระหว่างเดือนพฤษภาคม-มิถุนายน 2555) และสถานที่ในการสัมภาษณ์ โดยสัมภาษณ์นายก อบต. ครั้งละ 1 คน

ก่อนเริ่มการสัมภาษณ์นายกอบต. แต่ละคนนั้น คณะผู้วิจัยได้แนะนำตัวเองและวัตถุประสงค์ของการวิจัยนี้ให้นายก อบต. ทราบ และได้ขออนุญาตนายก อบต. ในการใช้เครื่องบันทึกเสียงการให้สัมภาษณ์ ในระหว่างการสัมภาษณ์นั้นคณะผู้วิจัยใช้วิธีช่วยกันซักถามตามแนวการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างที่เตรียมไว้ และผู้วิจัยแต่ละคนต่างจดบันทึกคำให้สัมภาษณ์ไว้ คณะผู้วิจัยใช้เวลาในการสัมภาษณ์นายก อบต. แต่ละคน ประมาณคนละ 30 นาที

การสังเกต หลังจากสัมภาษณ์นายก อบต. แต่ละคนเสร็จเรียบร้อยแล้ว คณะผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ เพื่อสังเกตสภาพแวดล้อมและนวัตกรรมบริการสาธารณะในเขต อบต. นั้น ๆ

การรวบรวมเอกสารข้อมูลพื้นฐานของ อบต. รวมทั้งเอกสารอื่น ๆ ที่มีข้อมูลเกี่ยวข้อง โดย คณะผู้วิจัยได้ติดต่อขอเอกสารฯ จาก อบต. และค้นคว้าจากอินเทอร์เน็ต

ส่วนที่ 2 การวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถาม คณะผู้วิจัยได้ ติดต่อประสานกับนายก อบต. และบุคลากรของ อบต. ทั้ง 5 แห่งดังกล่าว เพื่อขอความร่วมมือในการ แจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขต อบต. ทั้ง 5 แห่ง จำนวน 397 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ ซึ่งคณะผู้วิจัยได้มอบหมายให้ผู้ช่วยนักวิจัย 2 คนเป็นผู้แจก แบบสอบถามและเก็บรวบรวมแบบสอบถามส่งคืนคณะผู้วิจัย (ช่วงระหว่างเดือนพฤษภาคม-มิถุนายน 2555)

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยใช้ทั้งการวิเคราะห์เชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ดังนี้

1. การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ คณะผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากการสัมภาษณ์กลุ่ม ตัวอย่าง นายก อบต. ทั้งในส่วนที่เป็นการจดบันทึกของผู้วิจัยแต่ละคนและจากเครื่องบันทึกเสียง มา วิเคราะห์ในขั้นต้นเพื่อแยกประเด็นข้อมูลออกเป็นประเด็น ๆ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1-3 หลังจากนั้นจึงวิเคราะห์หาข้อมูลที่มีอยู่ในแต่ละประเด็นนั้นมีความหมายว่าอะไร โดยใช้วิธีการตีความ ข้อมูลตามหลักการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ ทั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ประชุมร่วมกันเพื่อตรวจสอบความ ถูกต้องของข้อมูล และแลกเปลี่ยนความเห็นความเข้าใจของผู้วิจัยแต่ละคนที่มีต่อความหมายของ ข้อมูลในแต่ละประเด็นตามหลักการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Data triangulation) เพื่อหา ข้อสรุปสุดท้ายร่วมกันว่าความหมายของข้อมูลในแต่ละประเด็นคืออะไร มีแบบแผนของความสัมพันธ์ ระหว่างสิ่งต่าง ๆ อยู่หรือไม่ อย่างไร

ส่วนข้อมูลจากสังเกตสภาพแวดล้อมนั้นได้นำมาใช้เป็นข้อมูลเสริมเพื่อยืนยันข้อมูลที่ได้จาก การสัมภาษณ์

2. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ ในส่วนของข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากแบบสอบถามที่ได้รับคืน จากกลุ่มตัวอย่างประชาชน เป็นข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 4 นั้น คณะผู้วิจัยใช้ วิธีการวิเคราะห์เชิงปริมาณ โดยการนำคำตอบที่ได้รับจากแบบสอบถามแต่ละชุดมาแปลงเป็นตัวเลข ในรูปแบบของรหัสข้อมูล จากนั้นจึงบันทึกรหัสข้อมูลดังกล่าวและประมวลผลค่าสถิติที่ต้องการโดยใช้ โปรแกรมการคำนวณค่าสถิติด้วยคอมพิวเตอร์

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิเคราะห์เชิงปริมาณ คณะผู้วิจัยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ เพื่อบรรยายสรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับประเด็นที่ศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 4 ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับความคิดเห็นและความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อหน่วยงานบริการสาธารณะ

บทที่ 4

ผลการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายก อบต. จำนวน 5 คน การสังเกตสภาพแวดล้อม และแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากกลุ่มตัวอย่างประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขต อบต. 5 แห่ง จำนวน 385 ชุด มาประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยแยกออกเป็น 4 ประเด็น เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้ 4 ประการ ดังนี้

- 1) ลักษณะของนวัตกรรมการบริการสาธารณะต่าง ๆ ที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้ว
- 2) การก่อตัวของนวัตกรรมการบริการสาธารณะต่าง ๆ ที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้ว
- 3) กลยุทธ์การตัดสินใจของ อบต. ในการจัดทำนวัตกรรมการบริการสาธารณะต่าง ๆ ที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้ว
- 4) ความคิดเห็นและความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อนวัตกรรมการบริการสาธารณะต่าง ๆ ที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้ว

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลในประเด็นที่ 1-3 นั้น คณะผู้วิจัยใช้ข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนายก อบต. จำนวน 5 คน และการสังเกต ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลในประเด็นที่ 4 คณะผู้วิจัยใช้ข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากกลุ่มตัวอย่างประชาชนฯ จำนวน 385 ชุด ผลการวิจัยพบสาระสำคัญ ดังนี้

ประเด็นที่ 1 ลักษณะของนวัตกรรมการบริการสาธารณะต่าง ๆ ที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้ว

พบว่า นวัตกรรมการบริการสาธารณะต่าง ๆ ที่ อบต.แต่ละแห่งได้จัดทำไปแล้ว ครอบคลุมบริการสาธารณะต่าง ๆ หลายด้านที่เป็นอำนาจหน้าที่ของ อบต. ตามพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แต่ส่วนใหญ่จะเน้นด้านโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค ได้แก่ การสร้างและบำรุงรักษาถนน ทางเดิน การจัดให้มีไฟฟ้า น้ำประปา การกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล การกำจัดวัชพืชในคลอง การขุดลอก/ดูดท่อระบายน้ำ การบรรเทาสาธารณภัย การป้องกันน้ำท่วม การจัดให้มีน้ำเพื่อการเกษตร การพัฒนาผู้สูงอายุ ผู้พิการ เด็กและเยาวชน การส่งเสริมกลุ่มอาชีพ การรักษามิปัญญาท้องถิ่น การส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม การป้องกันและรักษาโรค เป็นต้น

ดังเช่น คำให้สัมภาษณ์ของคุณประสาร กลั่นคุ้ม นายก อบต.บางรักน้อย (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2555) ที่ว่า

“...เคยเป็นนายก อบต. บางรักน้อยครั้งแรกเมื่อปี 46 แล้วก็มาเป็นครั้งที่สองในปัจจุบันเริ่มตั้งแต่เดือนมกราคม ปี 55”

“...สภาพปัญหาในท้องถิ่นก็มีปัญหาหลายอย่าง อย่างเรื่องการสร้างถนน ปัญหาคือพวกชาวบ้านที่อยู่ในพื้นที่เดิมเขาไม่มีทางออก เขาก็ร้องขอให้ อบต. ทำถนนให้ บางเจ้ามีเงินมีที่ เขาก็บริจาคที่ให้ แล้วก็ให้เงินด้วย เพื่อหาทางออกสู่ข้างนอก ทาง อบต. ก็ดำเนินการสร้างถนนให้ ถ้ามีชุมชนไหนเข้าไปอยู่ชายคลอง เขาต้องการแค่ทางเดินออก เราก็ทำสะพานเดินเท้าไปยังปลายคลอง แล้วก็ต่อท่อประปา ขอไฟฟ้าให้”

“... อีกปัญหาหนึ่งก็คือปัญหาท่อตัน ซึ่ง อบต. ก็ขุดลอกท่อทุกปีโดยมีทั้งรถดูดท่อและใช้คนพอดูดท่อเสร็จ ก็ไปผิดยุงลาย ส่วนปัญหาขยะ เราจัดเก็บขยะแล้วนำไปทิ้งรวมกันที่เดียวที่ไทรน้อย ก็รวมกันไปหมด โดยยังไม่มีการจำแนกประเภท บางทีมีเศษที่เขาโทรมาว่าเขาจะทิ้งขยะมีพิษ เขาจะทำอย่างไร เราก็ส่งไปตรวจเพราะเราไม่มีความรู้เรื่องนี้”

“...โครงการหลัก ๆ ที่ อบต. เราทำคือ ทำถนนหนทาง และก็คูคลอง ไฟฟ้าสาธารณะ พอเข้าภาวะปกติก็เอารถดูดท่อ เพราะว่าในตำบลบางรักน้อยปัจจุบัน มีหมู่บ้านประมาณสามสิบหมู่บ้าน ประชากรตกประมาณสักสองหมื่นได้ อย่างกะบางที่เสาร์อาทิตย์ ต้องจัดคลื่นนิ่งเดย์ เก็บขยะแต่ละหมู่บ้าน ตอนที่น้ำท่วมขยะเยอะมากครับ นอกจากนี้ก็มีโครงการต่าง ๆ เช่น

โครงการมาเร็ว เวลาใครแจ้งปัญหาเดือดร้อนอะไรมา เช่น ตรงไหนไฟฟ้าดับ หรือว่ากิ่งไม้หัก ขวางถนน หรือว่าเหตุฉุกเฉินอะไรทั้งหลายทั้งปวง เราจะไปเลย ช่วยเหลือเยียวยาทันที หรือใครจะคลอดลูก โทรฯ มาปั๊บ มีรถอยู่ก็จะรับไปส่งโรงพยาบาลให้

มีบริการโทรศัพท์สายด่วนยี่สิบสี่ชั่วโมง มีวิทยุสื่อสาร มีหอกระจายข่าว/เสียงตามสายในหมู่บ้าน

มีบริการทันตกรรมเฉพาะอุดฟัน ถอนฟัน ขูดหินปูน และเครื่องออกกำลังกาย ที่ศูนย์อนามัยของหมู่บ้าน ซึ่งทางอนามัยร่วมกับชาวบ้านแจ้งค่าขอโครงการมา ทาง อบต. ก็ไปดำเนินการจัดซื้ออุปกรณ์ต่าง ๆ ให้ตามความต้องการของชาวบ้าน มีหมอจากโรงพยาบาลนนทเวชมาให้บริการนอกสถานที่สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ชาวบ้านสามารถไปรับบริการได้ฟรี โดยจ่ายเฉพาะค่าน้ำค่าไฟคนละ 10 บาทเท่านั้น”

(คณะผู้วิจัยได้เดินทางไปเยี่ยมชมศูนย์อนามัยของหมู่ 5 พบว่าตั้งอยู่บริเวณกลางทุ่ง มีถนนเล็ก ๆ ตัดผ่าน พื้นที่โดยรอบเป็นพื้นที่เกษตรกรรมของชุมชนเดิมเป็นส่วนใหญ่ มีโรงงานอยู่ในรัศมีใกล้เคียงบ้าง ที่ศูนย์อนามัยมีพยาบาลและอาสาสมัครประจำอยู่ 2-3 คน จากการสอบถามพยาบาลได้ความว่า แพทย์จะมาให้บริการเฉพาะวันพฤหัสบดี ที่ 1 และ 3 ของเดือน ส่วนทันตภิบาลจะมาให้บริการสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ในแต่ละวันจะมีชาวบ้านมาใช้บริการของศูนย์อนามัยประมาณวันละ 50 คน)

“... เรื่องส่งเสริมการศึกษา ตอนนี้ อบต. เรามีศูนย์เด็กเล็กที่รับผิดชอบดูแลอยู่ 3 ศูนย์ แต่ต่อไปจะยกฐานะจากศูนย์เป็นโรงเรียน”

“... โครงการที่รู้สึกภูมิใจมากคือโครงการผู้สูงอายุ มีประมาณพันห้าร้อยคน มีความภาคภูมิใจมากกว่าคนแก่ ๆ ที่มาร่วมงาน แกร่งให้บอกว่าอยู่แต่บ้าน ลูกไปทำงานกันหมด แต่เรามาจัดโครงการแจกเบี้ยผู้สูงอายุ แล้วก็จัดเลี้ยงโต๊ะจีนให้แก มีดนตรี มีของแจกให้ผู้สูงอายุ เขาก็มาประชุมทุกเดือนที่ข้างบน ชั้นสี่ ทำเป็นที่ตั้งชมรม บางปีก็พาไปไหว้พระไปเข้าเียนกลับ เหมารถบัสไปที่ 6-7 คัน เป็นกิจกรรมเหมือนกับให้ผู้สูงอายุได้ผ่อนคลาย ได้ออกไปนอกสถานที่พัก โดย อบต. ดูแลค่าใช้จ่ายหมด คือโครงการที่เราจะไปมีอยู่ในแผนแล้ว ให้ผู้สูงอายุไปคิดกันว่าจะไปไหน ไปตกลงกันให้ชัดเจนก่อน แล้วก็มาแจ้งเรา เราก็จัดบริการไปตามความต้องการของเขา”

คำให้สัมภาษณ์ของคุณสุวรรณา โสสมบุรณ์ นายก อบต.บางกร่าง (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม 2555) ที่ว่า

“... เริ่มตั้งแต่ปี 46 ตอนนั้นสมัยแรกเป็นการแต่งตั้งนะคะ โดยการโหวตของสภานะคะ แล้วก็มาปี 50 ก็ได้รับการเลือกตั้งโดยตรง แล้วล่าสุดนี้ก็เลือกตั้งเมื่อวันที่ 25 ธันวาคม ปี 54 ... ตั้งแต่เข้ามาเมื่อปี 46 เนี่ย ปรปะต้องมีนะคะ ไฟฟ้าต้องสว่างนะคะ”

“... แล้วก็เรื่องการจัดเก็บขยะ เมื่อก่อนนี้งบประมาณเราก็น้อยนะคะ ก็ต้องขอจาก อบจ. เขาก็มาดำเนินการให้ เขาก็ส่งรถมาให้ 2 คัน แล้วก็มาจัดเก็บให้นะคะ ของเราก็พัฒนาดีขึ้นเรื่อย ๆ นะคะ เพราะว่าตอนหลังเราพอที่จะดูแลตัวเองได้ เราก็ซื้อรถเพิ่มเติม เมื่อก่อนนี้มีรถแค่ 2 คัน ตอนหลังก็มาเพิ่มเป็น 4 คัน แล้วก็จัดเก็บเอง มันจะได้รวดเร็วขึ้น อย่างสมมุติว่าพอประชาชนโทรฯ มาปุ๊บ บอกว่าตรงนี้ขยะค้ำนะ ดิฉันรับสายปั๊บ ก็ส่งเด็กเลยพาให้ไปเก็บทันที คือมันสามารถที่บริการได้รวดเร็วคะ ยังไงเก็บมาไว้ในรถก่อนนะคะ คือต้องแก้ปัญหาทันที แต่อย่างราชพฤกษ์จะมีปัญหา เนื่องจากคนเอาจากที่อื่นมาทิ้งนะคะ แต่เราก็จะมีวิธีจัดการ พอถึงเดือนสองเดือนเราก็จะจ้างต่างหาก จัดเก็บแบบเอารถแบคโฮจ้วง ๆ แล้วก็โดยเฉพาะเมื่อตอนน้ำท่วมขยะเยอะมาก เพราะว่าเฟอร์นิเจอร์ในบ้านมันพังหมด ก็มากองไว้ที่ถนน ถนนใช้ไม่ได้ซึกหนึ่งเลยคะ แต่เราก็บริหารจัดการจนเรียบร้อย”

“... เรามีรถดูดท่อหนึ่งคันนะคะ ซื้อมาตั้งแต่ปี 54 ตอนมีฤุนาฯ เพราะว่าพอท่ออุดตันแล้ว การระบายน้ำมันจะไม่ดี แล้วเวลาฝนตกก็ทำให้เกิดน้ำท่วมขัง ทำให้เน่าเสีย แต่พอเรามีรถดูดท่อแล้วเราก็จะหมุนเวียนดูดท่อไปทั่วใน ต. บางกร่าง แล้วพอตมึน้ำท่วมด้วยนะคะ เมื่อปลายปี 54 เนี่ย ช่วงนี้เด็กก็จะทำแผนดูดท่อในเขต ต. บางกร่างได้รวดเร็วขึ้นคะ”

“... แล้วก็เรื่องคนพิการนะคะ พอได้มาเป็น นายก อบต. ก็มาคุยกันว่า ทำยังไงเราถึงจะช่วยเหลือผู้พิการในเขต ต. บางกร่าง ซึ่งมีตั้งมากมาย ก็ให้สมาชิกแต่ละหมู่บ้านไปสำรวจก่อนว่า แต่ละหมู่บ้านมีคนพิการเท่าไร ปรากฏตอนนั้นก็ได้ประมาณร้อยกว่าคน ก็ทำถุงยังชีพแล้วเราก็ถือโอกาส

ออกไปเยี่ยมผู้พิการ นำถุงยังชีพไปแจก . . . ตอนแรกนี่นะคะดิฉันตั้งงบบฯ ให้ปีละ 60,000 คือให้จัดเยี่ยมเพื่อนให้กับคนพิการในเขต ต.บางกร่าง ทำให้รู้สึกเหมือนว่าให้คนพิการให้กำลังใจซึ่งกันและกัน

แล้วก็มีโครงการทัศนศึกษา คือเหมือนกับว่าคนพิการเขาไม่มีโอกาสไปไหนซะใหม่คะ แต่เราจัดให้เขาไปนะคะ ครั้งแรกนี่ไปไหว้พระที่อยู่อยุธยา ฟริหมดคะ คือจัดรถบัส 2 คันให้คนพิการไปนะคะ แล้วก็ต้องเอารถปิกอัพใส่รถเข็นอีก แล้วก็เอาพวกเราไปช่วยแบบสนุกสนานมาก คือ เขาก็รู้สึกว่าการให้คนพิการจากที่เคยเก็บตัวก็ออกมา แล้วตอนนี้ก็ตั้งกลุ่มให้เขา นะคะ แล้วก็เอาเงินส่วนหนึ่งสนับสนุนเขา เขาจะทำน้ำยาล้างจาน อะไรต่ออะไรขาย แล้วก็ตั้งเป็นโครงการแล้วก็ซื้ออุปกรณ์ให้เขา แล้วก็ยังมีกิจกรรมนะคะ ทุกวันนี้ก็ยังมีกิจกรรม เพราะว่าตอนนั้นไปได้รางวัลมา ได้เงินมา 100,000 นะคะ ก็เลยตั้งกองทุนไว้ นะคะ 100,000 ก็เพื่อให้เขายืมได้ด้วย”

“ . . . ส่วนพวกกลุ่มอาชีพต่าง ๆ เราก็จะมีให้คนตั้งกลุ่ม เช่น กลุ่มกระเทียมโทน กลุ่มเครื่องถุงเงินถุงทอง กลุ่มเครื่องหนัง คือเขาจะได้ประโยชน์เวลาเขาไปขายเนี่ย เขาไม่ต้องเสียค่าที่”

“ . . . เรื่องส่งเสริมการศึกษา อย่างตอนนี้นะคะก็มี 3 โรงเรียน คือโรงเรียนวัดบางระโงง โรงเรียนไทยรัฐ โรงเรียนวัดประสาธน์ ที่ อบต. เราช่วยสนับสนุนเขา คือให้อบรมลูกเสือ-เนตรนารี แล้วก็อบรมเรื่องศาสนา คือเขาจะไปที่วัด ไปวัดแล้วก็จะไปให้พระอบรม ให้เด็กไปทัศนศึกษา ปีนี้ก็ตั้งงบบฯ ให้เขาหมดเลยนะคะ 3 โรงเรียน แล้วที่นี้ก็เลยให้งบประมาณเขาทั้ง 3 โครงการเลยคือ ลูกเสือ-เนตรนารี อบรมเกี่ยวกับเรื่องศาสนา ทัศนศึกษา แล้วก็อีกเรื่องหนึ่งก็คือจัดกีฬาให้กับเด็ก”

คำให้สัมภาษณ์ของคุณสมเกียรติ บรรพบุรุษ นายกอบต.ราชบุรีนิคม (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 19 มิถุนายน 2555) ที่ว่า

“ . . . ผมเคยเป็นนายก อบต. ราชบุรีนิคมมาแล้ว 1 วาระ แล้วก็เว้นไป 4 ปีเนื่องจากไม่ได้ลงสมัคร ช่วงที่ไม่ได้เป็นนายกฯ ก็เป็นสมาชิกมาตลอด แล้วก็เข้ามาเป็นใหม่ครั้งนี้เป็นวาระที่สอง เริ่มเมื่อ 24 เมษายน ปี 54 ก็ปีกว่า ๆ แล้วนะ”

“ . . . สภาพปัญหาในท้องถิ่นปีที่แล้วมีปัญหาน้ำท่วมหนักมาก พอน้ำแห้งแล้วก็มีปัญหาเรื่องถนนพัง แล้วก็ปัญหาเรื่องวัชพืชในลำคลอง พื้นที่ส่วนใหญ่ของตำบลเราเป็นเกษตรกรรม ก็มีปัญหาเรื่องน้ำ เรื่องเพลิง”

“ . . . ปีที่แล้วมีปัญหาน้ำท่วมหนักมาก ก็ออกไปป้องกันน้ำท่วม ทั้งทรายทั้งดิน กั้นประตูน้ำ เอาผ้าไปไปผูก เอาเสาไปลง ตามถนนก็กั้นคันดิน คันดินตรงไหนมีน้ำมาก ก็เอาทรายมั่งตลอด แนวตั้งหลายกิโลเลย ชาวบ้านมาช่วยเยอะมาก โรงงานช่วยนิดหน่อย ถ้าไม่ได้ชาวบ้านมันก็ทำไม่ได้หรอก มันใช้คนวันนึงเยอะ”

“ . . . ช่วงหลังหลังน้ำแห้งมาแล้วเนี่ย ตอนนั้นก็กำลังทำเรื่องถนน ซ่อมแซมของเดิมแล้วก็ทำให้สูงขึ้น”

“...แล้วก็ปัญหาเรื่องฉีควัคซีนในลำคลอง อบต. ก็ซื้อยาฉีควัคซีนมา แล้วให้ชาวบ้านหรือสมาชิก อบต. มารับยาฉีควัคซีนกันแล้วไปจ้างคนฉีด เขาก็ไปจ้างแรงงานในหมู่บ้านที่ขึ้นทะเบียนผู้ว่างงานไว้ สมาชิก อบต. เขาก็คุมเอง ค่าแรงก็รับจาก อบต. ก็ทำให้ชาวบ้านที่ว่างงานได้มีงานทำ เขาก็ทำกันเอง”

“...ซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้าให้ชาวบ้านไปซ่อมฟรีโดย อบต. ประสานกับโรงเรียนเทคนิคคนพื้นที่ซึ่งอยู่ติดกับ อบต. เอนักเรียนที่เป็นช่างไฟฟ้าไปที่หมู่บ้านน้ำท่วมเลย ไปตั้งจุดกลางหมู่บ้าน แล้วก็ให้เขาขนเครื่องใช้ไฟฟ้าที่เสียมาซ่อมกันตรงนั้นเลย ก็เป็นบริการที่ อบต. จัดให้โดยที่ชาวบ้านไม่ได้ร้องขอ ชาวบ้านเขาพอใจมาก”

“...โครงการฝึกอาชีพที่จัดให้ผู้สูงอายุและคนพิการที่พิการนิดหน่อย ก็มีสานเสื่อ สานพัด ทำขนมหลายอย่าง มาฝึกกันที่ อบต. เป็นโครงการที่ไม่เคยมีมาก่อน อบต. เพิ่งเริ่มทำปีนี้ ชาวบ้านเขาไม่ได้ขอมา เราเป็นคนริเริ่มเอง เนื่องจากเราเห็นว่า อย่างเรื่องสานเสื่อ มันจะหมดแล้ว มันจะไม่มีใครสานเสื่อเป็นแล้ว สมัยก่อนผู้เฒ่า ผู้แก่ พ่อ แม่เขาสานใช้เอง เขาไม่ได้ซื้อหรือทอสมัยก่อนนะ เดียวมันไม่ได้แล้ว ทีนี้คนที่ยังพอเป็นอยู่ ก็เอามาสอนเพื่อสืบทอดต่อกันไป ไม่อย่างนั้นเดี๋ยวมันก็หมด ใช้วัตถุดิบในพื้นที่ เขาจะเอาไต้ต้นปรีอนะ ตามข้างทางนะ เขาก็เอาใบมันมาตากแดดสานเสื่อได้ แต่นี่ตอนหลังเขาก็มาเพิ่มเป็นใบลานให้มันเหนียวขึ้นหน่อย คนที่เขามาร่วมเขาก็ได้ประโยชน์ เหมือนว่าถ้าเราไม่ไปซื้อใบลานนะนะ เราก็เอาไต้ต้นที่ว่าเมื่อก่อนนี่เอาตากแดด แล้วเอาไปสาน ก็ใช้เอง ก็ได้ประโยชน์แล้ว ไม่ต้องไปซื้อเสื่อ อบต. ก็ใช้งบฯ ของ อบต. จ่ายค่าสอนในวิทยากรซึ่งเป็นคนในตำบลเรานี่ แห่ละที่มาสอนเรื่องสานเสื่อ มีผู้สูงอายุมาเข้ารับการอบรมประมาณสัก 30 กว่า ใช้เวลาฝึกอยู่ 5 วัน”

“...โครงการอาสาสมัครผู้สูงอายุ เป็นโครงการใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อนเหมือนกัน ชาวบ้านเขาไม่ขอหรือเรื่องพวกนี้ แต่ อบต. ทำให้เอง เราเอาอาสาสมัครซึ่งเป็นคนในตำบลนี้แหละ เราจะไปเอาคนอื่นทำไม เหมือนกับว่าเขาคนอื่นมา เงินก็รั่วไหลไปเปล่า ๆ ของเรายังเขาว่างงานกันอยู่ก็มาร่วมตรงนี้ ไปดูและผู้สูงอายุตามบ้าน ก็ดูแลในเรื่องของการจัดยาให้ผู้สูงอายุ แล้วทำความสะอาดบ้านอะไรอย่างเงี้ยะ ที่หลับที่นอนมันสกปรกไหม ก็ให้ไปดูให้ดี เดียวคนแก่ ๆ จะโดนฝุ่นละอองมั้งอะไรมั้ง ก็จะแยะ ให้เขาไปดู ไปแนะนำให้เดือนละครั้ง”

คำให้สัมภาษณ์ของคุณอมรเทพ โกศลเวช นายก อบต. ทวีวัฒนา (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2555) ที่ว่า

“...ผมเพิ่งเป็นนายก อบต. ทวีวัฒนา ครั้งนี้เป็นสมัยแรก เริ่มเข้ารับตำแหน่งเมื่อปี 52 ครั้งแต่ก่อนหน้านั้นเคยเป็นรองนายก อบต. มาก่อน เริ่มตั้งแต่ประมาณปี 40 เป็นรองนายก อบต. ติดต่อกันสามสมัยครับ”

“...สภาพปัญหาในท้องถิ่นคือ แต่ก่อนนี้ไม่มีไฟฟ้าตามถนน เนื่องจากสภาพพื้นที่ส่วนใหญ่ของตำบลทวิวัฒนาประมาณ 90 เปอร์เซ็นต์เป็นท้องนา 10 เปอร์เซ็นต์เป็นหมู่บ้านจัดสรร มีโรงงานประมาณ 5-6 โรง กลางคืนถ้าใครผ่านมา พอเข้าเขตทวิวัฒนาจะรู้เลยว่าเข้าเขตทวิวัฒนาแล้ว เพราะถนนหนทางจะมีมืดหมด...ทางชาวบ้านอยากได้ไฟฟ้าตามถนน เวลาทำประชาคมสิ่งที่ชาวบ้านต้องการเป็นอันดับหนึ่งส่วนมากคือไฟฟ้า ซึ่งก็ตรงกับนโยบายของ อบต. ด้วย ตอนนี้ อบต. ก็ติดไฟฟ้าสาธารณะตามถนนทั่วหมดทุกหมู่บ้านแล้ว”

“...แล้วก็มีปัญหาเรื่องวัชพืชในคลองทำให้น้ำไหลช้า อบต. เราก็เก็บขยะพวกวัชพืชในคลองโดยอาศัยผู้ใหญ่บ้านและชาวบ้านร่วมกัน คือเราจะให้งบประมาณไปแต่ละหมู่บ้านเลย แล้วไปช่วยกันดำเนินการ เมื่อก่อนใช้ยาฉีด แต่ปัจจุบันใช้คนเก็บ แต่ละหมู่บ้านได้งบการเก็บวัชพืชจาก อบต. กิโลเมตรละ 8,000 บาท ดูแลทั้งปี แต่ก่อนที่เราซื้อยา ผมว่าอันนี้ดีกว่า ซื้อยากี่ลูสิกัน ค่าใช้จ่ายก็พอกัน แล้วมันก็ไม่ดีด้วย ก็เปลี่ยนแปลงจากการใช้ยากำจัดวัชพืช มาเป็นส่งเสริมให้ชาวบ้านเก็บชาวบ้านตอบรับดี ถือเป็นรายได้ส่วนหนึ่ง และช่วยทำให้น้ำคลองไหลเร็วขึ้น แล้วก็ทำจุลินทรีย์ก้อนเพื่อไปทิ้งในคลองด้วย”

“...อีกปัญหาหนึ่งก็คือเรื่องถนนหนทาง พื้นที่ชนบทจะมีปัญหาตรงที่ว่า เราทำถนนไปแล้วรถดีน รถที่บรรทุกสิ่งของหนัก เยอะมาก เขาจะผ่านมาทำให้ถนนพัง แล้วก็ซ่อมทุกปี แต่ตอนนี้ก็ดีขึ้นแล้ว ค่อยยังชั่ว”

“...ปัญหาอีกอย่างก็คือเรื่องน้ำประปา คือยังไม่ทั่วถึง ตอนนี้มาแค่เส้นเมน แต่มันใช้งบประมาณมาก”

“...เรามีกิจกรรมผู้สูงอายุ ซึ่งเราจะมีฐานข้อมูลคนที่รับเบี้ยยังชีพอยู่แล้วเป็นผู้สูงอายุประมาณ 900 คน เราเชิญเขามาทานข้าวร่วมกัน แล้วก็มาเล่นกีฬาผู้สูงอายุ มีดนตรีให้ฟัง เราจัดใหญ่เลยปีละครั้งในวันสงกรานต์ และก็มีการวันเด็ก โดยเราจะไปขอของรางวัลจากโรงงานมาแจกเด็ก ๆ”

“...เรื่องส่งเสริมการศึกษา ปัจจุบันอบต.กำลังสร้างศูนย์เด็กเล็ก คาดว่าจะแล้วเสร็จก่อนเดือนตุลาคม ถ้าเรามีศูนย์เอง เราก็สามารถซื้อชุดนักเรียน ซื้อได้ทุกอย่าง ทำเองได้หมดทุกอย่างจัดการเรียนการสอนด้วยตัวเองได้ เป็นศูนย์การเรียนก่อนอนุบาล เราสามารถจัดการเรียนการสอนเองได้”

“...ส่วนเรื่องการส่งเสริมกลุ่มอาชีพ อบต. เราก็ส่งเสริมโดยจัดบงให้กลุ่มอาชีพต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้ว ให้ไปจัดฝึกอบรมสมาชิกภายในกลุ่ม”

“...เรื่องส่งเสริมให้ชาวบ้านมีสุขภาพร่างกายแข็งแรงโดยจัดหาเครื่องออกกำลังกายให้ทุกหมู่บ้านเลย”

คำให้สัมภาษณ์ของคุณสมชัย สังข์เพชร นายกอบต.คลองข่อย (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2555) ที่ว่า

“...ผมเป็นนายกฯ 2 วาระ นะครับ แต่ไม่ได้ต่อเนื่องครับ คั้นระยะ เฉพาะวาระปัจจุบันนี้ เริ่ม ตั้งแต่ปี 51 ครับ และเคยเป็นรองนายกฯ วาระหนึ่ง แล้วก็รองประธานสภาฯ วาระหนึ่ง”

“...สภาพปัญหาของตำบลเราคือน้ำท่วมทุกปี ช้ำชาก เพราะว่าตำบลของเราเป็นลักษณะ ยาวๆตามแนวคลองพระอุดม ไม่สามารถจะกั้นได้เพราะว่าเป็นคลองชลประทาน พอน้ำขึ้นมาอบต.เราก็ไปกั้นเฉพาะแนวถนน ก็สร้างแนวกั้นน้ำตามถนนต่าง ๆ นะครับ เพื่อไม่ให้เข้าในบ้านเรือนประชาชน ทุกปีก็สามารถกั้นได้ประมาณสัก 70-80% แต่มาปีที่แล้วเนี่ย 100% กั้นไม่ได้ มวลน้ำ มันเยอะเกิน ตั้งแต่เป็น อบต. มาเนี่ยประมาณ 14 ปี งบประมาณ 14 ปี งบฯ ป้องกันน้ำท่วมของตำบลคลองข่อยมากมายเลย ถ้าวเฉลี่ย ปีนี้ก็ประมาณ 5 ล้าน เมื่อปีที่แล้วเราต้องใช้งบประมาณป้องกันน้ำท่วมไป 20 ล้าน เราได้งบฯ จังหวัดประมาณ 10 ล้าน แล้วก็ได้งบฯส่วนท้องถิ่นอีกประมาณ 10 ล้าน ฉะนั้นปัญหาหลัก ๆเลยของ อบต. เราก็คือเรื่องน้ำท่วม ส่วนปัญหาด้านอื่น ก็มีปัญหากับหมู่บ้านอย่างเดียวครับ เพราะว่าหมู่บ้าน เขามองว่าทางองค์กรของเราเนี่ย ไม่ได้ไปดูแลเขา เพราะมันติดขัดที่หมู่บ้านเขามีนิติบุคคลของเขา

“...พื้นที่ของ อบต. คลองข่อยส่วนใหญ่เป็นเกษตร 40% เป็นโรงงานขนาดย่อม 30% แล้วก็มีหมู่บ้านจัดสรรประมาณ 10 หมู่บ้าน นะครับ ในส่วนของโรงงานนะครับ เราก็จะดูแลเรื่องท่อน้ำ เสีย น้ำทิ้ง แล้วก็ป้องกันน้ำท่วม ในเรื่องเกษตรนี่ก็คือ มันเป็นชาวไร่ชาวนาอยู่แล้วนะครับ เราก็ดูแลในเรื่องการป้องกันน้ำที่จะเข้าทุ่ง เพื่อที่จะได้ทำนาได้ 3 ครั้ง แล้วก็มีการประมาณสนับสนุนโดยกู้เงิน ออกกับกู้เงินเข้า เพื่อได้ทำการเกษตรได้เร็วขึ้น ในส่วนของหมู่บ้านจัดสรร เราแทบจะไม่สามารถจะเข้าไปทำอะไรให้เขาได้มาก เพราะว่านิติระเบียบของหมู่บ้านจัดสรร เขามีนิติบุคคลดูแล”

“...โครงการผู้สูงอายุ เราก็ได้ตั้งงบประมาณสนับสนุนไว้ดูแลเขาตลอด มีการจัดกิจกรรมปีละ 1 ครั้งสำหรับผู้สูงอายุ และมีการออกไปเยี่ยมให้กำลังใจ ไปมอบเงินที่เป็นสิทธิที่เขาจะได้ให้ผู้สูงอายุ ผู้ที่ยากไร้ และผู้พิการ”

“...เรื่องส่งเสริมการศึกษา เรามีโครงการอนุบาล 3 ขวบนะครับ ก็อยู่ในการดูแลของ อบต. คลองข่อย 3 โรงเรียน ก็ขอพื้นที่ของโรงเรียนเป็นศูนย์อนุบาลของ อบต. ครับ ทั้งหมดก็มีเด็กประมาณ โรงเรียนละประมาณ 30 กว่าคน ทั้งหมดใช้ครู 6 คน ครับ”

“...เรื่องส่งเสริมการประกอบอาชีพของชาวบ้าน ก็มีจัดอบรมเรื่องถนอมอาหาร ซึ่งเราทำทุกปี ทำเป็นประจำเลย อย่างเมื่อสมัยเศรษฐกิจลงปรืดเลยเนี่ย ก็ซื้อจักรมาประมาณ 40 ตัว ให้เข้ามาเย็บผ้าส่งอะไรอย่างเงี้ยะ ก็ไปได้อีกระดับนึง แต่ในภาคกลางจริง ๆ แล้ว การดูแลเรื่องกลุ่มอาชีพไม่เหมาะสมเลยนะครับ เพราะมันเป็นรายได้ที่ต่ำ 200 บาท 300 บาท จริง ๆ แล้วแรงงาน เฉพาะภาคกลาง ผมมองนะ ขาดแคลนหมดแล้ว ค่อนข้างหายากมากแรงงาน”

“...แล้วก็เรื่องเก็บขยะ เราทำเองครับ มีรถเก็บขยะอยู่ทั้งหมด 3 คัน มีเจ้าหน้าที่อยู่ 12 คน ก็เก็บทุกวันครับ ปี ๆ หนึ่งเราใช้งบประมาณเป็นหลายล้านบาท แต่เก็บค่าขยะได้ไม่เยอะครับ อย่างค่าขยะนี้เราเก็บได้สัก 4-5 แสน เอง แต่การใช้งบประมาณ 2-3 ล้าน

ประเด็นที่ 2 การก่อตัวของนวัตกรรมบริการสาธารณะต่าง ๆ ที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้ว

การก่อตัวของนวัตกรรมบริการสาธารณะต่าง ๆ ที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้ว ส่วนใหญ่เกิดจากความต้องการของประชาชนในแต่ละหมู่บ้าน โดยประชาชนส่วนหนึ่งจะพูดคุยกันและอาจปรึกษาหารือร่วมกับสมาชิกสภา อบต. ของหมู่บ้าน และผู้ใหญ่บ้าน และตกลงกันเป็นการภายในว่าหมู่บ้านของตนต้องการให้ อบต. จัดทำบริการสาธารณะอะไรบ้าง โดยเรียงลำดับโครงการต่าง ๆ ตามความต้องการหรือความจำเป็นก่อนหลัง

พอถึงเวลาที่ อบต. จัดประชุมเวทีประชาคมหมู่บ้านในแต่ละหมู่บ้าน ซึ่งตามปกติจะจัดปีละหนึ่งครั้ง (แต่ อบต. บางแห่งอาจจัดมากกว่านั้น) โดยมีกำหนดวัน เวลา และสถานที่ประชุมแจ้งให้ประชาชนทุกหมู่บ้านทราบล่วงหน้า ประชาชนที่เข้าร่วมประชุมเวทีประชาคมของแต่ละหมู่บ้านก็นำข้อตกลงภายในที่ได้คุยกันไว้ก่อนแล้ว มาเสนอว่าหมู่บ้านเขามีปัญหาเดือดร้อนหรือความจำเป็นอะไรบ้าง และต้องการให้ อบต. จัดทำบริการสาธารณะอะไรบ้าง นายก อบต. ก็จะรับเอาข้อเสนอของประชาชนกลับไปประชุมปรึกษาหารือกันในคณะผู้บริหารของ อบต. เพื่อตัดสินใจต่อไป

นอกจากนี้ อบต. บางแห่งจัดประชุมประจำเดือนที่ อบต. ทุกเดือน โดยเชิญผู้ใหญ่บ้าน กำนัน และชาวบ้านเข้าร่วมประชุมด้วย ผู้ที่เข้าร่วมประชุมสามารถเสนอความคิดเห็นหรือข้อเรียกร้องเกี่ยวกับการจัดทำบริการสาธารณะต่าง ๆ ได้

ในบางกรณีที่เกิดปัญหาความเดือดร้อนเฉพาะหน้า ชาวบ้านก็สามารถโทรศัพท์แจ้งนายก อบต. หรือรวมตัวกันลงชื่อยื่นเรื่องให้ อบต. ไปดำเนินการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนเฉพาะหน้าได้ทันที

ดังเช่น คำให้สัมภาษณ์ของคุณประสาร กลั่นคุ้ม นายก อบต. บางรักน้อย (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2555) ที่ว่า

“...ถ้าชาวบ้านไม่ร้องขอมา เราไม่มีสิทธิ์ไปทำ ชาวบ้านต้องเป็นฝ่ายเริ่มขึ้นมา และก็ช่วยกันคิดช่วยกันทำ เขาก็ต้องมานั่งคุยกันต่างหมู่บ้านว่าควรจะทำปัญหาอย่างไร ทางหมู่บ้านเขาก็มาสะท้อนปัญหา แล้วมานั่งคุยกัน แต่ว่าโครงการที่จะทำนี้ เราต้องตั้งให้มาอยู่แผนสามปี แล้วก็เอาประชาชนมาถกกันก่อน แล้วก็เอาแผนของประชาชนเนี่ยเอามาเข้าไปในแผน ถ้าอะไรที่เขาไม่ได้ร้องมา เราไปทำให้เขา โดยไม่ถามเขาเลยไม่ได้ ทุกวันนี้เราบอกเลยว่า เราดูแลดีทุกอย่าง ไฟฟ้าดับ ไฟฟ้าเสีย ต้นไม้ล้ม หรืออะไรก็ปาละ อบต. รับทุกส่วนครับ”

คำให้สัมภาษณ์ของคุณสุวรรณา ไส้สมบุรณ์ นายก อบต. บางกร่าง (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม 2555) ที่ว่า

“...คือเราจะมีประชุมแผนทุก ๆ ปีนะคะ ประชุมโดยทีมประชาคมชาวบ้าน เพื่อให้ชาวบ้านแจ้งปัญหาว่าอยากได้อะไร อยากทำอะไรนะคะ เราก็จะมาทำแผน เราจะมีเวทีประชาคมทุกปีเลย ประมาณเดือนมีนาคมนะคะ ชาวบ้านเขาก็เสนอว่าอยากได้อะไร แต่บางที่ส่วนหนึ่งเนี่ยทั้งสมาชิก กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้บริหาร ก็มองเห็นอยู่แล้วว่าความจำเป็นของท้องถิ่นมีอะไร แต่เราก็ให้เขาเสนอ บางที่มันก็มาตรงกันนะคะ”

คำให้สัมภาษณ์ของคุณสมเกียรติ บรรพบุรุษ นายก อบต. ราชบุรีนิคม (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 19 มิถุนายน 2555) ที่ว่า

“...เรามีการทำประชาคมหมู่บ้าน ทำทุกปีอย่างน้อยก็ประมาณปีละ ๒ ครั้ง ชาวบ้านที่มา ร่วมประชุมเสนอกันเยอะมาก ส่วนมากจะเป็นเรื่องโครงสร้างพื้นฐาน เขาก็จัดลำดับโครงการต่าง ๆ ในหมู่บ้านของเขาเอง ให้เขาเรียงมาเองเลย 1, 2, 3, 4 ...เราก็รับเอามา”

“...ยามปกติผมจะลงพื้นที่เองประมาณเดือนละ 2 ครั้ง แต่ก็ไม่ได้ลงไปทั่วทุกที่ จะไปเป็น จุด ๆ ไปดูสภาพ ไปดูของจริงว่าตรงนั้นมันมีปัญหาไหม อย่างนั้นอย่างนี้ ไปพบปะพูดคุยกับชาวบ้านกัน หรือบางที่สมาชิกโทรฯมา เราก็ไปดู ปกติจะใช้โทรศัพท์ติดต่อกับผู้ใหญ่บ้าน ผู้ใหญ่บ้านเขาก็จะมี ผู้ช่วยเขา มีอะไรบอกเขาก็จะถึงกันเลย แล้วสมาชิกเราอีก 2 คน โทรฯ เข้าไปเดี๋ยวเขาก็วิ่งไปบอก... ถ้าไม่ใช่เป็นช่วงการประชุมประชาคม แล้วมีชาวบ้านเดือดร้อน อย่างถนนพัง ถ้าเป็นถนนที่เขายกให้ออบต. แล้ว เขาก็มาขอให้ ออบต. เอาหินคลุกไปลง หรืออย่างเรื่องภัยแล้ง น้ำแห้งคลองไม่มีทำเกษตร ชาวบ้านเขาจะรวมตัวกันแล้วมายื่นคำร้องที่ ออบต. เราก็เอาน้ำไปช่วย ส่วนมากเขาจะโทรฯ มาหาผม ผมก็บอกว่าให้ชาวบ้านเซ็นชื่อกันมา 40-50 คน สมาชิกก็ไปเอารายชื่อมา มันก็จะออกงบฯ ง่ายไป เพราะว่าเขาเดือดร้อนจริง ๆ ถ้าอยู่ ๆ มาคนเดียวแล้วมาขอ คงไม่ได้”

คำให้สัมภาษณ์ของคุณอมรเทพ โกศลเวช นายก อบต. ทวีวัฒนา (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2555) ที่ว่า

“...อบต. เราประชุมประจำเดือนทุกเดือน เราก็เชิญผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ผู้ช่วย หมอ ชาวบ้าน ก็เข้าได้ เข้ามาแสดงความคิดเห็นมาเสนออะไรก็ได้ เดือนละครั้ง เพราะเดี๋ยวนี้โครงการแต่ละโครงการ ต้องทำประชาคมกับชาวบ้าน กับพวกผู้ใหญ่บ้าน กับคณะกรรมการหมู่บ้าน เพื่อเอามาบรรจุอยู่ใน แผน ส่วนมากพื้นบ้านไป สักมเกษตรจะรู้จักกันหมด กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะใกล้ชิดกับชาวบ้านมาก บทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านยังมีอยู่สูงมากครับ. . .ในส่วนของหมู่บ้านจัดสรร เขามีกรรมการหมู่บ้าน

อยู่แล้ว พวกนี้กับผู้ใหญ่บ้านเขาจะสนิทกัน เขาจะมาประชุมที่ อบต. ด้วยกันเพราะเขาเป็นกรรมการหมู่บ้านเหมือนกัน”

คำให้สัมภาษณ์ของคุณสมชัย สังข์เพชร นายก อบต. คลองข่อย (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2555) ที่ว่า

“...ทาง อบต. เล็งเห็นความสำคัญของประชาชนนะครับ ก็ได้ทำสิ่งสาธารณะใหม่ ๆ ก็คือ ข้อเสนอโครงการต่าง ๆ จากประชาคมหมู่บ้าน หรือไม่อย่างนั้นก็ทางประชาชนก็แนะนำมาทางผม คณะผู้บริหารก็แนะนำเสริมเพื่อจะได้เข้าแผน...จริง ๆ แล้วผมออกประชาคมทุกหมู่บ้านทุกปี ปีละ 1 ครั้ง ในช่วงเดือนมีนาฯ ใช้เวลาหมู่บ้านละ 1 วัน ต้องไปพบปะประชาชนทุกหมู่บ้านเพื่อให้ทางหมู่บ้านเสนอโครงการ เสนอความต้องการ ให้เสนอทุก ๆ ด้านเลยครับ เพราะว่าให้เสนอเข้ามาเพื่อจะรวบรวมเข้ามาทำแผน 3 ปี ซึ่งส่วนใหญ่ประมาณ 70% เขามักจะเสนอเรื่องโครงสร้างพื้นฐาน พวก ถนนหนทาง ไฟฟ้า น้ำประปา”

ประเด็นที่ 3 กลยุทธ์การตัดสินใจของ อบต. ในการจัดทำวัตรกรรมบริการสาธารณะต่าง ๆ ที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้ว

พบว่า วัตรกรรมบริการสาธารณะต่าง ๆ ที่ อบต. ตัดสินใจจัดทำ ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นไปตามที่ประชาชนแต่ละหมู่บ้านเสนอในการประชุมเวทีประชาคมหมู่บ้าน แต่ผู้บริหารของ อบต. ก็อาจริเริ่มโครงการอื่น ๆ ที่เห็นว่าจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนส่วนรวม เพิ่มเติมจากโครงการต่าง ๆ ที่ประชาชนแต่ละหมู่บ้านเสนอมาได้

ทั้งนี้ นายก อบต. มักจะใช้กลยุทธ์การเข้าถึงประชาชนในแต่ละหมู่บ้านแบบไม่เป็นทางการ เพื่อพูดคุยทำความเข้าใจกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภา อบต. รวมทั้งชาวบ้านทั่วไป เป็นการคุยกันนอกรอบก่อนการประชุมเวทีประชาคมหมู่บ้าน เพื่อหาข้อตกลงร่วมกันก่อน

ในกรณีที่ อบต. ไม่สามารถจัดทำบริการสาธารณะตามที่ประชาชนแต่ละหมู่บ้านเสนอมาได้ทั้งหมดทุกโครงการ อบต. บางแห่งจะพิจารณาจากความจำเป็นหรือความเดือดร้อนของประชาชนเป็นหลัก รวมทั้งข้อจำกัดในด้านขอบเขตอำนาจของ อบต. ในการเข้าไปจัดทำบริการสาธารณะในบางพื้นที่ จากนั้นจึงตัดสินใจเลือกว่าโครงการใดควรจัดทำก่อน โครงการใดควรรอไว้ก่อน

ในกรณีที่ชาวบ้านไม่สามารถตกลงกันได้ว่าควรจะทำอะไรก่อนอะไรหลัง อบต. บางแห่งก็ใช้วิธีการให้ชาวบ้านจับฉลากเพื่อหาข้อยุติ ซึ่งเป็นที่พอใจของชาวบ้าน

ภายหลังการประชุมเวทีประชาคมหมู่บ้านเสร็จแล้ว นายก อบต. จะรับเรื่องทั้งหมดที่ประชาชนเสนอดังกล่าว นำไปเข้าที่ประชุมผู้บริหารของ อบต. เพื่อพิจารณาหาข้อสรุปและบรรจุ

โครงการต่าง ๆ ที่จะจัดทำไว้ในแผนพัฒนาของ อบต. และจัดทำข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่าย ประจำปี เสนอต่อสภา อบต. เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบต่อไป

ดังเช่น คำให้สัมภาษณ์ของคุณประสาร กลั่นคุ้ม นายก อบต. บางรักน้อย (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2555) ที่ว่า

“... พวกกิจกรรมต่าง ๆ นี่นะอะ ต้องผ่านขั้นตอนการประชาคมมาเรียบร้อยแล้ว แล้วต้องเข้าที่ประชุม นายกฯ ก็เปิดให้อภิปรายกันก่อน คุยกันก่อน เมื่อเห็นพ้องต้องกันก็สรุปเป็นมติของที่ประชุม หลังจากนั้นเราก็จะเสนอในข้อบัญญัติงบประมาณว่าจะใช้งบเท่าไร ทำอะไร ที่ไหนอย่างไร”

คำให้สัมภาษณ์ของคุณสุวรรณา โล่สมบุรณ์ นายก อบต. บางกร่าง (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม 2555) ที่ว่า

“... เราดูความจำเป็น ความต้องการของแต่ละหมู่บ้าน ถ้าไม่ติดขัดอะไรเราก็ทำให้ แล้วเราก็จะดูว่า เราทำได้ไหมปีนี้ ถ้าเราทำได้ เราก็จัดทำให้ไปก่อน แต่ถ้ายังไม่ได้เราก็ต้องรอดู บางทีมันก็ติดขัดเรื่องพื้นที่นะคะ บางทีพื้นที่เนี่ยเหมือนกับว่าเขายังไม่อนุญาตให้บ้างอะไอย่างนี้ บางทีจะทำถนนเข้าซอยอะไอย่างนี้ ชาวบ้านเขาก็อยากได้ใช้ไหมคะ แต่บางทีมันก็ติดขัดเนื่องจากยังไม่ได้ยกที่ให้ อบต. อย่างหมู่ 7 ซอยต้นคุณนี่นะคะ ถนนทั้งเส้นประมาณ 2 – 3 กิโลเมตร เป็นหลุมเป็นบ่อไปตลอดเลย อบต. อยากทำ แต่มันทำไม่ได้เพราะเขาไม่ยกที่ให้ แม้แต่แสงสว่างก็ทำไม่ได้ เพราะว่าเขาไม่ให้ที่ ติดตั้งเสาไฟฟ้าก็ไม่ได้ น้ำประปากก็ไปไม่ได้ เนี่ยมันก็เป็นปัญหา ซึ่ง อบต. หรือผู้บริหารอยากทำ แต่ก็ทำไม่ได้ เรื่องมันก็จะติดตรงนี้คะ”

“... สมมุติว่าชาวบ้านแต่ละหมู่บ้านเขาจะเขียนมาเลย 10 เรื่องนะคะ ก็จะบอกเลยว่าเรื่องที่ 1 บางทีเขาบอกว่าไฟดับ ก็จะบอกเลยว่าตอนนี้ได้ดำเนินการแล้วนะได้แจ้งไปแล้ว เรื่องที่ 2 ประปาไม่มี ถ้าเกิดว่ายังไม่มี งั้นเราก็ขอรับไปเลยว่าถ้าตรงนี้คุณยังไม่มี เดี่ยวเราไปทำเรื่องให้ประปามาสำรวจ แล้วก็ดำเนินการ แต่ถ้าเป็นเรื่องอื่น ๆ เช่น หมู่บ้านนี้อยากได้ศูนย์เด็กเล็ก หมู่บ้านนี้อยากได้ตลาดน้ำอะไอย่างนี้ เราก็รับเรื่องมาก่อน แล้วมาคำนวณดูว่าเราจะทำได้หรือไม่ แต่บางอย่างเนี่ยเราก็พูดได้เลย จะบอกเลยว่า เรื่องที่ 1 อย่างนี้เนะ เรื่องที่ 2 อย่างนี้เนะ เรื่องที่ 3 ทำได้ เรื่องที่ 4 ยังทำไม่ได้อะไรเงี้ยะ คือจะชี้แจงที่ประชุมแบบนั้นเลย”

คำให้สัมภาษณ์ของคุณสมเกียรติ บรรพบุรุษ นายก อบต. ราชภูร์นิยม (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 19 มิถุนายน 2555) ที่ว่า

“...พอทำประชาคมหมู่บ้านเสร็จ เราก็รับข้อเสนอต่าง ๆ ที่แต่ละหมู่บ้านเขาเสนอเอามาเข้าที่ประชุมฯ เราก็จะพิจารณากันอีกทีว่าควรจะทำอะไรก่อนที่มันจำเป็น มาจัดลำดับ 1, 2, 3 ไม่ใช่ว่าเขาขอมา เราก็ให้เขาหมด มันเป็นไปได้ วิธีการที่จะจัดลำดับความสำคัญ 1, 2, 3 ผมก็เรียกทีมงานบริหารเข้ามา แล้วก็มาพิจารณากัน เราก็ดูความเดือดร้อน ถ้าเห็นว่าเรื่องไหนเป็นเรื่องที่เขาเดือดร้อน เราก็ต้องไปทำอันนั้นก่อน ความเดือดร้อนนะสำคัญที่สุด ชาวบ้านเขาจบตรงประชาคมมาแล้ว พอเราพิจารณาเรียบร้อยแล้ว ผมจะออกไปชี้แจงให้สมาชิกและผู้ใหญ่บ้านในแต่ละหมู่บ้านทราบ ไปบอกเขาว่าการตัดสินใจเป็นแบบนี้เพราะอะไร ต้องมีเหตุผลแล้วก็ชี้แจงให้ชัดเจน สมาชิกกับผู้ใหญ่บ้านเขาก็ไปบอกต่อกับชาวบ้าน ไม่มีปัญหาอะไร”

คำให้สัมภาษณ์ของคุณอมรเทพ โกศลเวช นายก อบต. ทวีวัฒนา (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2555) ที่ว่า

“...ส่วนมากก็จะปรึกษา แล้วก็ประชาคมกับชาวบ้าน คือเราก็จะรับฟังปัญหามาก่อน แล้วก็มาคุยกัน ประชาชนส่วนใหญ่เขาจะอยากได้ถนน อยากได้ไฟฟ้า เราคุยกันนอกรอบก่อน แล้วก็ปรึกษากันว่าจะเอาอะไรดี อย่างแต่ละหมู่บ้านเนี่ย เขาประชาคม เขาก็จะเรียงลำดับไปแล้ว เรียงลำดับมาให้เราว่า อันไหนเป็นความต้องการอันดับหนึ่ง สอง สาม ของหมู่บ้านเขา ก็คืนะทำให้ตัวเล็กลงง่ายขึ้น เพราะเดี๋ยวนี้จะทำอะไรต้องอยู่ในแผนหมด นอกแผนไม่ได้เลย”

“...คือผมเป็นคนพื้นบ้านที่นี่ โดยปกติผมไปทุกหมู่บ้านอยู่แล้ว ผมจะประสานกับผู้ใหญ่บ้านกับสมาชิกของแต่ละหมู่ ก็ต้องคุยกันนอกรอบก่อน แล้วก็ตกลงกัน อันไหนจำเป็นเร่งด่วนกว่า เอาอันนั้นก่อน ถ้าสรุปไม่ได้ใช่ไหม ให้เขาจับฉลากกันเลย เพราะว่าเราจะไปให้อันนี้ก็เดี๋ยวลำเอียง”

คำให้สัมภาษณ์ของคุณสมชัย สังข์เพชร นายก อบต. คลองข่อย (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2555) ที่ว่า

“...ส่วนใหญ่เนี่ย ปีนี้ผมจะให้งบฯโครงสร้างพื้นฐานหมู่บ้านละไม่ต่ำกว่า 2 ล้านบาท กระจายไปทุกหมู่บ้านก่อน แล้วเขาก็มีประชาคมหมู่บ้าน แต่ละหมู่บ้านก็ไปจัดลำดับความสำคัญเขามาก่อน เพราะเดี๋ยวนีมันใช้อำนาจนายกฯไม่ได้ เพราะว่ามันเป็นระเบียบกฎหมาย...เวลาทำประชาคมข้าราชการประจำของเราจะเป็นผู้อธิบาย ผมก็จะไปร่วมด้วย แล้วก็มีส่วนใหญ่บ้านกับสมาชิกของแต่ละหมู่บ้าน ปกติไม่ค่อยมีปัญหาอะไร หลังจากไปทำประชาคมหมู่บ้านครบทุกหมู่บ้านแล้ว ก็ต้องนำข้อเสนอที่สมาชิกแต่ละหมู่บ้านเสนออันดับ 1 อันดับ 2 ไม่ได้เกี่ยวกับผม เกี่ยวกับในหมู่บ้านยกมือเอามาเข้าแผน 3 ปี มันง่ายครับ ถ้ามาถึงตรงนี้ปุ๊บก็เข้าอันดับ 1 อันดับ 2 ผมก็ตามนั้นเลยครับ แล้วก็

เข้าสภาฯ พอมาถึงสภาฯ ก็อาจมีการเพิ่มเติมสิ่งที่ชาวบ้านเขาไม่ได้มอง เพราะว่าชาวบ้านเขาเห็นแต่ผลประโยชน์ของตัวเอง เขาไม่เห็นส่วนรวม ผมก็ต้องเพิ่มเติมว่าภาพรวมตำบลจะดำเนินการยังไง แล้วก็ส่งอำเภอ ให้อำเภอเห็นชอบกับผู้ว่าฯ”

ประเด็นที่ 4 ความคิดเห็นและความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อหน่วยงานบริการ

สาธารณะต่าง ๆ ที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้ว

สำหรับประเด็นที่ 4 นี้ วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้รับคืนจำนวนทั้งสิ้น 385 ชุด คิดเป็นร้อยละ 96.98 ของแบบสอบถามทั้งหมด (397 ชุด) ที่แจกให้กับกลุ่มตัวอย่างประชาชนผู้อาศัยอยู่ในเขต อบต. ทั้ง 5 แห่งที่ถูกเลือกเป็นกรณีศึกษาของการวิจัยนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ จะนำเสนอเป็นสามตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างประชาชนที่มีต่อการจัดทำหน่วยงานบริการ
สาธารณะในท้องถิ่น

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างประชาชนที่มีต่อการจัดทำหน่วยงานบริการ
สาธารณะในท้องถิ่น

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างประชาชนจำนวน 385 คน ที่อาศัยอยู่ในเขต อบต. ของจังหวัด นนทบุรี ที่ใช้เป็นกรณีศึกษา จำนวน 5 แห่งได้แก่ อบต. บางกร่าง อบต. บางรักน้อย อบต. คลองข่อย อบต. ราษฎร์นิยม และ อบต. ทวีวัฒนา ปรากฏผลในตาราง 2 ถึง ตาราง 13 ดังนี้

ตาราง 2

จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด จำแนกตามระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ (n = 385)

ระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 10 ปี	123	31.95
11-20 ปี	91	23.64
21-30 ปี	39	10.13
31-40 ปี	48	12.47
มากกว่า 40 ปีขึ้นไป	84	21.82
รวม	385	100.00

จากตาราง 2 ระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ของ อบต.จังหวัดนนทบุรี ส่วนใหญ่จะมีระยเวลาน้อยกว่า 10 ปี มากที่สุด ร้อยละ 31.95 รองลงมาคือ ผู้ที่อาศัยอยู่ในช่วงระยะเวลา 11–20 ปี ร้อยละ 23.64 ลำดับที่สามคือผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่มากกว่า 40 ปีขึ้นไป ร้อยละ 21.82

ตาราง 3

จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด จำแนกตามการมีส่วนร่วมในการเรียกร้องหรือแสดงความคิดเห็นให้ อบต. จัดทำบริการสาธารณะในท้องถิ่น (n=385)

การมีส่วนร่วม/แสดงความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
เคย	284	73.77
ไม่เคย	101	26.23
รวม	385	100.00

จากตาราง 3 การมีส่วนร่วมในการเรียกร้องหรือแสดงความคิดเห็นให้ อบต. จัดทำบริการสาธารณะในท้องถิ่น พบว่า ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการเรียกร้อง หรือแสดงความคิดเห็นถึงร้อยละ 73.77 ที่เหลือไม่เคยมีส่วนร่วมในการเรียกร้องหรือแสดงความคิดเห็น ร้อยละ 26.23

ตาราง 4

จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามในเขต อบต. บางกร่าง จำแนกตามระยะเวลาอาศัยในพื้นที่ (n=77)

ระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 10 ปี	5	6.49
11–20 ปี	21	27.27
21–30 ปี	11	14.29
31–40 ปี	14	18.18
มากกว่า 40 ปีขึ้นไป	26	33.77
รวม	77	100.00

จากตาราง 4 ระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ของ อบต.บางกร่าง ส่วนใหญ่ จะอยู่ในช่วงระยะเวลามากกว่า 40 ปีขึ้นไป ร้อยละ 33.77 รองลงมาอยู่ในช่วง 11-20 ปี ร้อยละ 27.27 ลำดับสามอยู่ในช่วง 31-40 ปี ร้อยละ 18.18

ตาราง 5

จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามในเขต อบต. บางกร่าง จำแนกตามการมีส่วนร่วมในการเรียกร้องหรือแสดงความคิดเห็นให้ อบต. บางกร่าง จัดทำบริการสาธารณะในท้องถิ่น (n=77)

การมีส่วนร่วม/แสดงความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
เคย	57	74.03
ไม่เคย	20	25.97
รวม	77	100.00

จากตาราง 5 การมีส่วนร่วมในการเรียกร้องหรือแสดงความคิดเห็นให้ อบต. จัดทำบริการสาธารณะในท้องถิ่น พบว่า ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการเรียกร้อง หรือแสดงความคิดเห็นถึงร้อยละ 74.03 ที่เหลือไม่เคยมีส่วนร่วมในการเรียกร้องหรือแสดงความคิดเห็น ร้อยละ 25.97

ตาราง 6

จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามในเขต อบต. บางรักน้อย จำแนกตาม ระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ของผู้ตอบแบบสอบถามในเขต อบต. บางรักน้อย (n=77)

ระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 10 ปี	34	44.16
11-20 ปี	13	16.88
21-30 ปี	2	2.60
31-40 ปี	8	10.39
มากกว่า 40 ปีขึ้นไป	20	25.97
รวม	77	100.00

จากตาราง 6 ระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ของ อบต.บางรักน้อย ส่วนใหญ่ จะอยู่ในช่วงระยะเวลาน้อยกว่า 10 ปีขึ้นไป ร้อยละ 44.16 รองลงมาอยู่ในช่วงมากกว่า 40 ปีขึ้นไป ร้อยละ 25.97 ลำดับสามอยู่ในช่วง 11-20 ปี ร้อยละ 16.88

ตาราง 7

จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามในเขต อบต. บางรักน้อย จำแนกตามการมีส่วนร่วมในการเรียกร้องหรือแสดงความคิดเห็นให้ อบต. บางรักน้อย จัดทำบริการสาธารณะในท้องถิ่น (n=77)

การมีส่วนร่วม/แสดงความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
เคย	49	63.64
ไม่เคย	28	36.36
รวม	77	100.00

จากตาราง 7 การมีส่วนร่วมในการเรียกร้องหรือแสดงความคิดเห็นให้ อบต. จัดทำบริการสาธารณะในท้องถิ่น พบว่า ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการเรียกร้อง หรือแสดงความคิดเห็นถึงร้อยละ 63.64 ที่เหลือไม่เคยมีส่วนร่วมในการเรียกร้องหรือแสดงความคิดเห็น ร้อยละ 36.36

ตาราง 8

จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามในเขต อบต. คลองข่อย จำแนกตามระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ของผู้ตอบแบบสอบถามในเขต อบต. คลองข่อย (n=77)

ระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 10 ปี	41	53.25
11-20 ปี	19	24.68
21-30 ปี	8	10.39
31-40 ปี	5	6.49
มากกว่า 40 ปีขึ้นไป	4	5.19
รวม	77	100.00

จากตาราง 8 ระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ของ อบต. คลองข่อย ส่วนใหญ่ จะอยู่ในช่วงระยเวลาน้อยกว่า 10 ปีขึ้นไป ร้อยละ 53.25 รองลงมาอยู่ในช่วง 11-20 ปี ร้อยละ 24.68 ลำดับสามอยู่ในช่วง 21-30 ปี ร้อยละ 10.39

ตาราง 9

จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามในเขต อบต. คลองข่อย จำแนกตามการมีส่วนร่วมในการเรียกร้องหรือแสดงความคิดเห็นให้ อบต. คลองข่อย จัดทำบริการสาธารณะในท้องถิ่น (n=77)

การมีส่วนร่วม/แสดงความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
เคย	66	85.71
ไม่เคย	11	14.29
รวม	77	100.00

จากตาราง 9 การมีส่วนร่วมในการเรียกร้องหรือแสดงความคิดเห็นให้ อบต. คลองข่อย จัดทำบริการสาธารณะในท้องถิ่น พบว่า ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการเรียกร้อง หรือแสดงความคิดเห็นถึงร้อยละ 85.71 ที่เหลือไม่เคยมีส่วนร่วมในการเรียกร้องหรือแสดงความคิดเห็น ร้อยละ 14.29

ตาราง 10

จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามในเขต อบต. ราษฎร์นิยม จำแนกตามระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ของผู้ตอบแบบสอบถามในเขต อบต. ราษฎร์นิยม (n=77)

ระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 10 ปี	6	7.79
11-20 ปี	12	15.58
21-30 ปี	16	20.78
31-40 ปี	18	23.38
มากกว่า 40 ปีขึ้นไป	25	32.47
รวม	77	100.00

จากตาราง 10 ระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ของ อบต. ราษฎร์นิยม ส่วนใหญ่ จะอยู่ในช่วงระยะเวลามากกว่า 40 ปีขึ้นไป ร้อยละ 32.47 รองลงมาอยู่ในช่วง 31-40 ปี ร้อยละ 23.38 ลำดับสามอยู่ในช่วง 21-30 ปี ร้อยละ 20.78

ตาราง 11

จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามในเขต อบต. ราษฎร์นิยม จำแนกตามการมีส่วนร่วมในการเรียกร้องหรือแสดงความคิดเห็นให้ อบต. ราษฎร์นิยม จัดทำบริการสาธารณะในท้องถิ่น (n=77)

การมีส่วนร่วม/แสดงความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
เคย	54	70.13
ไม่เคย	23	29.87
รวม	77	100.00

จากตาราง 11 การมีส่วนร่วมในการเรียกร้องหรือแสดงความคิดเห็นให้ อบต. ราษฎร์นิยม จัดทำบริการสาธารณะในท้องถิ่น พบว่า ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการเรียกร้อง หรือแสดงความคิดเห็น ถึงร้อยละ 70.13 ที่เหลือไม่เคยมีส่วนร่วมในการเรียกร้องหรือแสดงความคิดเห็น ร้อยละ 29.87

ตาราง 12

จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามในเขต อบต. ทวีวัฒนา จำแนกตามระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ของผู้ตอบแบบสอบถามในเขต อบต. ทวีวัฒนา (n=77)

ระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 10 ปี	37	48.05
11-20 ปี	26	33.77
21-30 ปี	2	2.60
31-40 ปี	3	3.90
มากกว่า 40 ปีขึ้นไป	9	11.69
รวม	77	100.00

จากตาราง 12 ระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ของ อบต. ทวีวัฒนา ส่วนใหญ่ จะอยู่ในช่วงระยเวลาน้อยกว่า 10 ปีขึ้นไป ร้อยละ 48.05 รองลงมาอยู่ในช่วง 11-20 ปี ร้อยละ 33.77 ลำดับสาม อยู่ในช่วงมากกว่า 40 ปีขึ้นไป ร้อยละ 11.69

ตาราง 13

จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามในเขต อบต. ทวีวัฒนา จำแนกตามการมีส่วนร่วมในการเรียกร้องหรือแสดงความคิดเห็นให้ อบต. ทวีวัฒนา จัดทำบริการสาธารณะในท้องถิ่น (n=77)

การมีส่วนร่วม/แสดงความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
เคย	58	75.32
ไม่เคย	19	24.68
รวม	77	100.00

จากตาราง 13 การมีส่วนร่วมในการเรียกร้องหรือแสดงความคิดเห็นให้ อบต. ทวีวัฒนา จัดทำบริการสาธารณะในท้องถิ่น พบว่า ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการเรียกร้อง หรือแสดงความคิดเห็นถึงร้อยละ 75.32 ที่เหลือไม่เคยมีส่วนร่วมในการเรียกร้องหรือแสดงความคิดเห็น ร้อยละ 24.68

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างประชาชนที่มีต่อการจัดทำวัตรกรมบริการสาธารณะใน
ท้องถิ่น ปรากฏผลในตาราง 14 ถึง ตาราง 19 ดังนี้

ตาราง 14

ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดที่อาศัยอยู่ในเขต อบต. ทั้ง 5 แห่งของจังหวัดนนทบุรี ที่
มีต่อการจัดทำวัตรกรมบริการสาธารณะในท้องถิ่น (n = 385)

ประเด็นความคิดเห็น	ความคิดเห็น		
	เห็นด้วย จำนวน (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย จำนวน (ร้อยละ)	ไม่แน่ใจ จำนวน (ร้อยละ)
1. วัตรกรมการบริการสาธารณะใน ท้องถิ่นที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้ว เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น	292 (75.84)	39 (10.13)	54 (14.03)
2. วัตรกรมการบริการสาธารณะใน ท้องถิ่นที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้วช่วย แก้ปัญหาในท้องถิ่น	247 (64.16)	55 (14.28)	83 (21.56)
3. วัตรกรมการบริการสาธารณะใน ท้องถิ่นที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้ว ตรง กับความต้องการ	266 (69.09)	46 (11.95)	73 (18.96)
4. วัตรกรมการบริการสาธารณะใน ท้องถิ่นที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้ว ก่อให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า	274 (71.17)	39 (10.13)	72 (18.70)
5. อบต. มีอิสระในการจัดทำวัตรกรม การบริการสาธารณะในท้องถิ่น	276 (71.69)	33 (8.57)	76 (19.74)

จากตาราง 14 พบว่า ส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในทุกประเด็น และเมื่อ
เปรียบเทียบเป็นรายประเด็น พบว่า ประเด็นที่มีจำนวนผู้ตอบว่าเห็นด้วย คิดเป็นอัตราร้อยละสูงสุด
ลำดับแรกคือ วัตรกรมการบริการสาธารณะในท้องถิ่นที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้วเหมาะสมกับ
สภาพแวดล้อมในท้องถิ่น ร้อยละ 75.84 รองลงมาคือ อบต. มีอิสระในการจัดทำวัตรกรมการบริการ
สาธารณะในท้องถิ่น ร้อยละ 71.69 และ ลำดับที่สามคือ วัตรกรมการบริการสาธารณะในท้องถิ่นที่
อบต. ได้จัดทำไปแล้ว ก่อให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า ร้อยละ 71.17

ตาราง 15

ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่อาศัยอยู่ในเขต อบต. บางกร่าง ที่มีต่อการจัดทำนวัตกรรม
บริการสาธารณะในท้องถิ่น (n=77)

ประเด็นความคิดเห็น	ความคิดเห็น		
	เห็นด้วย จำนวน (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย จำนวน (ร้อยละ)	ไม่แน่ใจ จำนวน (ร้อยละ)
1. นวัตกรรมบริการสาธารณะใน ท้องถิ่นที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้ว เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น	52 (67.53)	6 (7.79)	19 (24.68)
2. นวัตกรรมบริการสาธารณะใน ท้องถิ่นที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้วช่วย แก้ปัญหาในท้องถิ่น	50 (64.94)	6 (7.79)	21 (27.27)
3. นวัตกรรมบริการสาธารณะใน ท้องถิ่นที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้ว ตรง กับความต้องการ	52 (67.53)	9 (11.69)	16 (20.78)
4. นวัตกรรมบริการสาธารณะใน ท้องถิ่นที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้ว ก่อให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า	56 (72.73)	5 (6.49)	16 (20.78)
5. อบต. มีอิสระในการจัดทำนวัตกรรม บริการสาธารณะในท้องถิ่น	43 (55.84)	5 (6.49)	29 (37.66)

จากตาราง 15 พบว่า ส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในทุกประเด็น และเมื่อ
เปรียบเทียบเป็นรายประเด็น พบว่า ประเด็นที่มีจำนวนผู้ตอบว่าเห็นด้วย คิดเป็นอัตราร้อยละสูงสุด
ลำดับแรกคือ นวัตกรรมบริการสาธารณะในท้องถิ่นที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้ว ก่อให้เกิดประโยชน์
คุ้มค่า ร้อยละ 72.73 รองลงมา มีสองประเด็นที่เท่ากัน คือ นวัตกรรมบริการสาธารณะในท้องถิ่นที่
อบต. ได้จัดทำไปแล้วเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น และ นวัตกรรมบริการสาธารณะใน
ท้องถิ่นที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้วตรงกับความต้องการ ร้อยละ 67.53 และลำดับที่สามคือ นวัตกรรม
บริการสาธารณะในท้องถิ่นที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้วช่วยแก้ปัญหาในท้องถิ่น ร้อยละ 64.94

ตาราง 16

ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่อาศัยอยู่ในเขต อบต. บางรักน้อย ที่มีต่อการจัดทำวัตรกรรมบริการสาธารณะในท้องถิ่น (n=77)

ประเด็นความคิดเห็น	ความคิดเห็น		
	เห็นด้วย จำนวน (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย จำนวน (ร้อยละ)	ไม่แน่ใจ จำนวน (ร้อยละ)
1. วัตรกรรมการบริการสาธารณะในท้องถิ่นที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้วเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น	52 (67.53)	16 (20.78)	9 (11.69)
2. วัตรกรรมการบริการสาธารณะในท้องถิ่นที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้วช่วยแก้ปัญหาในท้องถิ่น	36 (46.75)	23 (29.87)	18 (23.38)
3. วัตรกรรมการบริการสาธารณะในท้องถิ่นที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้ว ตรงกับความต้องการ	51 (66.23)	12 (15.58)	14 (18.18)
4. วัตรกรรมการบริการสาธารณะในท้องถิ่นที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้วก่อให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า	42 (54.55)	14 (18.18)	21 (27.27)
5. อบต. มีอิสระในการจัดทำวัตรกรรมการบริการสาธารณะในท้องถิ่น	48 (62.34)	15 (19.48)	14 (18.18)

จากตาราง 16 พบว่า ส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในทุกประเด็น และเมื่อเปรียบเทียบเป็นรายประเด็น พบว่า ประเด็นที่มีจำนวนผู้ตอบว่าเห็นด้วย คิดเป็นอัตราร้อยละสูงสุด ลำดับแรกคือ วัตรกรรมการบริการสาธารณะในท้องถิ่นที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้วเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น ร้อยละ 67.53 รองลงมาคือ วัตรกรรมการบริการสาธารณะในท้องถิ่นที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้วตรงกับความต้องการ ร้อยละ 66.23 และลำดับที่สามคือ อบต. มีอิสระในการจัดทำวัตรกรรมการบริการสาธารณะในท้องถิ่น ร้อยละ 62.34

ตาราง 17

ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่อาศัยอยู่ในเขต อบต. คลองข่อย ที่มีต่อการจัดทำนวัตกรรมการบริการสาธารณะในท้องถิ่น (n=77)

ประเด็นความคิดเห็น	ความคิดเห็น		
	เห็นด้วย จำนวน (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย จำนวน (ร้อยละ)	ไม่แน่ใจ จำนวน (ร้อยละ)
1. นวัตกรรมการบริการสาธารณะใน ท้องถิ่นที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้ว เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น	66 (85.71)	8 (10.39)	3 (3.90)
2. นวัตกรรมการบริการสาธารณะใน ท้องถิ่นที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้วช่วย แก้ปัญหาในท้องถิ่น	50 (64.94)	16 (20.78)	11 (14.29)
3. นวัตกรรมการบริการสาธารณะใน ท้องถิ่นที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้ว ตรง กับความต้องการ	55 (71.43)	13 (16.88)	9 (11.69)
4. นวัตกรรมการบริการสาธารณะใน ท้องถิ่นที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้ว ก่อให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า	62 (80.52)	8 (10.39)	7 (9.09)
5. อบต. มีอิสระในการจัดทำนวัตกรรมการ บริการสาธารณะในท้องถิ่น	69 (89.61)	4 (5.19)	4 (5.19)

จากตาราง 17 พบว่า ส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในทุกประเด็น และเมื่อเปรียบเทียบเป็นรายประเด็น พบว่า ประเด็นที่มีจำนวนผู้ตอบว่าเห็นด้วย คิดเป็นอัตราร้อยละสูงสุด ลำดับแรกคือ อบต. มีอิสระในการจัดทำนวัตกรรมการบริการสาธารณะในท้องถิ่น ร้อยละ 89.61 รองลงมาคือ นวัตกรรมการบริการสาธารณะในท้องถิ่นที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้วเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น ร้อยละ 85.71 และลำดับที่สามคือ นวัตกรรมการบริการสาธารณะในท้องถิ่นที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้วก่อให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า ร้อยละ 80.52

ตาราง 18

ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่อาศัยอยู่ในเขต อบต. ราษฎร์นิยม ที่มีต่อการจัดทำนวัตกรรมบริการสาธารณสุขในท้องถิ่น (n=77)

ประเด็นความคิดเห็น	ความคิดเห็น		
	เห็นด้วย จำนวน (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย จำนวน (ร้อยละ)	ไม่แน่ใจ จำนวน (ร้อยละ)
1. นวัตกรรมบริการสาธารณสุขใน ท้องถิ่นที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้ว เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น	62 (80.52)	7 (9.09)	8 (10.39)
2. นวัตกรรมบริการสาธารณสุขใน ท้องถิ่นที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้วช่วย แก้ปัญหาในท้องถิ่น	58 (75.32)	3 (3.90)	16 (20.78)
3. นวัตกรรมบริการสาธารณสุขใน ท้องถิ่นที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้ว ตรง กับความต้องการ	55 (71.43)	4 (5.19)	18 (23.38)
4. นวัตกรรมบริการสาธารณสุขใน ท้องถิ่นที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้ว ก่อให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า	60 (77.92)	5 (6.49)	12 (15.58)
5. อบต. มีอิสระในการจัดทำนวัตกรรม บริการสาธารณสุขในท้องถิ่น	61 (79.22)	3 (3.90)	13 (16.88)

จากตาราง 18 พบว่า ส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในทุกประเด็น และเมื่อเปรียบเทียบเป็นรายประเด็น พบว่า ประเด็นที่มีจำนวนผู้ตอบว่าเห็นด้วย คิดเป็นอัตราร้อยละสูงสุด ลำดับแรกคือ นวัตกรรมบริการสาธารณสุขในท้องถิ่นที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้วเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น ร้อยละ 80.52 รองลงมาคือ อบต. มีอิสระในการจัดทำนวัตกรรมบริการสาธารณสุขในท้องถิ่น ร้อยละ 79.22 และลำดับที่สามคือ นวัตกรรมบริการสาธารณสุขในท้องถิ่นที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้วก่อให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า ร้อยละ 77.92

ตาราง 19

ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่อาศัยอยู่ในเขต อบต. ทวีวัฒนา ที่มีต่อการจัดทำนวัตกรรมบริการสาธารณสุขในท้องถิ่น (n=77)

ประเด็นความคิดเห็น	ความคิดเห็น		
	เห็นด้วย จำนวน (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย จำนวน (ร้อยละ)	ไม่แน่ใจ จำนวน (ร้อยละ)
1. นวัตกรรมบริการสาธารณสุขใน ท้องถิ่นที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้ว เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น	60 (77.92)	2 (2.60)	15 (19.48)
2. นวัตกรรมบริการสาธารณสุขใน ท้องถิ่นที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้วช่วย แก้ปัญหาในท้องถิ่น	53 (68.83)	7 (9.09)	17 (22.08)
3. นวัตกรรมบริการสาธารณสุขใน ท้องถิ่นที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้ว ตรงกับ ความต้องการ	53 (68.83)	8 (10.39)	16 (20.78)
4. นวัตกรรมบริการสาธารณสุขใน ท้องถิ่นที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้ว ก่อให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า	55 (71.43)	6 (7.79)	16 (20.78)
5. อบต. มีอิสระในการจัดทำนวัตกรรม บริการสาธารณสุขในท้องถิ่น	55 (71.43)	6 (7.79)	16 (20.78)

จากตาราง 19 พบว่า ส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในทุกประเด็น และเมื่อเปรียบเทียบเป็นรายประเด็น พบว่า ประเด็นที่มีจำนวนผู้ตอบว่าเห็นด้วย คิดเป็นอัตราร้อยละสูงสุด ลำดับแรกคือ นวัตกรรมบริการสาธารณสุขในท้องถิ่นที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้วเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น ร้อยละ 77.92 รองลงมา มีเท่ากันสองประเด็นคือ นวัตกรรมบริการสาธารณสุขในท้องถิ่นที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้วก่อให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า และ อบต. มีอิสระในการจัดทำนวัตกรรมบริการสาธารณสุขในท้องถิ่น ร้อยละ 71.43 และลำดับที่สามมีเท่ากันสองประเด็นคือ นวัตกรรมบริการสาธารณสุขในท้องถิ่นที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้วช่วยแก้ปัญหาในท้องถิ่น และ นวัตกรรมบริการสาธารณสุขในท้องถิ่นที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้วตรงกับความต้องการ ร้อยละ 68.83

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างประชาชนที่มีต่อการจัดทำวัตรกรมบริการสาธารณะ
ในท้องถิ่น ปรากฏผลในตาราง 20 ถึง ตาราง 25 ดังนี้

ตาราง 20

ความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดที่อาศัยอยู่ในเขต อบต. ทั้ง 5 แห่งของจังหวัดนนทบุรี
ที่มีต่อการจัดทำวัตรกรมบริการสาธารณะในท้องถิ่น (n = 385)

ประเด็นความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ		
	พึงพอใจ จำนวน (ร้อยละ)	ไม่พึงพอใจ จำนวน (ร้อยละ)	ไม่แน่ใจ จำนวน (ร้อยละ)
1. พึงพอใจในความคิดริเริ่มของ อบต. ใน การจัดทำวัตรกรมบริการสาธารณะ ในท้องถิ่น	266 (69.09)	60 (15.59)	59 (15.32)
2. พึงพอใจความเข้มแข็งของ อบต. ใน การจัดทำวัตรกรมบริการสาธารณะใน ท้องถิ่น	280 (72.73)	43 (11.17)	62 (16.100)
3. พึงพอใจการมีส่วนร่วมของประชาชน ในท้องถิ่นกับ อบต. ในการจัดทำ วัตรกรมบริการสาธารณะในท้องถิ่น	275 (71.42)	55 (14.29)	55 (14.29)
4. พึงพอใจผลที่เกิดจากนวัตรกรมบริการ สาธารณะในท้องถิ่นที่จัดทำโดย อบต.	266 (69.09)	51 (13.25)	68 (17.66)

จากตาราง 20 พบว่า ส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างพึงพอใจในทุกประเด็น และเมื่อ
เปรียบเทียบเป็นรายประเด็น พบว่า ประเด็นที่มีจำนวนผู้ตอบว่าพึงพอใจ คิดเป็นอัตราร้อยละสูงสุด
ลำดับแรก คือ พึงพอใจความเข้มแข็งของ อบต. ในการจัดทำวัตรกรมบริการสาธารณะในท้องถิ่น
ร้อยละ 72.73 รองลงมาคือ พึงพอใจการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นกับ อบต. ในการจัดทำ
วัตรกรมบริการสาธารณะในท้องถิ่น ร้อยละ 71.42 ลำดับที่สามเท่ากันสองประเด็นคือ พึงพอใจใน
ความคิดริเริ่มของ อบต. ในการจัดทำวัตรกรมบริการสาธารณะในท้องถิ่น และพึงพอใจผลที่เกิดจาก
นวัตรกรมบริการสาธารณะในท้องถิ่นที่จัดทำโดย อบต. ร้อยละ 69.09

ตาราง 21

ความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่อาศัยอยู่ในเขต อบต. บางกร่าง ที่มีต่อการจัดทำนวัตกรรมการบริการสาธารณะในท้องถิ่น (n=77)

ประเด็นความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ		
	พึงพอใจ จำนวน (ร้อยละ)	ไม่พึงพอใจ จำนวน (ร้อยละ)	ไม่แน่ใจ จำนวน (ร้อยละ)
1. พึงพอใจในความคิดริเริ่มของ อบต. ในการจัดทำนวัตกรรมการ สาธารณะในท้องถิ่น	53 (68.83)	8 (10.39)	16 (20.78)
2. พึงพอใจความเข้มแข็งของ อบต. ในการจัดทำนวัตกรรมการ สาธารณะในท้องถิ่น	53 (68.83)	9 (11.69)	15 (19.48)
3. พึงพอใจการมีส่วนร่วมของประชาชน ในท้องถิ่นกับ อบต. ในการจัดทำ นวัตกรรมการบริการสาธารณะในท้องถิ่น	49 (63.64)	16 (20.78)	12 (15.58)
4. พึงพอใจผลที่เกิดจากนวัตกรรมการ บริการสาธารณะในท้องถิ่นที่จัดทำ โดย อบต.	51 (66.23)	12 (15.58)	14 (18.18)

จากตาราง 21 พบว่า ส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างพึงพอใจในทุกประเด็น และเมื่อเปรียบเทียบเป็นรายประเด็น พบว่า ประเด็นที่มีจำนวนผู้ตอบว่าพึงพอใจ คิดเป็นอัตราร้อยละสูงสุด ลำดับแรก มีเท่ากันสองประเด็นคือ พึงพอใจในความคิดริเริ่มของ อบต. ในการจัดทำนวัตกรรมการบริการสาธารณะในท้องถิ่น และพึงพอใจความเข้มแข็งของ อบต. ในการจัดทำนวัตกรรมการบริการสาธารณะในท้องถิ่น ร้อยละ 68.83 รองลงมาคือ พึงพอใจผลที่เกิดจากนวัตกรรมการบริการสาธารณะในท้องถิ่นที่จัดทำโดย อบต. ร้อยละ 66.23 ลำดับสุดท้ายคือ พึงพอใจการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นกับ อบต. ในการจัดทำนวัตกรรมการบริการสาธารณะในท้องถิ่น ร้อยละ 63.64

ตาราง 22

ความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่อาศัยอยู่ในเขต อบต.บางรักน้อย ที่มีต่อการจัดทำนวัตกรรมบริการสาธารณสุขในท้องถิ่น (n=77)

ประเด็นความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ		
	พึงพอใจ จำนวน (ร้อยละ)	ไม่พึงพอใจ จำนวน (ร้อยละ)	ไม่แน่ใจ จำนวน (ร้อยละ)
1. พึงพอใจในความคิดริเริ่มของ อบต. ในการจัดทำนวัตกรรมบริการ สาธารณสุขในท้องถิ่น	42 (54.55)	22 (28.57)	13 (16.88)
2. พึงพอใจความเข้มแข็งของ อบต.ใน การจัดทำนวัตกรรมบริการสาธารณสุข ในท้องถิ่น	53 (68.83)	10 (12.99)	14 (18.18)
3. พึงพอใจการมีส่วนร่วมของประชาชน ในท้องถิ่นกับ อบต.ในการจัดทำ นวัตกรรมบริการสาธารณสุขในท้องถิ่น	52 (67.53)	16 (20.78)	9 (11.69)
4. พึงพอใจผลที่เกิดจากนวัตกรรม บริการสาธารณสุขในท้องถิ่นที่จัดทำ โดย อบต.	46 (59.74)	19 (24.68)	12 (15.58)

จากตาราง 22 พบว่า ส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างพึงพอใจในทุกประเด็น และเมื่อเปรียบเทียบเป็นรายประเด็น พบว่า ประเด็นที่มีจำนวนผู้ตอบว่าพึงพอใจ คิดเป็นอัตราร้อยละสูงสุด ลำดับแรกคือ พึงพอใจความเข้มแข็งของ อบต. ในการจัดทำนวัตกรรมบริการสาธารณสุขในท้องถิ่น ร้อยละ 68.83 รองลงมาคือ พึงพอใจการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นกับ อบต. ในการจัดทำนวัตกรรมบริการสาธารณสุขในท้องถิ่น ร้อยละ 67.53 ลำดับที่สามคือ พึงพอใจผลที่เกิดจากนวัตกรรมบริการสาธารณสุขในท้องถิ่นที่จัดทำโดย อบต. ร้อยละ 59.74

ตาราง 23

ความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่อาศัยอยู่ในเขต อบต. คลองข่อย ที่มีต่อการจัดทำนวัตกรรมบริการสาธารณะในท้องถิ่น (n=77)

ประเด็นความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ		
	พึงพอใจ จำนวน (ร้อยละ)	ไม่พึงพอใจ จำนวน (ร้อยละ)	ไม่แน่ใจ จำนวน (ร้อยละ)
1. พึงพอใจในความคิดริเริ่มของ อบต. ในการจัดทำนวัตกรรมบริการสาธารณะในท้องถิ่น	63 (81.82)	11 (14.28)	3 (3.90)
2. พึงพอใจความเข้มแข็งของ อบต. ในการจัดทำนวัตกรรมบริการสาธารณะในท้องถิ่น	63 (81.82)	10 (12.98)	4 (5.20)
3. พึงพอใจการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นกับ อบต. ในการจัดทำนวัตกรรมบริการสาธารณะในท้องถิ่น	63 (81.82)	8 (10.39)	6 (7.79)
4. พึงพอใจผลที่เกิดจากนวัตกรรมบริการสาธารณะในท้องถิ่นที่จัดทำโดย อบต.	59 (76.62)	8 (10.39)	10 (12.99)

จากตาราง 23 พบว่า ส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างพึงพอใจในทุกประเด็น และเมื่อเปรียบเทียบเป็นรายประเด็น พบว่า ประเด็นที่มีจำนวนผู้ตอบว่าพึงพอใจ คิดเป็นอัตราร้อยละสูงสุด ลำดับแรก เท่ากันมีสามประเด็นคือ พึงพอใจในความคิดริเริ่มของ อบต. ในการจัดทำนวัตกรรมบริการสาธารณะในท้องถิ่น พึงพอใจความเข้มแข็งของ อบต. ในการจัดทำนวัตกรรมบริการสาธารณะในท้องถิ่น และพึงพอใจการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นกับ อบต. ในการจัดทำนวัตกรรมบริการสาธารณะในท้องถิ่น ร้อยละ 81.82 รองลงมาคือ พึงพอใจผลที่เกิดจากนวัตกรรมบริการสาธารณะในท้องถิ่นที่จัดทำโดย อบต. ร้อยละ 76.62

ตาราง 24

ความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่อาศัยอยู่ในเขต อบต. ราษฎร์นิยม ที่มีต่อการจัดทำนวัตกรรมการบริการสาธารณสุขในท้องถิ่น (n=77)

ประเด็นความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ		
	พึงพอใจ จำนวน (ร้อยละ)	ไม่พึงพอใจ จำนวน (ร้อยละ)	ไม่แน่ใจ จำนวน (ร้อยละ)
1. พึงพอใจในความคิดริเริ่มของ อบต. ใน การจัดทำนวัตกรรมการบริการสาธารณสุข ในท้องถิ่น	57 (74.02)	10 (12.99)	10 (12.99)
2. พึงพอใจความเข้มแข็งของ อบต. ใน การจัดทำนวัตกรรมการบริการสาธารณสุขใน ท้องถิ่น	60 (77.92)	5 (6.49)	12 (15.58)
3. พึงพอใจการมีส่วนร่วมของประชาชน ในท้องถิ่นกับ อบต. ในการจัดทำ นวัตกรรมการบริการสาธารณสุขในท้องถิ่น	60 (77.92)	4 (5.19)	13 (16.88)
4. พึงพอใจผลที่เกิดจากนวัตกรรมการ สาธารณสุขในท้องถิ่นที่จัดทำโดย อบต.	59 (76.62)	3 (3.90)	15 (19.48)

จากตาราง 24 พบว่า ส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างพึงพอใจในทุกประเด็น และเมื่อเปรียบเทียบเป็นรายประเด็น พบว่า ประเด็นที่มีจำนวนผู้ตอบว่าพึงพอใจ คิดเป็นอัตราร้อยละสูงสุด ลำดับแรก เท่ากันมีสองประเด็นคือ พึงพอใจความเข้มแข็งของ อบต. ในการจัดทำนวัตกรรมการบริการสาธารณสุขในท้องถิ่น และพึงพอใจการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นกับ อบต. ในการจัดทำนวัตกรรมการบริการสาธารณสุขในท้องถิ่น ร้อยละ 77.92 รองลงมาคือ พึงพอใจผลที่เกิดจากนวัตกรรมการบริการสาธารณสุขในท้องถิ่นที่จัดทำโดย อบต. ร้อยละ 76.62 ลำดับสุดท้ายคือ พึงพอใจในความคิดริเริ่มของ อบต. ในการจัดทำนวัตกรรมการบริการสาธารณสุขในท้องถิ่น ร้อยละ 74.02

ตาราง 25

ความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่อาศัยอยู่ในเขต อบต. ทวีวัฒนา ที่มีต่อการจัดทำนวัตกรรมการบริการสาธารณสุขในท้องถิ่น (n=77)

ประเด็นความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ		
	พึงพอใจ จำนวน (ร้อยละ)	ไม่พึงพอใจ จำนวน (ร้อยละ)	ไม่แน่ใจ จำนวน (ร้อยละ)
1. พึงพอใจในความคิดริเริ่มของ อบต. ใน การจัดทำนวัตกรรมการบริการสาธารณสุข ในท้องถิ่น	52 (67.53)	9 (11.69)	16 (20.78)
2. พึงพอใจความเข้มแข็งของ อบต. ใน การจัดทำนวัตกรรมการบริการสาธารณสุขใน ท้องถิ่น	51 (66.23)	9 (11.69)	17 (22.08)
3. พึงพอใจการมีส่วนร่วมของประชาชน ในท้องถิ่นกับ อบต. ในการจัดทำ นวัตกรรมการบริการสาธารณสุขท้องถิ่น	51 (66.23)	11 (14.29)	15 (19.48)
4. พึงพอใจผลที่เกิดจากนวัตกรรมการ สาธารณสุขในท้องถิ่นที่จัดทำโดย อบต.	50 (64.34)	10 (12.99)	17 (22.08)

จากตาราง 25 พบว่า ส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างพึงพอใจในทุกประเด็น และเมื่อเปรียบเทียบเป็นรายประเด็น พบว่า ประเด็นที่มีจำนวนผู้ตอบว่าพึงพอใจ คิดเป็นอัตราร้อยละสูงสุดลำดับแรกคือ พึงพอใจในความคิดริเริ่มของ อบต. ในการจัดทำนวัตกรรมการบริการสาธารณสุขในท้องถิ่น ร้อยละ 67.53 รองลงมามีเท่ากันสองประเด็นคือ พึงพอใจความเข้มแข็งของ อบต. ในการจัดทำนวัตกรรมการบริการสาธารณสุขในท้องถิ่น และพึงพอใจการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นกับ อบต. ในการจัดทำนวัตกรรมการบริการสาธารณสุขในท้องถิ่น ร้อยละ 66.23 ลำดับสุดท้ายคือ พึงพอใจในความคิดริเริ่มของ อบต. ในการจัดทำนวัตกรรมการบริการสาธารณสุขในท้องถิ่น ร้อยละ 64.34

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

ตามที่โครงการวิจัยนี้ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ 4 ประการ และได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ดังรายละเอียดที่ได้อธิบายไว้ในบทที่ 3 และ 4 คณะผู้วิจัยจึงได้สรุปผลการวิจัยแยกเป็น 4 ประเด็น เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

ประเด็นที่ 1-3 เป็นสรุปผลการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยอาศัยข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง นายก อบต. จำนวน 5 คน และจากการสังเกตสภาพแวดล้อม สรุปได้ว่า

ประเด็นที่ 1 ลักษณะของนวัตกรรมบริการสาธารณะต่าง ๆ ที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้ว

ลักษณะของนวัตกรรมบริการสาธารณะต่าง ๆ ที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้ว ครอบคลุมบริการสาธารณะต่าง ๆ หลายด้านที่เป็นอำนาจหน้าที่ของ อบต. ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แต่ส่วนใหญ่จะเน้นด้านโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค ได้แก่ การสร้างและบำรุงรักษาถนน ทางเดิน การจัดให้มีไฟฟ้า น้ำประปา การกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล การกำจัดวัชพืชในคลอง การขุดลอก/คูต่อระบายน้ำ การบรรเทาสาธารณภัย การป้องกันน้ำท่วม การจัดให้มีน้ำเพื่อการเกษตร การพัฒนาผู้สูงอายุ ผู้พิการ เด็กและเยาวชน การส่งเสริมกลุ่มอาชีพ การรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่น การส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม การป้องกันและรักษาโรค เป็นต้น

ประเด็นที่ 2 การก่อตัวของนวัตกรรมบริการสาธารณะต่าง ๆ ที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้ว

การก่อตัวของนวัตกรรมบริการสาธารณะต่าง ๆ ที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้ว ส่วนใหญ่เกิดจากความต้องการของประชาชนในแต่ละหมู่บ้าน โดยประชาชนส่วนหนึ่งจะพูดคุยกันและอาจปรึกษาหารือร่วมกับสมาชิกสภา อบต. ของหมู่บ้าน และผู้ใหญ่บ้าน และตกลงกันเป็นการภายในว่าหมู่บ้านของตนต้องการให้ อบต. จัดทำบริการสาธารณะอะไรบ้าง โดยเรียงลำดับโครงการต่าง ๆ ตามความต้องการหรือความจำเป็นก่อนหลัง

พอถึงเวลาที่ อบต. จัดประชุมเวทีประชาคมหมู่บ้านในแต่ละหมู่บ้าน ซึ่งตามปกติจะจัดปีละหนึ่งครั้ง (แต่ อบต. บางแห่งอาจจัดมากกว่านั้น) โดยมีกำหนดวัน เวลา และสถานที่ประชุมแจ้งให้ประชาชนทุกหมู่บ้านทราบล่วงหน้า ประชาชนที่เข้าร่วมประชุมเวทีประชาคมของแต่ละหมู่บ้านก็จะนำข้อตกลงภายในที่ได้คุยกันไว้ก่อนแล้ว มาเสนอว่าหมู่บ้านเขามีปัญหาเดือดร้อนหรือความจำเป็น

อะไรบ้าง และต้องการให้ อบต. จัดทำบริการสาธารณะอะไรบ้าง นายก อบต. ก็จะได้รับเอาข้อเสนอฯ ของประชาชนกลับไปประชุมปรึกษาหารือกันในคณะผู้บริหารของ อบต. เพื่อตัดสินใจต่อไป

ประเด็นที่ 3 กลยุทธ์การตัดสินใจของ อบต. ในการจัดทำนวัตกรรมบริการสาธารณะต่าง ๆ ที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้ว

นวัตกรรมบริการสาธารณะต่าง ๆ ที่ อบต. ตัดสินใจจัดทำนั้น ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นไปตามที่ประชาชนแต่ละหมู่บ้านเสนอในการประชุมเวทีประชาคมหมู่บ้าน แต่ผู้บริหารของ อบต. ก็อาจริเริ่มโครงการอื่น ๆ ที่เห็นว่าจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนส่วนรวม เพิ่มเติมจากโครงการต่าง ๆ ที่ประชาชนแต่ละหมู่บ้านเสนอมาได้

ทั้งนี้ นายก อบต. มักจะใช้กลยุทธ์การเข้าถึงประชาชนในแต่ละหมู่บ้านแบบไม่เป็นทางการ เพื่อพูดคุยทำความเข้าใจกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภา อบต. รวมทั้งชาวบ้านทั่วไป เป็นการคุยกันนอกรอบก่อนการประชุมเวทีประชาคมหมู่บ้าน เพื่อหาข้อตกลงร่วมกันก่อน

ในกรณีที่ อบต. ไม่สามารถจัดทำบริการสาธารณะตามที่ประชาชนแต่ละหมู่บ้านเสนอมาได้ทั้งหมดทุกโครงการ อบต. บางแห่งจะพิจารณาจากความจำเป็นหรือความเดือดร้อนของประชาชนเป็นหลัก รวมทั้งข้อจำกัดในด้านขอบเขตอำนาจของ อบต. ในการเข้าไปจัดทำบริการสาธารณะในบางพื้นที่ จากนั้น อบต. จึงตัดสินใจเลือกว่าโครงการใดควรจัดทำก่อน โครงการใดควรรอไว้ก่อน

ในกรณีที่ชาวบ้านไม่สามารถตกลงกันได้ว่าควรจะทำอะไรก่อนอะไรหลัง อบต. บางแห่งก็ใช้วิธีการให้ชาวบ้านจับฉลากเพื่อหาข้อยุติ ซึ่งเป็นที่พอใจของชาวบ้าน

ภายหลังการประชุมเวทีประชาคมหมู่บ้านเสร็จแล้ว นายก อบต. จะรับเรื่องทั้งหมดที่ประชาชนเสนอดังกล่าว นำไปเข้าที่ประชุมผู้บริหารของ อบต. เพื่อพิจารณาหาข้อสรุปและบรรจุโครงการต่าง ๆ ที่จะจัดทำไว้ในแผนพัฒนาของ อบต. ซึ่งส่วนใหญ่ก็เป็นไปตามความพอใจของประชาชนในพื้นที่และของผู้บริหาร อบต. และจัดทำข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี เสนอต่อสภา อบต. เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบต่อไป

ประเด็นที่ 4 ความคิดเห็นและความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อนวัตกรรมบริการสาธารณะต่าง ๆ ที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้ว

สำหรับประเด็นที่ 4 นี้ เป็นสรุปผลการวิจัยเชิงปริมาณ โดยอาศัยข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้รับคืนจำนวนทั้งสิ้น 385 ชุด คิดเป็นร้อยละ 96.98 ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด (397 ชุด) ที่แจกให้กับกลุ่มตัวอย่างประชาชนผู้อาศัยอยู่ในเขต อบต. ทั้ง 5 แห่งที่ถูกเลือกเป็นกรณีศึกษาของการวิจัยนี้ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ โดยสรุปแยกเป็นประเด็นย่อย 2 ประเด็น ดังนี้

ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างประชาชนที่มีต่อนวัตกรรมบริการสาธารณะต่าง ๆ ที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้ว สรุปว่า ส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในทุกประเด็นที่ศึกษา คือ

- 1) นวัตกรรมบริการสาธารณะในท้องถิ่นที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้ว เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น (ร้อยละ 75.84 เห็นด้วย)
- 2) นวัตกรรมบริการสาธารณะในท้องถิ่นที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้ว ช่วยแก้ปัญหาในท้องถิ่น (ร้อยละ 64.16 เห็นด้วย)
- 3) นวัตกรรมบริการสาธารณะในท้องถิ่นที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้ว ตรงกับความต้องการ (ร้อยละ 69.09 เห็นด้วย)
- 4) นวัตกรรมบริการสาธารณะในท้องถิ่นที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้ว ก่อให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า (ร้อยละ 71.17 เห็นด้วย)
- 5) อบต. มีอิสระในการจัดทำนวัตกรรมบริการสาธารณะในท้องถิ่น (ร้อยละ 71.69 เห็นด้วย)

ความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างประชาชนที่มีต่อนวัตกรรมบริการสาธารณะต่าง ๆ ที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้ว สรุปว่า ส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างพึงพอใจในทุกประเด็นที่ศึกษา คือ

- 1) ความคิดริเริ่มของ อบต. ในการจัดทำบริการสาธารณะในท้องถิ่น (ร้อยละ 69.09 พึงพอใจ)
- 2) ความเข้มแข็งของ อบต. ในการจัดทำนวัตกรรมบริการสาธารณะในท้องถิ่น (ร้อยละ 72.73 พึงพอใจ)
- 3) การมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นกับ อบต. ในการจัดทำนวัตกรรมบริการสาธารณะในท้องถิ่น (ร้อยละ 71.42 พึงพอใจ)
- 4) ผลที่เกิดจากนวัตกรรมบริการสาธารณะในท้องถิ่นที่จัดทำโดย อบต. (ร้อยละ 69.09 พึงพอใจ)

อภิปรายผล

ข้อค้นพบของการวิจัยนี้ สอดคล้องกับการศึกษาของ Osborne and Plastrik (2000) และ Light (1998) พบว่า การสร้างนวัตกรรมในองค์การภาครัฐขนาดเล็กมีความหลากหลาย เช่น การสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูง มุมมองจากภายนอก ผู้มีส่วนได้เสีย การมีส่วนร่วม เป็นต้น เช่น คำให้สัมภาษณ์ของคุณสุวรรณา โสสมบุญธน์ บางตอนกล่าวว่า “อบต. บางกร่าง มีการประชุมวางแผนทุกปี โดยทีมประชาคมชาวบ้าน ให้ชาวบ้านแจ้งปัญหาว่าอยากได้อะไร อยากทำอะไร แต่บางส่วน สมาชิกกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้บริหารเห็นว่าเป็นความจำเป็นของท้องถิ่นมีอะไร ก็เสนอมา” หรือ คำให้สัมภาษณ์บางส่วนของคุณสมชัย สังข์เพชร กล่าวว่า “อบต. คลองข่อย มีการประชาคมหมู่บ้าน แต่ละหมู่บ้านไปจัดลำดับความสำคัญมาก่อน เวลาทำประชาคม ข้าราชการประจำจะอธิบาย ผู้บริหาร

อบต. ร่วมด้วย แล้วนำข้อเสนอลำดับ 1, 2 เข้าสภา โดยสภาอาจเพิ่มเติมสิ่งที่ชาวบ้านไม่ได้มองในภาพรวม” เป็นต้น

สำหรับกลยุทธ์ในการตัดสินใจของ อบต. ถือว่าประสบความสำเร็จ เพราะส่วนใหญ่จะเป็นไปตามที่ประชาชนแต่ละหมู่บ้านเสนอในเวทีประชาคม โดยผู้บริหาร อบต. ริเริ่มโครงการอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม ข้อดีหรือจุดเด่นที่ควรสนับสนุนคือการมีส่วนร่วมจากประชาชน การมีส่วนร่วมจากผู้เกี่ยวข้องรวมทั้งการริเริ่มสร้างสรรค์จากผู้บริหาร อบต. จุดด้อยอาจมีเพียงเล็กน้อย เช่น บาง อบต. ถ้าสรุปไม่ได้ ใช้วิธีการจับฉลาก แต่เป็นที่พอใจของชาวบ้าน เป็นต้น

สำหรับนวัตกรรมที่จัดทำไปแล้วแต่แก้ปัญหาในท้องถิ่นได้น้อย (ระดับ 64.16) นั้น น่าจะเกิดจากพื้นที่ที่ศึกษา เป็นท้องถิ่นที่มีลักษณะผสมผสานกันระหว่างชุมชนเมืองหรือชุมชนใหม่กับชุมชนดั้งเดิม เช่น มีหมู่บ้านสรรเกิดขึ้นหลายแห่ง มีโรงงานอุตสาหกรรมมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันชุมชนดั้งเดิมก็ยังมียู่มาก ประชาชนทั้งสองกลุ่มมีความคาดหวังหรือความต้องการแตกต่างกัน ชุมชนดั้งเดิมคาดหวังการบริการสาธารณะพื้นฐาน เช่น การสร้างถนนทางเดิน จัดให้มีไฟฟ้า น้ำประปา ฯลฯ จาก อบต. แต่ชุมชนเมืองหรือชุมชนใหม่ประชาชนมีความคาดหวังหรือความต้องการต่อการสร้างสรรค์นวัตกรรมสาธารณะมากกว่านั้น ผลการศึกษา จึงพบว่านวัตกรรมที่จัดทำไปแล้ว สามารถแก้ไขปัญหาในท้องถิ่นได้น้อย

อนึ่งข้อค้นพบยังสอดคล้องกับผลการวิจัย ของ จรัส สุวรรณมาลา และคณะ เรื่อง วิถีใหม่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย (อ้างถึงใน จรัส สุวรรณมาลา และคณะ, 2549) ที่ศึกษาในภาพกว้างเกี่ยวกับการจัดทำนวัตกรรมท้องถิ่นโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทยในบางประเด็นดังนี้

1) การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นในช่วงที่ผ่านมา มีผลต่อการเกิดนวัตกรรมในท้องถิ่นอย่างชัดเจน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวนมากได้ริเริ่มนวัตกรรมด้านต่าง ๆ ไปแล้วอย่างหลากหลายตามสภาวะแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม และสภาพปัญหาของภูมิภาคและชุมชนแต่ละแห่ง สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของชุมชน แก้ปัญหาข้อขัดแย้งภายในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) การเมืองท้องถิ่นแบบสมาคมหรือการเมืองของภาคพลเมืองเป็นปัจจัยเกื้อหนุนต่อการริเริ่มนวัตกรรมในท้องถิ่นที่สำคัญ ส่วนผู้นำท้องถิ่นและพนักงานท้องถิ่นก็มีบทบาทสำคัญ ในการริเริ่มนวัตกรรมท้องถิ่น ตั้งแต่การรับรู้และแปลความหมายปรากฏการณ์ในชุมชน การกำหนดประเด็นปัญหา/โอกาส และการริเริ่มผลักดันกรณีนวัตกรรมจากจุดเริ่มต้นไปจนถึงขั้นตอนสุดท้าย

3) นวัตกรรมในท้องถิ่นให้ผลที่คุ้มค่า เช่น การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยทางตรงในชุมชน การเพิ่มขึ้นของบริการสาธารณะขั้นพื้นฐานทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ เป็นต้น

สำหรับข้อค้นพบเกี่ยวกับการก่อตัวของนวัตกรรมบริการสาธารณะต่าง ๆ ที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้ว มีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วีระศักดิ์ เครือเทพ เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล (สถาบันพระปกเกล้า, 2554, หน้า 120-123) ในประเด็นที่ว่า การหาข้อสรุปและการตัดสินใจเกี่ยวกับสภาพปัญหาชุมชนและความต้องการโครงการต่าง ๆ ของหมู่บ้าน บ่อยครั้งพบว่ามีการประชุมเพื่อหาข้อตกลงกันนอกรอบก่อนการทำประชาคมหมู่บ้าน

ส่วนข้อค้นพบที่ว่า กลยุทธ์การตัดสินใจของ อบต. ในการตัดสินใจว่าจะจัดทำนวัตกรรมบริการสาธารณะอะไรบ้างนั้น ส่วนใหญ่เป็นการตัดสินใจตามความต้องการของประชาชนที่ตกลงร่วมกันในเวทีประชาคมหมู่บ้านว่าต้องการให้ อบต. จัดทำอะไร และผู้บริหาร อบต. เห็นพ้องว่าเป็นสิ่งที่สามารถจะจัดทำได้ โดยไม่ได้มีการวิเคราะห์เหตุผลในเชิงวิชาการอย่างเคร่งครัดจริงจังว่าจะสมควรทำหรือไม่ควรทำ เพราะอะไร ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Simon (1976, p. 272) ที่พบว่า การตัดสินใจของนักบริหาร เป็นการตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหาตามความพอใจ (satisfactory solution) เพื่อแก้ปัญหาย่อย ๆ เพียงบางส่วนของปัญหาทั้งหมด

ข้อเสนอแนะ

จากประสบการณ์และข้อค้นพบของการวิจัยนี้ คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่น่าจะเป็นประโยชน์ ดังนี้

1) ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

อบต. ควรประเมินผลนวัตกรรมบริการสาธารณะในท้องถิ่นที่ได้จัดทำไปแล้ว โดยประเมินผลแยกเป็นรายโครงการ เพื่อให้ทราบข้อมูลเชิงประจักษ์ว่าผลที่เกิดขึ้นของบริการสาธารณะในท้องถิ่นแต่ละโครงการนั้น บรรลุผลตรงตามวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่ แล้วนำผลการประเมินดังกล่าวแจ้งให้ประชาชนทราบในการประชุมเวทีประชาคมหมู่บ้าน เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจว่า โครงการใดบ้างที่ อบต. ควรจะดำเนินการต่อไปตามแนวเดิม หรือควรจะแก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือควรจะยกเลิก คิดใหม่ทำใหม่ เพื่อให้เหมาะกับสภาพปัญหา ความต้องการของประชาชน และสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

อบต. ควรสร้างสรรค์นวัตกรรมบริการสาธารณะใหม่ ๆ ที่สามารถตอบสนองความต้องการของชุมชนเมืองหรือชุมชนใหม่ แต่ต้องไม่ทำลายวัฒนธรรม รูปแบบ วิถีชีวิตของชุมชนดั้งเดิม โดยให้ทุกกลุ่ม ทุกชุมชน อยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข มีภูมิคุ้มกันและพร้อมรับสภาพการณ์ต่าง ๆ ที่ปรับเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว

2) ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

จากประสบการณ์การทำวิจัยในครั้งนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในขั้นตอนการลงพื้นที่เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง นายก อบต. และกลุ่มตัวอย่างประชาชนที่อาศัยอยู่ในแต่ละ อบต. คณะผู้วิจัยได้ประสานงานกับ “เครือข่าย” คือ ศิษย์เก่าและนักศึกษาของโครงการรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง ซึ่งทำงานอยู่ที่ อบต. ทุกแห่งล่วงหน้าก่อนลงพื้นที่ จึงทำให้คณะผู้วิจัยสามารถดำเนินการได้อย่างสะดวก รวดเร็ว เป็นไปตามแผนที่วางไว้ทุกประการ

ดังนั้น จึงขอแนะนำว่าการมี “เครือข่าย” เป็นสิ่งจำเป็นและมีประโยชน์อย่างยิ่งในการดำเนินการวิจัย แต่หากผู้วิจัยไม่มี “เครือข่าย” ในพื้นที่ ก็ควรพยายามเข้าถึงผู้นำชุมชนและสร้างความไว้วางใจให้เกิดขึ้นก่อนดำเนินการเพื่อให้ได้รับความร่วมมือที่ดีจากแหล่งข้อมูล

ภาคผนวก

ก แนวการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

ข แบบสอบถาม

ค แบบสังเกต

แนวการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

โครงการวิจัยเรื่อง การสร้างสรรค์นวัตกรรมบริการสาธารณะโดยองค์การบริหารส่วนตำบล
ดำเนินการวิจัยโดยคณาจารย์ โครงการรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
(แนวการสัมภาษณ์นี้ใช้สำหรับกลุ่มตัวอย่างนายก อบต.)

ชื่อ-นามสกุล ผู้ให้สัมภาษณ์.....
ตำแหน่ง นายก อบต. ....
วันเวลาที่สัมภาษณ์ วันที่.....เดือน.....พ.ศ.2555 เวลา..... - .....น.
สถานที่สัมภาษณ์.....
ชื่อ-นามสกุล ผู้สัมภาษณ์.....

แนวการสัมภาษณ์

- 1) ท่านเคยเป็นนายก อบต. มาแล้วกี่วาระ? วาระปัจจุบันเริ่มตั้งแต่ปีพ.ศ.ใด?
- 2) ในช่วงระยะเวลาไม่เกิน 3 ปีที่ผ่านมา อบต. แห่งนี้ได้มีการจัดทำบริการสาธารณะใหม่ ๆ หรือได้มีการปรับปรุง/พัฒนาบริการสาธารณะที่มีอยู่เดิมในท้องถิ่นโดยใช้วิธีการหรือเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่แตกต่างไปจากเดิมหรือไม่? ถ้ามี โปรดระบุว่าอะไรบ้าง?
- 3) ก่อนที่จะมีการจัดทำบริการสาธารณะใหม่ก็ดี หรือก่อนที่จะปรับปรุง/พัฒนาบริการสาธารณะที่มีอยู่เดิมในท้องถิ่นโดยใช้วิธีการหรือเทคโนโลยีใหม่ก็ดี (ตามที่ท่านได้ระบุในคำตอบข้อ2) สภาพปัญหาในท้องถิ่นคืออะไร? โดยขอให้แยกอธิบายแต่ละกรณี
- 4) การเสนอหรือเรียกร้องให้ อบต. จัดทำบริการสาธารณะใหม่ หรือปรับปรุง/พัฒนาบริการสาธารณะที่มีอยู่เดิมในท้องถิ่นโดยใช้วิธีการหรือเทคโนโลยีใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิมนั้น เกิดขึ้นได้อย่างไร? เช่น ใครเป็นผู้เสนอหรือเรียกร้อง? ประชาชนหรือองค์กรภาคสังคมอื่น ๆ มีส่วนร่วมในการสนับสนุน/คัดค้านหรือไม่? มีขั้นตอนอย่างไร? เป็นต้น โดยขอให้แยกอธิบายแต่ละกรณี
- 5) ขั้นตอนการตัดสินใจว่า อบต. จะจัดทำบริการสาธารณะใหม่ หรือจะปรับปรุง/พัฒนาบริการสาธารณะที่มีอยู่เดิมในท้องถิ่นโดยใช้วิธีการหรือเทคโนโลยีใหม่ตามที่มีการเสนอหรือเรียกร้องนั้น มีกระบวนการอย่างไร? ใครเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจ?

ประชาชนหรือองค์กรภาคสังคมอื่น ๆ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจหรือไม่? ข้อมูลสารสนเทศที่ใช้ประกอบการตัดสินใจได้มาอย่างไร? หลักการ/ปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจคืออะไร? เป็นต้น โดยขอให้แยกอธิบายแต่ละกรณี

แบบสอบถาม

โครงการวิจัยเรื่อง การสร้างสรรค์นวัตกรรมบริการสาธารณะโดยองค์การบริหารส่วนตำบล
ดำเนินการวิจัยโดยคณาจารย์ โครงการรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
(แบบสอบถามนี้ใช้สำหรับกลุ่มตัวอย่างประชาชนในท้องถิ่น)

เรียน ท่านผู้ตอบแบบสอบถาม ที่นับถือ

คณะผู้วิจัยใคร่ขอเรียนชี้แจงว่า โครงการวิจัยนี้ได้รับเงินอุดหนุนการวิจัยจาก มหาวิทยาลัยรามคำแหง ซึ่งถือเป็นกิจกรรมทางวิชาการอย่างหนึ่งของมหาวิทยาลัย เพื่อศึกษาค้นคว้าความรู้เพิ่มเติมจากที่มีอยู่แล้วในตำราเรียน โดยมีได้มีส่วนเกี่ยวข้องใด ๆ กับ องค์การบริหารส่วนตำบลแห่งหนึ่งแห่งใด

แบบสอบถามนี้ใช้สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล เฉพาะประเด็น ความคิดเห็นและความพึงพอใจ ของประชาชนที่มีต่อ นวัตกรรมบริการสาธารณะต่าง ๆ ในท้องถิ่น ที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้วในช่วงระยะเวลาประมาณไม่เกิน 3 ปีที่ผ่านมา (นับย้อนหลังไปไม่เกินปี 2552) เท่านั้น ซึ่งเป็นเพียงประเด็นหนึ่งในจำนวน 4 ประเด็นของวัตถุประสงค์ของการวิจัยนี้

ทั้งนี้ คณะผู้วิจัยจะไม่เผยแพร่คำตอบของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นรายบุคคล แต่จะนำคำตอบของผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยนี้ ไปรวมกันเพื่อวิเคราะห์ให้เห็นภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างเท่านั้น

คณะผู้วิจัยจึงหวังว่า ท่านจะกรุณาตอบแบบสอบถามฉบับนี้โดยครบถ้วน เพื่อสนับสนุนกิจกรรมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่ง

(รองศาสตราจารย์ชลิตา ศรมณี)

หัวหน้าโครงการวิจัย

แบบสอบถาม

โครงการวิจัยเรื่อง การสร้างสรรค์นวัตกรรมบริการสาธารณะโดยองค์การบริหารส่วนตำบล

แบบสอบถามนี้ใช้สำหรับกลุ่มตัวอย่างประชาชนในท้องถิ่น โดยแบ่งคำถามเป็น 3 ส่วน มีคำถามรวมทั้งหมด 12 ข้อ ดังนี้

ส่วนที่ 1

เป็นข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โปรดตอบคำถามในช่องว่างที่เว้นไว้ให้ หรือใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่อง หน้าข้อคำถามที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

(1) ปัจจุบันท่านอาศัยอยู่ในพื้นที่ของ อบต. ไต

- 1) อบต. บางกร่าง
 2) อบต. บางรักน้อย
 3) อบต. คลองข่อย
 4) อบต. ราษฎร์นิยม
 5) อบต. ทวีวัฒนา

(2) ท่านอาศัยอยู่ในพื้นที่ของ อบต. ปัจจุบันมาเป็นเวลา.....ปี

(3) ท่านเคยมีส่วนร่วมในการเรียกร้องหรือแสดงความคิดเห็นให้ อบต. ของท่านจัดทำบริการสาธารณะในท้องถิ่นหรือไม่

- 1) เคย 2) ไม่เคย

ส่วนที่ 2

เป็นเรื่องความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อการจัดทำ นวัตกรรมบริการสาธารณะ ในท้องถิ่น (หมายถึง การจัดทำบริการสาธารณะใหม่ๆที่ไม่เคยมีมาก่อน หรือการปรับปรุงบริการสาธารณะที่มีอยู่เดิมในท้องถิ่นโดยใช้วิธีการหรือเทคโนโลยีใหม่ ๆ) ที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้วในช่วงระยะเวลาประมาณไม่เกิน 3 ปีที่ผ่านมา (นับย้อนหลังไม่เกินปี 2552)

โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่อง หน้าข้อคำถามที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ช่องนี้สำหรับผู้วิจัย

ID

V1

V2

V3

ช่องนี้สำหรับผู้วิจัย

- (4) นวัตกรรมบริการสาธารณสุขในท้องถิ่นที่ อบต. ของท่านได้จัดทำไปแล้ว มีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น
 1) เห็นด้วย   2) ไม่เห็นด้วย   3) ไม่แน่ใจ   V4
- (5) นวัตกรรมบริการสาธารณสุขในท้องถิ่นที่ อบต. ของท่านได้จัดทำไปแล้ว ช่วยแก้ปัญหาในท้องถิ่นได้ตรงจุด
 1) เห็นด้วย   2) ไม่เห็นด้วย   3) ไม่แน่ใจ   V5
- (6) นวัตกรรมบริการสาธารณสุขในท้องถิ่นที่ อบต. ของท่านได้จัดทำไปแล้ว ตรงกับความต้องการของท่าน
 1) เห็นด้วย   2) ไม่เห็นด้วย   3) ไม่แน่ใจ   V6
- (7) นวัตกรรมบริการสาธารณสุขในท้องถิ่นที่ อบต. ของท่านได้จัดทำไปแล้ว ก่อให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าแก่ประชาชนส่วนรวมในท้องถิ่น
 1) เห็นด้วย   2) ไม่เห็นด้วย   3) ไม่แน่ใจ   V7
- (8) อบต. ของท่านมีอิสระในการจัดทำนวัตกรรมบริการสาธารณสุขในท้องถิ่น
 1) เห็นด้วย   2) ไม่เห็นด้วย   3) ไม่แน่ใจ   V8

ส่วนที่ 3

เป็นเรื่องความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อการจัดทำ นวัตกรรมบริการสาธารณสุขในท้องถิ่น (หมายถึง การจัดทำบริการสาธารณสุขใหม่ ๆ ที่ไม่เคยมีมาก่อน หรือการปรับปรุงบริการสาธารณสุขที่มีอยู่เดิมในท้องถิ่นโดยใช้วิธีการหรือเทคโนโลยีใหม่ ๆ) ที่ อบต. ได้จัดทำไปแล้วในช่วงระยะเวลาประมาณไม่เกิน 3 ปีที่ผ่านมา (นับย้อนหลังไม่เกินปี 2552)

โปรดใส่เครื่องหมาย ในช่อง หน้าข้อความที่ตรงกับความรู้สึกของท่าน

- (9) ท่านพึงพอใจความคิดริเริ่มของ อบต. ของท่านในการจัดทำนวัตกรรมบริการสาธารณสุขในท้องถิ่นหรือไม่
 1) พึงพอใจ   2) ไม่พึงพอใจ   3) ไม่แน่ใจ   V9

(10) ท่านพึงพอใจความเข้มแข็งของ อบต. ของท่านในการจัดทำนวัตกรรมการ
บริการสาธารณะในท้องถิ่นหรือไม่

1) พึงพอใจ 2) ไม่พึงพอใจ 3) ไม่แน่ใจ

(11) ท่านพึงพอใจการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นกับ อบต. ในการ
จัดทำนวัตกรรมการบริการสาธารณะในท้องถิ่นหรือไม่

1) พึงพอใจ 2) ไม่พึงพอใจ 3) ไม่แน่ใจ

(12) ท่านพึงพอใจผลที่เกิดจากนวัตกรรมการบริการสาธารณะในท้องถิ่นที่จัดทำ
โดย อบต. ของท่านหรือไม่

1) พึงพอใจ 2) ไม่พึงพอใจ 3) ไม่แน่ใจ

ช่องนี้สำหรับผู้วิจัย

V10

V11

V12

แบบสังเกต

โครงการวิจัยเรื่อง การสร้างสรรค์นวัตกรรมบริการสาธารณะโดยองค์การบริหารส่วนตำบล
ดำเนินการวิจัยโดยคณาจารย์ โครงการรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
(ใช้สำหรับบันทึกการสังเกตนวัตกรรมบริการสาธารณะ ในสภาพที่เป็นจริงตามธรรมชาติ)

นวัตกรรมฯ ที่สังเกต คือ.....
จัดทำโดย อบต. ....
วันเวลาที่สังเกต วันที่.....เดือน.....ปี 2555 ช่วงเวลา..... - .....น.
ชื่อ-นามสกุล ผู้สังเกต.....

ผลการสังเกต

1 สภาพแวดล้อมของนวัตกรรมฯ ที่สังเกต.....

.....
.....
.....

2 ลักษณะหรือสภาพของนวัตกรรมฯ ที่สังเกต.....

.....
.....
.....

3 ผลดีหรือประโยชน์ของนวัตกรรมฯ ที่สังเกต.....

.....
.....
.....

4 ปัญหาหรือข้อบกพร่อง (ถ้ามี) ของนวัตกรรมฯ ที่สังเกต.....

.....
.....
.....

บรรณานุกรม

- กระทรวงมหาดไทย, กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, สำนักพัฒนาระบบรูปแบบและโครงสร้าง, ส่วนวิจัยและพัฒนาระบบรูปแบบและโครงสร้าง. (2554). *รายชื่อองค์การบริหารส่วนตำบล*. ค้นเมื่อ 2 ตุลาคม 2554, จาก <http://www.thailocaladmin.go.th/work/apt/apt.jsp>
- กิริติ ยศยิ่งยง. (2552). *องค์การแห่งนวัตกรรม แนวคิดและกระบวนการ*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จรัส สุวรรณมาลา และคณะ. (2549). *ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อส่งเสริมนวัตกรรมท้องถิ่นในประเทศไทย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- จิราภา แจ้งใจดี. (2541). *การกระจายอำนาจบริการสาธารณะในท้องถิ่นไทย: กรณีศึกษาการขนส่งโดยสารรถประจำทางในรูปแบบสหกรณ์ผลมในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จุฑารัตน์ ตำนานวัน. (2551). *ภาวะผู้นำและแนวทางการจัดการการพัฒนาตำบลของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์. (2552). *แนวทางการวิจัยนวัตกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: มุมมองเชิงเศรษฐศาสตร์สถาบัน*. ใน ปกป้อง จันวิทย์ (บรรณาธิการ), *เศรษฐศาสตร์การเมืองและสถาบัน สำนักทำพระจันทร์* (หน้า 260-298). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ openbooks.
- นครินทร์ เมฆไตรรัตน์. (2553). *การกระจายอำนาจ*. ค้นเมื่อ 24 กันยายน 2554, จาก <http://www.thaipoliticsgovernment.org>
- นันทวัฒน์ บรมานันท์. (2545). *การปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- นันทวัฒน์ บรมานันท์. (2552). *หลักกฎหมายปกครองเกี่ยวกับบริการสาธารณะ* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- นันทวัฒน์ บรมานันท์. (2554). *มาตรฐานใหม่ของการจัดทำบริการสาธารณะระดับชาติในประเทศไทย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- นิติ รัตนปรีชาเวช. (2553). *ผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจากมุมมองแนวคิดองค์การแห่งการเรียนรู้และนวัตกรรมองค์การ*. ดุษฎีนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ประยูร กาญจนดุล. (2538). *คำอธิบายกฎหมายปกครอง* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะนิติศาสตร์.

- พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542. (2542, พฤศจิกายน 17). *ราชกิจจานุเบกษา*, 116(114ก), 48-66.
- พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2546. (2546, ธันวาคม 22). *ราชกิจจานุเบกษา*, 120(124ก), 16-37.
- มณฑิรา ยืนนาน. (2544). *ศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลและประชาชนในการส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรม: กรณีศึกษาตำบลบางตาเถร อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ศูนย์บริการช่วยสืบค้นข้อมูลทางวิชาการ. (ม.ป.ป.). *ขั้นตอนในการตัดสินใจ*. ค้นเมื่อ 28 กรกฎาคม 2554, จาก <http://www.isc.ru.ac.th/>
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550. (2550, สิงหาคม 24). *ราชกิจจานุเบกษา*, 124(47ก), 1-127.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2544). *พจนานุกรมศัพท์กฎหมายไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: อรุณการพิมพ์.
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (ม.ป.ป.). *นวัตกรรม*. ค้นเมื่อ 14 กรกฎาคม 2554, จาก <http://www.th.wikipedia.org/wiki>
- วีระศักดิ์ เครือเทพ. (2548). *ข้อค้นพบจากนวัตกรรมท้องถิ่นไทย. วารสารประชาคมวิจัย, (60 มีนาคม-เมษายน)*, 15-25.
- วีระศักดิ์ เครือเทพ. (2554). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล. ใน เอกสารประกอบการสัมมนายุทธศาสตร์ประเทศไทยในมิติการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการบริหารระบบราชการ*. ค้นเมื่อ 18 ตุลาคม 2555, จาก <http://www.kpi.ac.th>
- สาโรจน์ คัชมาตย์. (2550). *การจัดบริการสาธารณะบนแนวคิดความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. วารสารการพัฒนาท้องถิ่น, 2(1)*, 52-78.
- เสถียร จิรรังสีมันต์. (2549). *ความรู้เกี่ยวกับองค์กรเครือข่าย*. ค้นเมื่อ 18 กรกฎาคม 2554, จาก <http://www.nesac.go.th/document/show11php?did=06110001>
- เสน่ห์ จุ้ยโต. (2548). *การบริหารนวัตกรรมแนวใหม่*. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- องค์การบริหารส่วนตำบลคลองข่อย. (ม.ป.ป.). *ข้อมูลพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองข่อย*. ค้นเมื่อ 18 พฤษภาคม 2555, จาก <http://www.klongkhoei.go.th>

- องค์การบริหารส่วนตำบลบางกร่าง. (ม.ป.ป.). *ข้อมูลพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลบางกร่าง*.
 ค้นเมื่อ 18 พฤษภาคม 2555, จาก <http://www.bangkrang.go.th>
- องค์การบริหารส่วนตำบลบางรักน้อย. (ม.ป.ป.). *ข้อมูลพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลบางรัก
 น้อย*. ค้นเมื่อ 18 พฤษภาคม 2555, จาก <http://www.bangraknoi.com>
- องค์การบริหารส่วนตำบลทวีวัฒนา. (ม.ป.ป.). *ข้อมูลพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลทวีวัฒนา*.
 ค้นเมื่อ 18 พฤษภาคม 2555, จาก <http://www.taweewattana.go.th>
- องค์การบริหารส่วนตำบลราษฎร์นิยม. (ม.ป.ป.). *ข้อมูลพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลราษฎร์
 นิยม*. ค้นเมื่อ 18 พฤษภาคม 2555, จาก <http://www.ratniyom.go.th>
- อรอนงค์ โรจน์วัฒนบุลย์. (2554). *การพัฒนาตัวแบบผู้นำเชิงนวัตกรรม*. ดุษฎีนิพนธ์รัฐประศาสน-
 ศาสตร์ดุสิตบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- อลงกรณ์ คูตระกูล. (2553). *นวัตกรรมสังคม: กรณีศึกษาโครงการของท้องถิ่นในเขตภาคเหนือของ
 ประเทศไทย*. ดุษฎีนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์ดุสิตบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- เอ็ดเดอร์เซีย, ฮาด. (2550). *สุดยอดปีเตอร์ ดรักเกอร์* (สรชัย จาติกวณิช, ผู้แปล). กรุงเทพมหานคร:
 สำนักพิมพ์แมคกรอ-ฮิล.
- Babbie, E. (2010). *The practice of social research* (12th ed.). Belmont, CA: Wadsworth.
- BusinessDictionary.com. (n.d.). *Definition of decision making*. Retrieved July 28, 2011,
 from <http://www.businessdictionary.com/definition/decision.html>
- DecisionMakingConfidence.com. (n.d.). *Decision strategies*. Retrieved July 28, 2011,
 from <http://www.decision-making-confidence.com/decision-strategies.html>
- Fimm, M. (2011). *Innovation strategies in Australian local government*. Retrieved July
 14, 2011, from <http://www.ahui.edu.au/downloads/publication/occasional>
- Heywood, A. (2007). *Politics* (3rd ed.). New York: Palgrave Macmillan.
- Humes, S. (1991). *Local governance and national power: A worldwide comparison
 of tradition and change in local government*. Hemel Hempstead,
 Netherlands: Harvester Wheatsheaf.
- Kinichi, A., & Williams, B. (2551). *องค์การและการจัดการ* (เบญจมาภรณ์ อิศรเดช และคนอื่น ๆ,
 ผู้แปล). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แมคกรอ-ฮิล.
- Light, P. C. (1998). *Innovation in public services-literature review*. Retrieved July 18,
 2011, from <http://www.idea.gov.uk/idk/aio/1118552>
- Manor, J. (1999). *The political economy of democratic decentralization*. Washington,
 DC: World Bank.

- Merriam-Webster. (2011). *Innovation*. Retrieved July 17, 2011, from <http://www.merriam-webster.com/dictionary/innovation?show>
- Osborne, D. & Plastrik, P. (2000). *Innovation in public services-literature review*. Retrieved July 18, 2011, from <http://www.idea.gov.uk/idk/aio/1118552>
- Patton, M. Q. (1980). *Qualitative evaluation methods*. Beverly Hills, CA: Sage.
- Porter, E. (2001). *Innovation and competitiveness : Findings on the Netherlands*. Retrieved, July 14, 2011 from <http://www.isc.edu/Netherlands>
- Simon, H. A. (1976). *Administrative behavior : A study of decision-making process in administrative organization* (3rd ed.). New York: The Free Press, Macmillan.
- ThaiFactory.com. (n.d.). *ทฤษฎีหมวก 6 ใบ กลยุทธ์เพื่อการตัดสินใจ*. ค้นเมื่อ 28 กรกฎาคม 2554, จาก <http://www.thaifactory.com>
- Wikipedia. (n.d.). *Semi-structured interview*. Retrieved July 20, 2011, from http://www.en.wikipedia.org/wiki/Semi-structured_interview
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis* (3rd ed.). New York: Harper & Row.